

SAN MATEO

*Dios wãúh, Jesucristo, ã n#owãji ï wãtna
(Lc 3.23-38)*

¹ Weém, Mateo, ded pah Jesucristo ã jumatjidih wã daácna caá. Jesucristo ã n#owãji ï wãtnadih wã jwíih naóhbirna caá. Æ n#oji jon jãtih bóo David wüt jumni ãt jum#p wüt jï. Caán ã jumat pínah jãtih ã n#oji Abraham wüt jum#p ãt jum#p wüt jï.

² Abraham Isaac íp
ãt jum#p wüt jï.

Isaacboó Jacob íp
ãt jum#p wüt jï.

Jacobboó Judá ã déewãjñh
ï íp ãt jum#p wüt jï.

³ Judáboó ã weh chénewã
ït jum#p wüt jï.

Fares, Zara ït wüt jum#p wüt jï. Æ íin Tamar
mit wüt jum#p wüt jï.

Faresboó Esrom íp
ãt jum#p wüt jï.

Esromboó Aram íp
ãt jum#p wüt jï.

⁴ Aramboó Aminadab íp
ãt jum#p wüt jï.

Aminadabboó Naasón íp
ãt jum#p wüt jï.

Naasónboó Salmón íp
ãt jum#p wüt jï.

⁵ Salmónboó Booz íp

ãt jumap wut jĩ. ã íin Rahab
mit wõt jumap wut jĩ.

Boozboó Obed íip

ãt jumap wut jĩ. ã íin Rut
mit wõt jumap wut jĩ.

Obedboó Isaí íip

ãt jumap wut jĩ.

⁶ Isaíboó David íip

ãt jumap wut jĩ.

David wut jĩí judíowã

ĩ chah maáh

ãt jumap wut jĩ.

Davidboó Urías wõt jumniji áadih jwúub áa
jumat táttimah, Salomóndih

ãt weh jumap wut jĩ.*

⁷ Salomónboó Roboam íip

ãt jumap wut jĩ.

Roboamboó Abías íip

ãt jumap wut jĩ.

Abíasboó Asa íip

ãt jumap wut jĩ.

⁸ Asaboó Josafat íip

ãt jumap wut jĩ.

Josafatboó Joram íip

ãt jumap wut jĩ.

Joramboó Uzías íip

ãt jumap wut jĩ.

⁹ Uzíasboó Jotam íip

ãt jumap wut jĩ.

Jotamboó Acaz íip

ãt jumap wut jĩ.

* **1:6** 1Cr 2.1-15; Rt 4.18-22

Acazboó Ezequías íip
ãt jumup wut jĩ.

10 Ezequíasboó Manasés íip
ãt jumup wut jĩ.

Manasésboó Amón íip
ãt jumup wut jĩ.

Amónboó Josías íip
ãt jumup wut jĩ.

11 Josíasboó Jeconías ã déewãjĩh ĩ íip ãt jumup
wut jĩ.

Queét jum láa Israel baácdih moondih
míc mao yap yohnit, Babilonia baácdih
moónboó queédih ĩih baácna ĩt ab bejep wut
jĩ.*

12 Babilonia baácna ĩ jubíát túttimah,
Jeconíasboó Salatieldih
ãt weh jumup wut jĩ.

Salatielboó Zorobabel íip
ãt jumup wut jĩ.

13 Zorobabelboó Abiud íip
ãt jumup wut jĩ.

Abiudboó Eliaquim íip
ãt jumup wut jĩ.

Eliaquimboó Azor íip
ãt jumup wut jĩ.

14 Azorboó Zadoc íip
ãt jumup wut jĩ.

Zadocboó Aquim íip
ãt jumup wut jĩ.

Aquimboó Éliud íip
ãt jumup wut jĩ.

* 1:11 2R 24.14-15; 2Cr 36.10; Jer 27.20

15 Eliudboó Eleazar íip
ãt jumup wat jĩ.

Eleazarboó Matán íip
ãt jumup wat jĩ.

Matánboó Jacob íip
ãt jumup wat jĩ.

16 Jacobboó José íip
ãt jumup wat jĩ.

Joséboó María áa
ãt jumup wat jĩ.

Maríaboó Jesús íin
mit jumup wat jĩ.

Jesúsboó Dios ã wahni Cristo ĩ niijní ãt jumup
wat jĩ.

17 Abrahamjidih jwĩ jenah jwíihichah, púú
Davidji jum láa jwĩ jenah péanachah, nihat
ĩ jaimenájh jumna, catorce poómp ĩt jumup
wat jĩ.

Davidjidih jwĩ jwúub jenah jwíihichah, púú Ba-
bilonia baácna judíowãdih ĩ ub bej láa jwĩ
jenah péanachah, nihat ĩ jaimenájh jumna,
catorce poómp ĩt jwúub jumup wat jĩ.

Babilonia baácna ĩ juibí láa jwĩ jwúub jenah
jwíihichah, púú Cristo ã cãac jum láa jwĩ
jenah péanachah, nihat ĩ jaimenájh jumna,
catorce poómp ĩt jwúub jumup wat jĩ, páant
mantih.

Jesucristo ã cãac jumat
(Lc 2.1-7)

18 Nin pah Jesucristo ãt cãac jumup wat jĩ. ã
ín Maríaboó Joséjh téihya chéonih pínah mit jumup
wat jĩ. ĩ téihya chéwat pínah játih Túini Espíritu

ã wēpatjĩh caántdih ã wudhdanachah, mit wudu jumap wut jĩ.* 19 Páant mi wudu jumuchah jéihna, Joséboó yoobópdih chãjni jumna, cãacwã ã enc-ahjeh, caántdih yohat túut ãtih chãjap wut yuh jĩ. 20 Pánih jengah jói ñonit, ã oo júmachah, Dioíh ángelboó caandih jíghnit, “José, Davidji jumma, Túini Espírituboó ã teo wáacatjĩh María mi wudu jumna caá. Pánihna, tíccankeh caántjĩh ma téihya chéweé. 21 Caánt newé weépdih mi túuhbipna caá. Caanjéh tígaa ãih cãacwã iiguípna bejnit déejidih túi ubni ã jumbipna caá. Páant cãacwãdih túi ubni pínah ã jumachah, Jesús ma wut búhdhúp”, ángel Josédih át niijíp wut jĩ.*

22 Jon jãtih Dios naáwát dih naóh yapani nin ã daacátji pahjeh át yapap wut jĩ:

23 “Jáap wili wébít bid jumínih newé weépdih mi túuhbipna caá. Caandih ‘Emanuel’, ã ni-ijbípna caá”, át niij daacáp tajĩ. (Is 7.14)

“Emanuel”, niijná, “Dios jwĩjeéh ã jumna caá”, niij naóhna ãt chãjap wut jĩ.

24 Dioíh ángel caandih ã naáwát túttimah, ã ni-iját pahjeh José Mariádih át téihya chéwep wut jĩ.

25 Obohjeéhtih, mi weh jumap pínah jãtih, José mijeéh át jumcap wut jĩ. Pánihna, caánt mi weépdih jumap túttimah, Joséboó mi wáhdhuh Jesús át wut búhdhúp wut jĩ.*

2

Yeó aáb jũwápmant moón Jesúsdih enedih ã juyát

* 1:18 Lc 1.27 * 1:21 Lc 1.31 * 1:25 Lc 2.21

¹ Herodes Judea baácdih moón ï maáh jum láa, caán baácdih jumni Belén tátchidih Jesús át cãac jumup wut jĩ. ã cãac jumat túttimah, cúiwãdih bohénit yeó aáb jũúwápmant moón jũóhnit, Jerusalén tátchina ït juyáp wut jĩ. ² Pánih joinít, caanjĩh moondih nin pah ït niúj úbh joyóp wut jĩ:

—¿Judíowã ï chah maáh pínah dedjĩh tigaá ã cãac jumat? Yeó aáb jũúwápmant jumna, chah iigní cúí ã jáap jígohochah enna, ‘Maáh ã cãac jumna caá’, jwĩ niúj jéihyep jĩ. Páant ã jígohochah enna, caandih weñedih jũóhna caá jwĩ chãjap, cúiwãdih bohénit ït niijíp wut jĩ.

³ Páant, ï úbh joyát doonádih joinít, Herodesboó búdí át jenah joyóp wut jĩ. Nihat Jerusalén tátchidih moonbút biíc yoobó búdí ït jenah joyóp wut jĩ. ⁴ Pánihna, Herodesboó sacerdotewã ï maáta, Moisés ã wutatjidih bohénitdihbut át bid wáacap wut jĩ. Páant ï míic wáac jwí beedéchah ennit, queédih nin pah át niúj úbh joyóp wut jĩ:

—¿Dedboo tígaá Cristo ã cãac jumat pínahdih Dios naáwátdih naóh yapanit ït niúj daác jĩ? át niijíp wut jĩ.

⁵ —Judea baácboó jumni Belén tátchidih Cristo ã cãac jumbipna caá. Nin pah Dios naáwátdih naóh yapani át niúj daacáp tajĩ:

⁶ ‘Judea baácboó jumni Belén tátchimant judíowãdih wutni pínah ã jũóhbirna caá. Caán queédih túi en daoní ã jumbipna caá. Pánihna, Belénboó ã cãac jumni pínah tátchi ã jumuchah, oboh jumni tátchi nihcan caá’, át niúj daacáp tajĩ, *(Mi 5.2)*
Herodesdih ït niijíp wut jĩ.

⁷ Páant ĩ niiját túttimah, cãac wihcah, yeó aáb jũúwúpmant moondih Herodes át jwúub bid bojop wut jĩ. Ā pebh ĩ jũibínachah ennit, débólih caán cáĩ Ā jwíih jíghatjidih queétdih át úubh joyóp wut jĩ. Páant ā úubh joyóchah, caán cáidih ĩ jwíih enatjidih ĩt naáwáp wut jĩ. ⁸ Páant ĩ naáwát túttimah, Belén tútchina wahna, Herodes queétdih nin pah át niijíp wut jĩ:

—Caandih ñi táĩ bidbi jwuhúú. Bid jũinít, weemdih naáwádih ñi jwúub jũúwú, weembút caandih weñedih wã bejat pínah niijná, át niijíp wut yuh jĩ.

⁹ Páant ā niijíchah joinít, queét ĩt bejep wut jĩ. Páant ĩ bejchah, yeó aáb jũúwúpmant ĩ jwíih enni cáijeh muntih queétdih át jwúub waáwáp wut jĩ. Pánihna, wébít ā jumni m̄uh cháh pohba caán cáĩ át chāwáp wut jĩ. ¹⁰ Páant ā chāwáchah ennit, búdí ĩt weñep wut jĩ. ¹¹ Pánihna, wébít ā jumni m̄udih waád jũibínit, caandih beh wili biícđih ĩt enep wut jĩ. Pánih ennit, wébítđih wēina, bódicha ĩt caj yoh ñajap wut jĩ. Pánih wēi péanit, ĩ ub jũóhni paihnadih wātnit, búdí jíib jumni oro, táĩ chej jumni cáwat pínah, mirra wūt jumni chej jumnidihbut caandih ĩt wūhup wut jĩ. ¹² Caandih wūh péanit, ũwudih ĩt bejep wut jĩ. Pánih ũonit, ĩ oo júm̄uchah, Dios queétdih nin pah át niij naáwáp wut jĩ: “Herodes pebhboó ñi jwúub bejca bojóó”, át niijíp wut jĩ. Páant ā niijíchah joinítji jáanit, ĩih baácna jwúub bejna, biih namáboó ĩt bejep wut jĩ.

Joséwã Jesúsđih Egipto baácboó ĩ n̄mah jwei béjat

¹³ Páant ĩ jwúub bejat túttimah, José jwuh ā jwúub oo júm̄uchah, Dioih ángel caandihbut nin pah át niij

naáwáp wut jĩ: “Ma jáa bojóó. Bainídih ĩ mawat pínah niijná, Herodes áih soldadowãdih wahna caá ã chãjap. Pánihna, bainídih, ã índihbat Egipto baácboó waícanjeh ma numah jwei béjeé. Caanná wã niiját pah bóo ñi jum jwuhúú”, ángel Josédih át niijíp wut jĩ.

¹⁴ Páant ã niijíchah joinít, cheijeh jáanit, Egipto baácna bainídih ã ĩn bícdih José át numah jwei béjep wut jĩ. ¹⁵ Caán Egipto baácna juibínit, Herodes ã báadh jwuhat pah bóo caánboó ĩt jum jwuhup wut jĩ. Páant Jesús ã yapachah, Dios naáwátdih naóh yapani nin ã daacátji pah át yapap wut jĩ: “ ‘Egipto baácboó jumni wã wúúhdih wã bid bojbiipna caá’, Dios ã niijíp be”, át niij daacáp tajĩ.*

Herodes neoná weépdih ã mawat tútat

¹⁶ Cúiwãdih bohénit bíih namáboó ĩ jwúub bejat doonádih joinít, Herodesboó búdí át íijip wut jĩ. Pánih íijnit, Belén tútchidih moón neoná weépdih, caán tútchi jwéejdih moondíhbat át mawat tútup wut jĩ. Cúiwãdih bohénit débólih caán cúí ã jwíh jígohatjidih ĩ naáwáchah joiníji Herodes ã mawíhniiboó chéne jópchi dée ã bíbohatdih át jéihyep wut jĩ. Pánih jéihna, chéne jópchi nump bíbohnit nihat neoná weépdih át mao yohat tútup wut jĩ.

¹⁷ Páant ã mawat tútuchah, Dios naáwátdih naóh yapani Jeremías ã daacátji pah át yapap wut jĩ.

¹⁸ “Ramá wut jumni tútchidih moón búdí ñaacátdih ĩ joiná caá. Búdí jĩgahnit, ĩ ñaac juñát búdí ã yána caá. Raquel mi juimená yaádh, judíowã ĩ weha mána yaádh, ĩ wehdih ĩ mao yohochah ennit, búdí ĩ ñaac jüiná caá. ĩ weh

* 2:15 Os 11.1

ĩ wihcatdih enna, ĩ jġgahat ã yaicán niút”, ãt niĳ daacáp tajĳ. *(Jer 31.15)*

Joséwã Egipto baácmant ĩ jwúub jǎúwát

¹⁹ Herodes ã wunat túttimah, Joséwã Egipto baácboó páantjeh ĩt jum jwuhup wut jĳ. Pániĥ jumnit, biíc chei José ã oo júmuchah, Dioíĥ ángel caandíĥ jígohnit, nin pah ãt jwúub niĳ naáwáp wut jĳ: ²⁰ “Wébitdih mawíhnitji maátaboó ĩ wun beedáh bejep be. Pániĥna, caandíĥ ã ínjĳĥ Israel baácboó ma numah jwúub bejeé, páant muntih”, ãt niĳjĳ wut jĳ.

²¹ Páant ã niĳát túttimah, jáanit, wébitdih ã ín biícđih Israel baácboó ãt numah jwúub bejep wut yuh jĳ. ²² Obohjeéhtih, Herodes ã buúdat túttimah, ã wúuh Arquelaoboó Judea baácđih moondíĥ ãt jwúub túut núum maáh waadáp wut jĳ. Páant ã jummat doonádih joinít, José caanná ã jwúub bejat pínahđih ãt úum jenah joyóp wut jĳ. Pániĥ úum jenah joinít, ã jwúub oo júmuchah, Dios caandíĥ Judea baácboó ãt chāwát túutcap wut jĳ. Páant ã chāwát túutcaĥ joinít, Judea baácđih yap bejnit, púú Galilea baácna ĩt juibínap wut jĳ. ²³ Pániĥna, caanná juibínitji, Nazaret wut jumni tútchiboó ĩt jumup wut jĳ. Caanná ĩ jumuchah, Dios naáwátđih naóĥ yapanit ĩ daacátji pah Jesús ãt jumup wut jĳ. “ ‘Nazaret tútchidih bóo caá’, cāacwã Dios ã wahnidih ĩ niĳbĳpna caá”, ĩt niĳ daacáp tajĳ.*

3

Juan Daabáni cāacwãđih ã bohéat

(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9,15-17; Jn 1.19-28)

* 2:23 Mr 1.24; Lc 2.39; Jn 1.45

¹ Dawá jópchi túttimah, Juan Daabáni cãacwãdih daabána át chãjap wut jĩ. Judea baácdih mũú wihcapboó ã pebhna jũibínitdih Dios naáwátidih át bohé jwíhip wut jĩ. ² Nin pah queétdih át niij naáwáp wut jĩ: “¡Ñi yéj chãjatdih cádahnit, táiniboodih ñi túut mũumú! Nihat baácdih moondih Dios ã maáh jumatdih ã jútat pínah bahnijeh ã jũdhna caá”, át niijíp wut jĩ.*

³ Jon jãtih Dios naáwátidih naóh yapani Isaíasboó Juan ã bohéát pínahdih nin pah át niij daacáp tajĩ: “Mũú wihcapboó nin pah ã niij ñaác bohébična caá: ‘Jwĩ Maáh ã jũúwát pínah jãtih ñi yéj chãjatdih cádahnit, táiniboodih túut mũumnít, caandih ñi táí páñaá’, ã niijbípna caá”, Isaías át niij daacáp tajĩ. *(Is 40.3)*

⁴ Juanih yégueh chóo camello wut jũmni mũñáp yoócjĩh nóomnit, ĩ yacni chóo wut jĩ. Āih juyáát tōp momo jiwĩ chóo tōp wut jĩ. Wũúc joowãdih jeémpnit, belo macdihbat ãpĩ déebep wut jĩ.*

⁵ Jerusalén tútchimant, nihat Judea baácmant, Jordán mũj jwějmantbut dawá caandih joyódih ĩpĩ jũibínap wut jĩ. ⁶ Pánih jũibínit, ã bohénachah joinít, ĩ yéj chãjatdih Diosdih ĩpĩ naáwáp wut jĩ. Páant ĩ naáwáchah joinít, Jordán mũjboó Juan queétdih át daabánap wut jĩ.

⁷ Dawá fariseowã, saduceowãbut daabáát túttũdih ĩ jũibínachah ennit, Juan queétdih nin pah át jípónih niijíp wut jĩ: “¡Maiwã panihnit yeejépwã jũmna, peéh chãjat pínahdih mũm jweíhñitjeh caál! Obohjeéhtih, yeéb ñi yéj chãjatdih ñi cádahícat jĩb

* 3:2 Mt 4.17; Mr 1.15 * 3:4 2R 1.8

Dios yeebdíh ã peéh chãjachah, ñi jéih jweicán niít.*
 8 Yéej chãjatdih yoobópdih cádahnit, túiniboodíh chãjat caá yeebdíh náahap. 9 Nin pah ñi niúj jenah joicá bojoó: ‘Jon jãtih bóo Abraham jwiít judíowã jwĩ nwo át jumup wat jĩ. Pánihna, ã jumená jumna, Dioíhwã caá jwĩ jumup’, ñi niúj jenah joicá bojoó. Yeebdíh nin pah wã niijná caá: Abraham jumená ñi jumuchah yahna, dedé pínah nihcan caá. Diosboó nin jee dáhnadih túut nuumnít, Abraham jumená pínahdih ã jéih chãjna caá. Abraham jumená ñi jummat nin oboh jumni jee dáhna ã nihah pahjeh tigaá.* 10 Nin pah ã jumna caá: Yeeb máa nah panihni ñi jumuchah, Diosboó máa nahdih tib yohni panihni caá ã jumup. Yeejép dahna quehndih tib yoh bojnit, ãih náatnadihbut ã pud yohbipna caá. Tib yoh péanit, caan náhdih, ãih náatnadihbut ã cáo yohbipna caá. Páant ã cáwat pah caandíh jepahcannitdih iiguípna ã wahbipna caá.* 11 Wã túttimah jũóhni wã chah wěpni caá. Páant ã jumuchah jenah joinít, ‘Weém oboh jumni caá’, wã niúj jenah joiná caá. Pánihna, ñi yéej chãjatdih cádahnit, túiniboodíh ñi túut nuumúchah, yeebdíh wã daabána caá. Páant wã daabáát panihni, caánboó yeebdíh Túini Espíritu ã wěpatdih búdí ã wũhbipna caá. Caán ã wěpat tuu iigát panihnijĩh ñi yéejatdih cáwat pah ã chãjbipna caá, jwũub yéej chãjíhatdih ñi jenah joicát pínah niijná. 12 Trigo teoni panihni caá. ãih chónadih caóh caj péanit, caán tíbna yoobátidihjeh wuh wũhboó júi yacnit, ãih muúboó ã ámhobipna caá. Obohjeéhtih, ã caóh cajni chónaboodíh ã cáo

* 3:7 Mt 12.34; 23.33 * 3:9 Jn 8.33 * 3:10 Mt 7.19

yohbipna caá. Páant ã chãjat pah wã túttimah jũóhni caandíh jepahnitdih ã túi ɯbbipna caá. Obohjeéhtih, caandíh jepahcannitboodíh iiguípna ã wahbipna caá. Caán iigát dedé ã noón dɯbcan niít”, Juan át niijíp wɯt jĩ.

*Juan Jesúsdi h ã daabáát
(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)*

¹³ Túttimah, Jesús Galilea baácboó jamniji bejnit, Juandíh ã daabáát tútat tút niijná, Jordán mɯjna át dei ɯbínap wɯt jĩ. ¹⁴ Obohjeéhtih, daabáíhcan, nin pah Juan caandíh át niij jepahap wɯt jĩ:

—Meémboó chah wēpni jamna, weémboodíh ma daabána áta túi tagaá. Meemdíh daabáni pínah nihcan caá, Juan Jesúsdi h át niijíp wɯt jĩ.

¹⁵ —Páant niijcánjeh, weemdíh ma daabánaá. Pánih daabánit, Dios áihwādi h ã chãjat tútat pah-jeh tigaá jwĩ chãjbip. Páant jwĩ chãjachah ennit, cãacwāboó Dios ã wahni wã jamatdih ĩ jéihbipna caá, Jesús át niijíp wɯt jĩ.

—Caán láa bácah, ã túimi nacaá, Juan át niij jepahap wɯt jĩ.

¹⁶ Páant niij jepahnit, Jesúsdi h át daabánap wɯt jĩ. ã daabá péanachah, Jesús mɯjna ñuhni h át aab ñúhɯp wɯt jĩ. Pánih aab ñúhnitjeh, Jesús ã enechah, jeá át jéweah bejep wɯt jĩ. Páant ã jéweah bejehah, jop pah jígo hni Túini Espiritu jeámant dei jũóhnit, caandíh át juí jaamáp wɯt jĩ. ¹⁷ Páant ã juí jaamáchah, “Nin wã wũúh, wã oini caá. Caandíh búdí wã wēina caá”, Dios jeámant át niijíp wɯt jĩ.*

* **3:17** Gn 22.2; Sal 2.7; Is 42.1; Mt 12.18; 17.5; Mr 1.11; Lc 9.35

4

Nemépwã ï maáh Jesúsdiñ ã yéjãthãt
(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

¹ Pãant ã daabãát túttimah, Túini Espíritu Jesúsdiñ muú wihcapboó ãt namah bejep wut jĩ, nemépwã ï maáh, Satanás, caandíh yeejép ã wutãt pínãh niijnã.*

² Caánboó jumna, Diosdiñ túi wúbãt túut niijnã, cuarenta yeó jáap ãt jeémcap wut jĩ. Pãnih jeémcan, Jesús nuugúp wunna ãt chãjãp wut jĩ.

³ Pãant ã nuugúp wunuchãh enna, Satanásboó ã pebhna juibínit,

—Meém Dios wũh jumna, nin jee dáhnãdih ‘Pan dahna ma jummu’, ma niijí, ãt niijíp wut yuh jĩ.

⁴ —Pãant wã chãjãcan niit. Dios naáwãtdih naóh yapãni nin pah ãt niij daacãp tajĩ:

‘Jeémãtdihjeh pohba ï jeéméchãh, cãacwãíh caolih túi booni panihni ã jumcan niit. Íih caolih túi booni ã jumãt pínãh niijnã, Dios naáwãtdih túi joyãt caá náãhap’, ãt niij daacãp tajĩ, (Dt 8.3)

Jesús Satanásdiñ ãt niij jepãhap wut jĩ.

⁵ Pãant ã niij jepãhat túttimah, Jerusalén, “Dioíh tútchi”, ï niijní tútchina Satanás Jesúsdiñ ãt namah bejep wut jĩ. Caannã namah juibínit, Dioíh muú chãh jap bóo jumni waolí beo nah yapãtboó Jesúsdiñ ãt ñũhat túutur wut jĩ. ⁶ Pãnih ñũhat túutnit, nin pah ãt niij naáwãp wut yuh jĩ:

—Meém Dios wũh jumna, meemdiñ ã wãpat pínãhdih júãtat túut niijnã, ninmant ma ñããp jéen

* 4:1 He 2.18; 4.15

bejeé. Davidji nin pah ã niúj daacátjidih ma túi náhninaá:

‘Dios ãih ángelwádih meemdíh ã en dawát túutbipna caá. Pánihna, queét meemdíh ĩ jíponih teobipna caá, jee dáhboó míih jícha ã buug lájcat pínah niijná’, ãt niúj daacáp tajĭ,
(*Sal 91.11-12*)

Satanás Jesúsdiĭh ãt niijíp wut ĩĭ.

7 –Páant wã chãjcan niit. Dios naáwátđih biih naóh yapani nin pah ãt niúj daacáp tajĭ:

‘Ñi Maáh Dios ã niijátjidih “¿Yoobópdih niit?” niúj jéihíhna, caandíh ñi chãjat túutca bojó’, ãt niúj daacáp tajĭ,
(*Dt 6.16*)

Jesús caandíh ãt niúj jepahap wut ĩĭ.

8 Páant ã niúj jepahat túttimah, jap bóo jeená Jesúsdiĭh Satanás ãt numah púuh laab béjep wut ĩĭ. Caán jeejína púuh laab juibínit, niĭhat cáacwã ĩ jumat yoobó Jesúsdiĭh ãt júutap wut ĩĭ. Dawá ĩih bií déedihbut ãt júutap wut ĩĭ. **9** Pánih júutnit, nin pah caandíh ãt niijíp wut yuh ĩĭ:

–Wã pebh bódicha caj yoh ñajnit, weemdíh ma weñeé. Páant ma weñechah, niĭhat nin tútchina ã jumatdiĭhbut meémboodíh wã wãhbiĭpna caá, Jesúsdiĭh ãt niijíp wut ĩĭ.

10 –Satanás, weemdíh ma cádah bejeé. Dios naáwátđih naóh yapani nin pah ãt niúj daacáp tajĭ:

‘Ma Maáh Diosdiĭhjuh wēinit, ã wutatđih ma jepahaá’, ãt niúj daacáp tajĭ,
(*Dt 6.13*)

Jesús Satanásdiĭh ãt niúj jepahap wut ĩĭ.

11 Páant ã niijíchah joinít, Satanás caandíh ãt cádahap wut ĩĭ. Páant ã cádahat túttimah, Dioíh

ángelwãboó Jesús pebh juibínit, caandíh ãt teo wãacap wut jã.

*Galilea baácdih moondíh Jesús ã bohé jwíhat
(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)*

¹² Túttimah, Juandih nemat mũúboó ã nemat doonádih joinít, Jesús Galilea baácna ãt jwúub bejep wut jã.* ¹³ Caanjíh jumniyi Nazaret tútchimant bejnit, Capernaum tútchina ãt juibínap wut jã. Caán tútchi Galilea íim jwëejdih Zabulón, Neftalí ã juimenáih baácji jumni tútchi ãt jumap wut jã. Caanná juibínit, Jesús ãt jumap wut jã.* ¹⁴ Páant ã jumuchah, Dios naáwátdih naóh yapani Isaías nin ã daacátji pah Jesús ãt yapap wut jã:

¹⁵ “Zabulón, Neftalí ã juimenáih baácji, Jordán muj conanaamánt, íim pebh, Galilea wãt jumni baácdih dawá judíowã nihcannit ã jumna caá.

¹⁶ Caanjíh moón dũpúnapboó jumnit panihnit Diosdih ãt jéih jwuhcap taga. Pánih jéihcan, iiguípna bejnit déeji ãt jumap taga. Obohjeéhtih, Dios ã wahní, yeh iigát panihni, ã túi chãjatdih júutnit, queétdih caandíh ãt jéihyanap taga buca”, Isaías ãt níj daacáp tajã.
(Is 9.1-2)

¹⁷ Caanná jumna, nin pah Jesús ãt níj naóh bohé jwíhip wut jã: **“Nihat baácdih moondíh Dios ã maáh jummatdih ã júutat pínah bahnijeh ã jedhna caá. Pánihna, ñi yéej chãjatdih cádahnit, táiniboodíh ñi túut nuumú”,** ãt níjíp wut jã.*

* 4:12 Mt 14.3; Mr 6.17; Lc 3.19-20

* 4:13 Jn 2.12

* 4:17 Mt

*Queéj júut maonitdih ájeéh Jesús á bejat tútat
(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)*

¹⁸ Túttimah, Galilea ímna dei jubí, páud bejnít, Simón, á úd Andrésjĩh queéj júut maona, íih ñhodíh í yoh báhanachah, Jesús queétdih át enep wut jĩ. Simónboó Pedro í niijní át jumap wut jĩ. Pániñ ennit, nin pah queétdih át niijíp wut jĩ:

¹⁹ —Weemdíh ñi pej jum júúwá. Páant ñi júúwáchah, yeebdíh wá bohébična caá. Páant wá bohénachah joinít, queejwádh ñi bidat pah, cáacwáboodíh bidnit, wíih doonádih ñi naóhbična caá, weemdíh jepahna, wíihwá í jumát pínah niijná, át niijíp wut jĩ.

²⁰ Páant á niijíchah joinítjeh, íih ñonádih cádahnit, Jesúsjeéh ít bejep wut jĩ.

²¹ Pániñ chibít yúup queétdih namah bejnít, Santiago á úd Juandihbut Jesús át enep wut jĩ. Queét í íp Zebedeo bíicdih íih jááj chóodih chúdnit, íih ñonádih ámohna ít chájap wut jĩ. Pániñ ennit, queét chénewádhbut át bid bojop wut jĩ, caandíh í pej jumát pínah niijná. ²² Páant á bid bojochah joiná, queétbut bíicmantjeh niñat í tewatdih, í ípdihbut cádahnit, Jesúsjeéh ít bejep wut jĩ.

*Dawá cáacwádh Jesús á bohéat
(Lc 6.17-19)*

²³ Pániñna, niñat Galilea baácdih moondíh Jesús á bohénitdih át namah bohé jibip wut jĩ. Jwiít judíowá jwí míic wáacat munná jumát pah waadnít, Dios á maáh jumát táini doonádih át bohénap wut jĩ. Pániñ bohéna, det wannitdihbut át boonap wut jĩ.* ²⁴ Páant á chájat doonádih niñat Siria

* 4:23 Mt 9.35; Mr 1.39

baácdih moonbút ít joyóp wut jĩ. Pánih joinít, dawá mácah wunat jumnit, búdí tubanit, nemép caolih jumnit, wáá wunat jumnit, jéih wálicannitdihbút ít ub juibínap wut jĩ. Nihat í ub juibínitdih Jesús át boonanap wut jĩ. ²⁵ Páant ã chãjat doonádih joinít, Galilea baácdih moón, Diez Tútchinadih moón, Jerusalén tútchidih moón, Judea baácdih moón, Jordán mwej conanaamánt moonbút dawá caandih ít pée bejep wut jĩ.

5

Jeé ñaj yacapboó ded pah jumnitdih Dios ã wěi enatdih Jesús ã bohéat

(Lc 6.20-23)

¹ Dawá ã pebh í juibínachah ennit, jeé ñaj yacapboó páuh laáb juibínit, Jesús caanjĩh át chúdup wut jĩ. Páant ã chúduchah, ã bohénitbút ã pebhna ít juibínap wut jĩ. ² Páant í juibínachah ennit, queétdih bohéna, nin pah át níj naóh jwíhip wut jĩ:

³ “Det moh yéejnit panihnit Dios ã teo wáacatdih bidnitdih Dios ã wěi enna caá. Pánih wěi ennit, queétdih ã teo wáacbipna caá, Dios ã maáh jumupboó í túi jumat pínah niijná.

⁴ “Det í yéejatdih jĩgahnit, bita í yéejatdihbút jĩgahnitdih Dios ã wěi enna caá. Pánih wěi ennit, queétdih túi teo wáacnit, í yéejatdih ã yohochah, í jĩgahat ã yaibípna caá.*

⁵ “Det bitadih yap yohcanjeh teo wáacnitdih Dios ã wěi enna caá. Pánih wěi ennit, nin baác jáap ã jumuchah, queétdih maáta pínah ã waadábipna caá.*

* 5:4 Is 57.18; 61.2 * 5:5 Sal 37.11

- 6 “Det nauǵúp wan babhbíhñit panihñit yoobópdih chājat pínahdih bidnitdih Dios ã wēi enna caá. Pánih wēi ennit, Dios queétdih ã teo wáacbipna caá, caandih ĩ túi jepahat pínah niijná.*
- 7 “Det bitadih jǵah en teo wáacnitdih Dios ã wēi enna caá. Pánih wēi ennit, Diosbut queétdih ã jǵah en teo wáacbipna caá.
- 8 “Det Diosdihjeh bidnit, yoobópdih jenah joinít dih Dios ã wēi enna caá. Pánih wēi ennit, ã teo wáacachah, Diosdih ĩ enbipna caá.*
- 9 “Det bitadih múic jǵihñat túatcan, túi bícdih chājat túatnitdih Dios ã wēi enna caá. Pánih wēi ennit, ‘Wā weh caá’, queétdih ã niijbipna caá.*
- 10 “Det Dios ã náahat pah ĩ chājat jíib bitaboó queétdih yeejép ĩ chājachah yuhna, caandih cádahcannitdih Dios ã wēi enna caá. Pánih wēi ennit, ã teo wáacachah, Dios ã maáh jumapboó ĩ jumbipna caá.*
- 11 “Wíihwā ñi jumat jíib bita yeebdih ĩ jǵihñachah, yeejép ĩ chājachah, ĩ yee naóh yacachah, yeebdih wēi ennit, wā teo wáacbipna caá.* 12 Dios naáwát dih naóh yapanitjidih bíic yoobó yeejép ítát chāj waáwáp tají. Pánihna, queétdih ĩ chājatji pahjeh bita yeebdihbut yeejép ĩ chāj b ipna caá. Obohjeéhtih, jeáboó ñi juibínachah, Dios yeebdih búdí ã túi chāj b ipna caá. Páant ã túi chājat pínahdih jéihñit, bita yeebdih yeejép ĩ

* 5:6 Pr 9.5; Is 55.1-2 * 5:8 Sal 24.3-4 * 5:9 Pr 12.20 * 5:10
1P 3.14 * 5:11 1P 4.14

chãjachah yuhna, ñi túi weñeé”, Jesús queétdih át niijíp wut jĩ.*

Núumni, jiiát panihnit Jesúhwã ĩ jumat
(Mr 9.50; Lc 14.34-35)

¹³ “Yeéb nin baácboó jumna, núumni panihni ñi jumna caá. Núumnijĩh ñipĩ buiná caá, jeémát ã nuñat pínah niijná. Pánihat pah yeéb wíhwãboó nihat bitajeéh jumna, queétdih ñi túi teo wáacna caá, ĩ túi jumat pínah niijná. Obohjeéhtih, núumni ã buyát beedéchah, ñi jéih jwúub buyácan caá. Páant ã buicáh, caandíh yohatjeh caá náahap. Pánih yohnidih cáacwã jéihcanjeh, ĩ wid chãibipna caá. Pánihat dée pah yeéb Diosdih cádahna, bitadilh teo wáacat dée wihcan, buicánni núumni panihni ñita jum tagaá.*

¹⁴ “Yeéb nin baácboó jumna, jiiát panihni ñi jumna caá. Chei namáboó ñi jii béjat pah, ñi túi chãjachah ennit, bitabut biíc yoobó Dioíh namáboó ĩ jéih bejna caá. Jeejĩh jumni tútchidih dedé jāhat wihcah, nihat cáacwã ĩ túi enat pah, yeéb ñi túi chãjatdihbut nihat ĩ túi enna caá.* ¹⁵ Jiiát dahdih jiiñit, pamap dahjĩh cáacwã ĩpĩ páah jwejcan caá. Obohjeéhtih, caandíh japboó ĩpĩ jii cáagna caá, nihat múú diítboó jumnit ĩ túi enat pínah niijná.* ¹⁶ Pánihna, caán japboó cáagni jiiát dah panihni jumna, yeebbút bitadilh ñi túi chãjaá. Páant ñi túi chãjachah ennit, ñi íip jeámant bóodih cáacwã ĩ wēi naóhbirna caá”, queétdih Jesús át niijíp wut jĩ.*

* **5:12** 2Cr 36.16; Hch 7.52 * **5:13** Mr 9.50; Lc 14.34-35 * **5:14** Jn 8.12; 9.5 * **5:15** Mr 4.21; Lc 8.16; 11.33 * **5:16** 1P 2.12

Moisés ã wʉtatji

17 “Nindihbut yeebdíh wã jéihyaat túutna caá: Moisés ã wʉtatjidih, Dios naáwát dih naóh yapanit ï daacátjidihbut yohodih wã jũóhcan beé. Queét ï daacátjidih yoobópdih cãacwãdih jéihyanit, ï ni-ijátji pah biíc yoobó chãjat túut niijná, wã jũúwúp be. 18 Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Péeni yeó jáap jãtih, Moisés ã wʉtatji ã bʉudcán niít. Nihat ã daacátji pah ã yap beedáat pínah jãtih, nin baác, jeábut ã bʉudcán niít.* 19 Ded biíc wʉtatdih yap yohna, ‘Dedé pínah nihcan caá’, ni-ijní, bitadihbut yap yohat túutni, Dios ã maáh jumʉpboó oboh jumni ã jumʉpna caá. Obohjeéhtih, ded ã wʉtatdih túi jepahna, bitadihbut jepahat túutni, Dios ã maáh jumʉpboó maáh ã jumʉpna caá. 20 Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Moisés ã wʉtatjidih bohénit, fariseowábut ‘Dios ã wʉtatdih jwĩ túi jepah beedána caá’, niijná yuhna, ï túi chãjcan caá. Pánihna, Dios ã wʉtatdih yeebboodíh queét chah túi jepahat caá náahap. Pánih jepahcan, Dios ã maáh jumʉpboó ñi jʉibícan niít”, Jesús queétdih át niijíp wʉt jĩ.

Íijat

(Lc 12.57-59)

21 “Ñi nʉowãdih nin pah ï niij naóh bohéátjidih yeebbút ñit joijí tagaá: ‘Cãacwãdih ñi mao yohca bojóo. Ded cãacdih mao yohnidih peéh chãjat ã jumʉpna caá’, ï niijátjidih ñit joijí tagaá.* 22 Obohjeéhtih, weémboó nin pah yeebdíh wã

* 5:18 Lc 16.17 * 5:21 Ex 20.13; Dt 5.17

naóhna caá: Ded biíhdih íjna, cãacdh mao yohnidih ï peéh chãjat pah, caandíhbut peéh chãjat ã jumbipna caá. Ded biíhdih jãihna ‘Meém jenah joicánni caá’, ã niijátji jíib, peéh chãjat túutnit pebhóó ï ub bejbipna caá. ‘Meém yeejépabeh caá’, niijní iiguípna bejni pínah ã jumna caá.

²³ “Diosdih weñedih juibína, sacerdotedih nuñúpdih ñi mao wúhat túutat pínah jãtihbitjeh, biíh yeebdíh ã íjatdih náhninit, nin pah ñi chãjaá: ²⁴Ñi wãhni pínah nuñúpdih jwej jwãhnit, ã pebhna jwúub bej, ñi míic ámo hóó. ‘Páant wã chãjatjidih wã jígahna caá. Chéneji wã jwúub chãjcan niit, páant muntih. Pánihna, weemdíh ma íj jenah joyátdih ma cáda haá’, ñi niijí. Páant ñi míic ámo hat túttimah, Dioíh munná caandíh weñedih ma jwúub bejeé, buca.

²⁵ “Biíhdih ma jíib buudáátdih bidnit, cãacwãdih peéh chãjat túutni maáh pebhna naóh yacadih meemdíh ã ub bejchah, ájeéh íjcanjeh ma bejeé. Peéh chãjat túutni pebhóó ñi juibíát pínah jãtih, meemdíh ã naóh yaccat pínah niijná, caanjíh ñi míic ámo hóó. Páant ñi chãjcah nihna, yeebdíh áta naóh yac tagaá. Páant ã naóh yacachah joinít, peéh chãjat túutniboó meemdíh nemat muúboó áta nemat túut tagaá. ²⁶Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Caán nemat muúboó ñi jíib chãj beedáát pah bóo ñi jum jwãhbipna caá. Caán jíib chãjat túutnidih jíib chãj péanit, ñi bacbipna caá”, Jesús queétdih át niijíp wut jíi.

Bitá weha mánajíh yeejép chãjcat

²⁷ “Ñi nuowãdih nin pah ï niij naóh bohéátjidih yeebbát ñit joijí tagaá: ‘Bitá weha mánajíh yeejép

ñi chājca bojoó', ĩ niijátjidih ñit joijí tagaá.*
 28 Obohjeéhtih, weémboó yeebdíh nin pah wā naóhna caá: Ded yad wiliijĩh yeejép chājcan yuhna, caántdih en ñinahnitjeh, yeejép átát chāj péanap taga. Pánihna, yaddihbut biíc yoobó muntih ã yapna caá.

29 “Ma jéihyepmant bóo quíibjĩh en ñinahnit, yeejép chājna, caan dáhdih wāat yohat pah, caán yéej chājatdih ma cádaahaá. Caandíh cádahcan, iiguípna mata bej tagaá. Míih quíib dahdih ma wāat yohochah, caan dájhjeh āta buud tágaá. Obohjeéhtih, chénat pah dahjĩh iiguípna bejna, chah yeejép pohba mata yap tagaá. Pánihna, en ñinahnit, yeejép chājatdih cádahat caá náahap.*

30 “Míih jéihyepmant bóo téihyajĩh yeejép chājna, caán téihyadih ma dúuc bóod yohat pah, caán yéej chājatdih ma cádaahaá. Caandíh cádahcan, iiguípna mata bej tagaá. Míih téihyadih ma yohochah, caán téihyajeh āta buud tágaá. Obohjeéhtih, chénat pah téihyajĩh iiguípna bejna, chah yeejép pohba mata yap tagaá. Pánihna, yéej chājatdih cádahat caá náahap”, Jesús queétdih āt niijíp wut jĩ.*

Yaddih yohcat

(Mt 19.7-9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

31 “Ñi nuowādih nin pah ĩ niij naóh bohéátjidih yeebbút ñit joijí tagaá: ‘Yaddih yohíhna, ñi yohat pínah papélahdih wūhnit, caántdih ñi jéih yohna caá’, ĩt niijíp wut yah jĩ.* 32 Obohjeéhtih, weémboó nin pah yeebdíh wā naóhna caá: Ājeéh bóli biih

* 5:27 Ex 20.14; Dt 5.18 * 5:29 Mt 18.9; Mr 9.47 * 5:30 Mt 18.8; Mr 9.43 * 5:31 Dt 24.1-4; Mt 19.7; Mr 10.4

newéjĭh yeejép mi chājat jĭbĭjeh, newé caántdih ā jéih yohna caá. Páant mi chājcah yuhna, ā yohat túttimah, biĭhĭjĭh mi jwúub áa jumna, caanjĭh yeejép mita chāj tagaá. Pánihna, det yohnitĭjĭh jwúub áa jumna, yeejép ĭ chājna caá”, Jesús āt niijĭp wut jĭ.*

Ded pah yoobópdih jwĭ naáwát pĭnah

33 “Jon jātĭh moondĭh nin pah ĭ niij naóh bohéátjĭdih yeebbút ĩit joiĭjĭ tagaá: ‘ “Dios ā enechah, wā niiját pah wā chājbĭpna caá. Páant wā chājcah, weemdĭh ā peéh chāja naáh”, niijnĭt, ĩi niiját pahĭjeh chājat caá náahap’, ĩt niijĭp wut jĭ.* 34 Obohjeéhtĭh, yeébbóó ĩi niiját pah chājĭhcan, Dios ā wātĭjĭh niijcánĭjeh, ‘weemdĭh peéh chājná’, niijná, biĭh wātĭjĭhĭjeh ĩĭpĭ niijná caá. Yoobópdih nin pah yeebdĭh wā naóhna caá: ‘Jeá túini ā jummat pah, wā niiját biíc yoobó wā chājbĭpna caá’, ĩĭpĭ niijná caá. Obohjeéhtĭh, ‘jeá’, niijná yuhna, Dios ā maáh jumapboó ā jumachah, ā wātĭdih niiját pahĭjeh muntĭh niijná caá ĩi chājap. 35 ‘Nin baác túini ā jummat pah, wā niiját biíc yoobó wā chājbĭpna caá’, ĩĭpĭ niijná caá. Obohjeéhtĭh, ‘baác’, niijná yuhna, nin baácĭdih moondĭh Dios maáh ā jumachah, ā wātĭdih niiját pahĭjeh muntĭh niijná caá ĩi chājap. ‘Jerusalén tútĭhĭ túini ā jummat pah, wā niiját biíc yoobó wā chājbĭpna caá’, ĩĭpĭ niijná caá. Obohjeéhtĭh, Jerusalén jwĭ Maáh chah wēpni ā ĩĭioni, caandĭh jwĭ weñat pĭnah tútĭhĭ, oboh jumni tútĭhĭ ĩihcah, biíc yoobó muntĭh niijná caá ĩi chājap.* 36 ‘Wā báadhna, wā niiját pah yoobópdih

* 5:32 Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18; 1Co 7.10-11 * 5:33 Lv

19.12; Nm 30.2; Dt 23.21 * 5:35 Sal 48.2; Is 66.1; Mt 23.22; Stg 5.12

wã chãjbipna caá', ñi niijíchah, biíc yoobó ã túican caá. Diosjeh yeebdíh ã jéih báadhdat túutna caá. Caanjéh ñíih waó yoócdih jéih baabána, ã jéih jwúub eyana caá. Yeéb áihwã jumna, ñíih bácahjíh niijná yuhna, áih wütjíh niiját pahjeh muntih niijná caá ñi chãjap. ³⁷ Obohjeéhtih, nin pahjeh ñi niijí: 'Páant wã chãjbip caá', niij, 'Páant wã chãjcan niít', ñi niijí. Chah dawá jacna ñi niijíchah, ã túican caá", Jesús át niijíp wut jĩ.

Jwĩ peéh chãj jwúubacat
(Lc 6.27-36)

³⁸ "Ñi ñuowãdih nin pah ã niij naóh bohéatjidih yeebbút ñit joiijí tagaá. 'Biíh míih quíib dahdih ã búuh mawat pahjeh, meembút caandíh búuh mao jwúubanaá. Míih maó doóbhdih ã daj mawat pahjeh, meembút caandíh daj mao jwúubanaá', ít niijíp wut jĩ.* ³⁹ Obohjeéhtih, weémboó nin pah yeebdíh wã naóhna caá: Meemdíh yeejép chãjnidih yeejép ma chãj jwúubaca bojoó. Ded meemdíh íjnit, míih jéihyepmant bóo páo tíbdih ã mawachah, biámantbut ma júutú, mawíhna, ã jwúub mawat pínah niijná.* ⁴⁰ Biíhboó ded pah ma chãjatji jíib meemdíh ã naóh yacachah, peéh chãjat túutniboó míih camisadih meemdíh naóh yacnidih ã wúhat túutuchah, caandíh wúhñit, ma ñuoní jih bóo chódihbut ma wúhú. ⁴¹ Biíhboó áih bií déedih namá tacdih meemdíh ã ñuó wáhat túutuchah, meémboó ã juibíat pínahna ma ñuó wáhaá. ⁴² Ded ã náahatdih meemdíh ã wúbúchah, ma wúhú. Biíh meemdíh ã waíhichah, caandíh ma wayaá", Jesús át niijíp wut jĩ.

* **5:38** Ex 21.24; Lv 24.20; Dt 19.21 * **5:39** Lm 3.30

Jwíútdih eníhcannitdih Jesús ã oyat túútat
(Lc 6.27-28,32-36)

⁴³ “Ñi nuowādih nin pah ī niij naóh bohéátjidih yeebbát ñit joijí tagaá: ‘Ñijeéh jumnitdih ñi oyoó. Obohjeéhtih, yeebdíh eníhcannitdih eníhcat caá náahap’, ít niijíp wut jī.* ⁴⁴ Obohjeéhtih, weemboó nin pah yeebdíh wã naóhna caá: Yeebdíh eníhcannitdih oinit, ñi túi chãjaá. Det yeebdíh yeejép ī chãjachah, Diosdih ñi uúbú, queétdih ã túi chãjat pínah niijná. ⁴⁵ Pánih chãjna, jwī íp jeámant bóo ã weh ñi jumbipna caá. Diosboó nihat cãacwādih biíc yoobó ã túi chãjna caá. Yeejépwādih, túinitdihbut yeó ã túi chãhat túútna caá. Æ wútatdih jepahnitdih, jepahcannitdihbut mah ã buugát túútna caá. Cãacwādih biíc yoobó Dios ã túi chãjat pah, yeebbát biíc yoobó ñi túi chãjaá. ⁴⁶ Yeebdíh oinitdihjeh ñi oi jwúubanachah, dedé pínah niican caá. Romano maáta ī uúbát túútni dinerodih uúbhnitboó tabit yéejnit jumna yuhna, páant ī chãjna caá. Obohjeéhtih, yeéb wíhwāboó nihatdih oinit, biíc yoobó teo wáacat caá náahap. ⁴⁷ Yeéb ñi déewādihjeh míic jwāáhnit, ñi wēi naóh uúbúchah, dedé pínah niican caá. Diosdih jéihcannit yuhna, biíc yoobó ī chãjna caá. Obohjeéhtih, yeébboó nihatdih ñi túi wēi jwāá. ⁴⁸ Jeámant bóo jwī íp nihatdih túi chãjni ã jumant pah, ã weh jumna, biíc yoobó yeebbát nihatdih túi chãjnit ñi jumú”, Jesús át niijíp wut jī.*

6

* 5:43 Lv 19.18 * 5:48 Lv 11.44-45; 19.2; Dt 18.13

Ded pah caá jwĩ túi chãjat

¹ “Dios túinidih ã chãjat túutachah jepahnit, ‘jñi eneé! Dios ã wutat pah wã túi chãjna caá’, bitadilh ñi niijcá bojoó. Pánih bita ã wẽi enat pínahdihjeh bidna, ã wẽi naáwátjeh ñi túi chãjat jíib wãát jamna caá. Dios jeámant bóo yeebdih ã wũhcan niit.*

² “Moh yéejnitdih teo wáacna, bitadilh ñi júutca bojoó. Túi chãjnit pah jígohnitboó nihat ã wẽi enatdih bidna, ded pah ã chãjat pah ñi chãjca bojoó. Queét namánaboó jamnitdih, jwiit judiowã jwĩ míic wáacat m̄n̄n̄n̄aboó jamnitdihbut ip̄i wãhna caá, dawá queétdih ennit, ã wẽi naáwát pínah niijná. Queétdih ã wẽi naáwáchah, ã túi chãjatji jíib dée ã bíbohna caá. Diosboó ã túi chãjatji jíib queétdih ã jwũb wũhcan niit. ³ Obohjeéhtih, moh yéejnitdih teo wáacna, bih ma chéen yoobát ã jamachah yuhna, caandih júutcanjeh, ma wũhũ. ⁴ Páant moh yéejnitdih ñi teo wáacachah, cãacwã ã encah yuhna, Diosboó ã enna caá. Pánih enna, caanjéh ñi túi chãjatji jíib yeebdih ã wũhbipna caá”, Jesús át niijíp wut jĩ.

Ded pah caá jwĩ wũbát

(Lc 11.2-4)

⁵ “Diosdih wũbhna, túi chãjnit pah jígohnitboó nihat ã wẽi enatdih bidna, ã wũbát pah yeéboó ñi wũbhca bojoó. Queétboó wũbhna, jwiit judiowã jwĩ míic wáacat m̄n̄n̄n̄aboó, namánaboobút ñuhnit, Diosdih ã wũbhna caá, dawá queétdih ennit, ã wẽi naáwát pínah niijná. Páant cãacwã ã wẽi enatjeh caá ã wũbát jíib dée.* ⁶ Obohjeéhtih, yeéboó Diosdih

* 6:1 Mt 23.5 * 6:5 Lc 18.10-14

uúbát túut niijná, ñih tólihboó ñi nem waad béjeé. Pánih nem waad béjnit, jwĩ íp jwĩ jéih enca naáhdih ñi uúbá. Pánihna, cáacwã í encah yuhna, jwĩ ípboó yeebdíh ennit, ã túi joibípna caá. Pánih joinít, ñi uúbúchah, yeebdíh ã túi teo wáacbipna caá.

7 “ ‘Dawá láa nin jacnajihjeh wã uúbúchah, Dios weemdíh ã túi jepahbipna caá’, caandíh jéihcannitboó í niij jenah joiná yah caá. 8 Pánihna, queét í uúbát pah ñi uúbhca bojoó. Obohjeéhtih, ñi uúbát pínah jãtih, jwĩ ípboó ded pah ñi náahatdih ã jéihna caá. 9 Pánihna, yeébbóó nin pah jwĩ ípdih ñi niij uúbá:

‘Paá, meém jeáboó jumni, chah túini ma jumuchah, meemdíh jwĩ wēina caá. Ma wūt chah yáaat caá jwiít jwĩ náahna caá.

10 Nihat meém maáh ma jumatdih jéihnit, í jepaha naáh. Ma wutuchah, jeáboó jumnit í túi jepahat pah, nin baácdih moonbút í jepaha naáh.

11 Yeó jáap jummat pah jwĩ jeémát pínahdih ma wūhú.*

12 Bitá jwiítidih í yéej chãjatdih jwĩ yohat pah, meembát jwĩ yéej chãjatdih ma yohoó.

13 Nemépwã í maáh jwiítidih ã yéejahichah, ma teo wáacá, jwĩ yéej chãjcat pínah niijná. Páant jwĩ uúbúchah, meém jwĩ Maáh chah wēpni jumna, ma jéih jepahna caá. Páant ma jumuchah, yeó jáap jummat pah nihat meemdíh í wēi naáwát caá náahap. Páant tíí ã jumnah’,
Diosdih ñi niij uúbá.

* 6:11 Pr 30.8-9

14 “Bita yeebdíh ĩ yéej chājatdih ñi yohochah ennit, jwĩ íp jeáboó jumnibat yeéb ñi yéej chājatdih ā yohbipna caá. 15 Obohjeéhtih, bita yeebdíh ĩ yéej chājatdih ñi yohcah, jwĩ ípbat ñi yéej chājatdih ā yohcan niít”, Jesús āt niijíp wat jĩ.*

Ded pah caá jeémp jwuhcan jwĩ uúbát

16 “Diosdih túi uúbát túut niijná, jeémp jwuhcan, jĩgahnit pah ñi jígocha bojoó. Páant tigaá túi chājnit pah jígohnitboó ĩpĩ chājar. Cāacwā queétdih ĩ wēi naáwátdih bidna, queét ĩih móotdih jĩgahni pah ĩ chājna caá. Páant ĩ chājachah, jeémp jwuhcannit ĩ jumatdih nihat ennit, ‘Queét túinit caá’, ĩ niij wēina caá. Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá: Cāacwā queétdih ĩ wēi naáwátjeh ĩ jeémp jwuhcat jíib dée ā jumna caá. Diosboó queétdih ā wēi naóhcan niít. Queét ĩ chājat pah ñi chājca bojoó. 17 Obohjeéhtih, yeébboó jeémp jwuhcan, ñíih móotdih túi chocnit, yeó jáap jummat pah ñi túi múic ámohat pah ñi chājaá. 18 Yeéb páant ñi chājachah, ñi jeémp jwuhcatdih cāacwā ĩ jéihcah yuhna, jwĩ ípboó ā jéihbipna caá. Jwĩ íp, jwĩ jéih enca naáh, ñijeéh jumnit, jeémp jwuhcanjeh, ñi uúbúchah, ā enbipna caá. Pánih ennit, ded pah jeémp jwuhcan, ñi uúbát jíib yeebdíh ā túi chājbipna caá”, Jesús āt niijíp wat jĩ.

*Jeáboó búdí jíib jumni panihnidih jwĩ bíbohah
(Lc 12.33-34)*

19 “Nin baácboó jum jwuhna, ‘Wíih pínahjeh caá’, niij jenah joinít, bíí déedih dawá ñi ub ámohca bojoó. Nin baácboó jumni ā moopáh bejbipna caá. Bíih moópcannidih bitaboó ĩ nuumbípna

* 6:15 Mr 11.25-26

caá. Pánihna, nin baácdih bóo bíí dée b̄udní pínahjeh ã jam̄uchah, caandíh ñi en ñinahca bojoó.*

²⁰ Obohjeéhtih, bíí déedih ñi en ñinahat pah Dios ã weñat pínahdih túi jenah joí ch̄ajnit, búdí jíib jam̄ni panihnidih jeáboó ñi bíboh̄bipna caá. Caán ñi bíboh̄niboó ã moópcan níit. N̄am̄nít ñi jéih w̄b bejcan níit. Pánihna, caanná ñi bíboh̄at pínah ã b̄udcán níit. ²¹ Dios pebh̄boó ñi búdí jíib jam̄ni panihni ã jam̄uchah jéihnit, Dios ã weñat pínahdih ñi túi jenah joib̄ipna caá. Obohjeéhtih, nin baácboojéh ñi búdí jíib jam̄nidih bíboh̄nit, ñi weñat pínahdihjeh ñi jenah joib̄ipna caá”, Jesús ãt niijíp w̄t j̄i.

*Ded pah jw̄i jenah joyátdih jw̄i ch̄ajat
(Lc 11.34-36)*

²² “Jiát ã túi yeh iiguíchah, jw̄i túi jéih enat pah, Dios ã weñat pínahdih túi jenah joinít, táinidih ñi ch̄ajbipna caá. Ded pah ñi jenah joyátdihjeh ñi ch̄ajbipna caá. Táinidih jenah joinít, táinidih ñi ch̄ajbipna caá. ²³ Obohjeéhtih, táicannidih jenah joinít, yeejépdih ñi ch̄ajbipna caá. Páant yeejépdih ñi jenah joyóchah, t̄abit yeejép ñi ch̄ajat ã jam̄bipna caá”, Jesús ãt niijíp w̄t j̄i.

*Dinerodih b̄udí bidna, Diosboodíh ñi jéih bidcat
(Lc 16.13)*

²⁴ “Ded Diosdih oini ã weñat pínahdih ch̄ajna, t̄abit pohba dinerodih ã jenah joicán níit. Obohjeéhtih, ded dinerodihjeh búdí jenah joiníboó Diosboodíh ã oican caá. Dineroj̄ihjeh w̄ini jam̄na, Diosboodíh ã náahcan níit. Pánihna, Diosdih, dinerodihb̄t bíic yoobó ñi jéih bidcan caá”, Jesús ãt niijíp w̄t j̄i.

* 6:19 Stg 5.2-3

Dios ã wehdih ã túi en dawát
(Lc 12.22-31)

25 “Nin pah yeebdíh wã jwúub naóhna caá: Ñi jeémát pínah, ñi babhbat pínah, ñi dawát pínah yéguehnadihbut ñi náhni dahwaca bojoó. Obohjeéhtih, caandíh bidat chah Diosjeéh ñi túi jumat pínahboodíh ñi bidií. Páant ñi bidichah, caán yeebdíh oina, ñi jeémát pínah, ñi dawát pínahdihbut ã wãhbipna caá, ñi túi jumat pínah ni-ijná. 26 Jwébehwãdih ded pah Dios ã en dawát dih ñi jenah joyoó. Queét wápchi wihcan, jeémát ï ámohat muaná dihbut ï bíbohcah yuhna, jwí ípboó queédih túi en daoná, ï jeémát pínahdih ãpí wãhna caá. jObohjeéhtih, jwébehwãdih ã oyat chah yeébbodíh Dios ã oina caá! Pánih oinit, yeebdíhbut ã túi en daobipna caá. 27 Nindih ñi túi jenah joyoó: Búdí náhni dahwana yuhna, ñi wanat pínah yeó jáapdih ñi jéih túut nuumcán niít. Pánihna, búdí ñi jenah joyát dedé pínah nihcan caá.

28 “Ñi dawát pínah yéguehnadihbut búdí ñi jenah joicá bojoó. Jiadíh bóo cháanadih ñi túi jenah joyoó. Caán cháana behna, ã túi jíghat pínahdih ãpí teocan caá. 29 Pánih teocan yuhna, maáh Salomónji áih túini yégueh chóodih duonít, ã túi jíghat chah cháanaboó ã túi jíghona caá.* 30 Caán cháanadih Diosboó ã túi jíghat túutna caá. Obohjeéhtih, caán cháanaboó buu déedih jum, cheibit déedih ã diib téh bejna caá. Páant ã diib téhechah, cáacwã ípí cáo yohna caá. Páant maátcanjeh ã jumachah yuhna, Dios caán cháanadih túi jíghoni ã chãjna caá. Caán cháanadih túini yégueh dée pah ã wãhat

* 6:29 1R 10.4-7; 2Cr 9.3-6

chah yeébbodíh Dios yéguehdih ã wũhbipna caá. Pánihna, caandíh búdí jengah joicánjeh, Diosboodíh ñi túi jengah joyoó. ³¹ Ñi jeémát pínah, ñi babhbat pínah, ñi dɔwát pínahdihbut búdí ñi jengah joicá bojoó. ³² Diosdih jéihcannitboó bií déedih tɔbit ipĩ jengah joiná caá. Obohjeéhtih, jwĩ íp jeáboó jamni, ñi jeémát pínah, ñi dɔwát pínahdihbut ded pah yeebdíh jedhdadidih ã jéihna caá. Pánih jéihna, yeebdíh ã teo wáacat pínahdih ñi túi jengah joyoó. ³³ Bií déedih ñi bidat chah, Dios ã maáh jamatdih bidnit, caandíh ñi túi jepahaá. Pánih jepahnit, áih túini doonádih bitadidih ñi naáwá, queébtɔt caandíh ĩ jepahat pínah niijná. Páant ñi chájachah, Diosboó nihat ñi náahatdih ã wũhbipna caá. ³⁴ Cheibit dedé ã yapat pínahdih búdí ñi jengah joicá bojoó. Cheibit yeejép ñi yapachah, Dios yeebdíh ã teo wáacipna caá. Bɔɔ ded pah ñi chájatdihjeh jengah joyát caá náahap. Biíh yeó jáapdih bóo pínahdih tɔbit ñi jengah joicá bojoó. Dios yeebdíh en daonít, ã túi teo wáacipna caá”, Jesús át niijíp wɔt jĩ.*

7

*“Yeejépwã caá”, bitadidih niij jãihcat
(Lc 6.37-38,41-42)*

¹ “ Meém yeejép caá’, bitadidih ñi niijcá bojoó. Páant ñi niijcáh, Dios yeebdíhbut ‘Meém yeejép caá’, ã niijcán niit. ² Bitadidih ‘Ápĩ túi chájcan caá’, ñi niij enat pah, Diosboó yeebdíhbut biic yoobó ã niij enbipna caá.* ³ Nin pah yeéb ñipĩ chájna caá: Ñi déedih bainí quíib becát ã jamachah, caanbítidih

* **6:34** Sal 55.22; 1P 5.7 * **7:2** Mr 4.24

ñi túi enna caá. Caán bainí oj ã jumuchah yuhna, ñi enat pah, ñi dée ã yéej chājatbitdih ñipī enna caá. Obohjeéhtih, yeebdíh búdí quíib becát ã jumuchah yuhna, caandíh ñi encan caá. Caandíh ñi encat pah, búdí yeejép chājna yuhna, ñi enah bojna caá. ¿Dépanih tigaá páant ñi chāj? ⁴ Yeebdíh búdí quíib becát panihni ã jumuchah yuhna, ‘Némé, ma quíib becát dih weémboó meemdíh wā póoj yohbipna caá’, ñipī niijná caá. Pánihat pah, búdí yéej chājnit jumna yuhna, ‘Némé, t̄bit yeejép chājna caá ma chājap. Caandíh ma cádaahá’, ñipī niijná caá. ¿Dépanih tigaá yeéb yeejép chājnit jumna yuhna, búdí ñi yéej chājatdih jenah joicánjeh, bita bainí í yéej chājatdihjeh ñi jenah joí? ⁵ Páant niijnít, túinit pah jígonit í chājat pahjeh mantih yeebút biíc yoobó ñi chājna caá. Yeebdíh búdí quíib becát panihnidih ñi jwíih póoj yohat pah, ñi yéej chājatdih jwíih cádahat caá náahap. Páant ñi cádahat táttimah, ñi déeíh bainí quíib becát panihnidih túi jéih enna, ñi jéih póoj yohat pah, ã yéej chājatdih ñi jéih cádahat túatbipna caá.

⁶ “M̄jjiowā panihnit yeejépwā Diosdih náahcannitdih āih túini doonádih ñi naóhca bojoó. Páant ñi naáwáchah, caandíh joí íjnit, yeebdíh t̄bit yeejép ĩta chāj taga. Momo m̄uwā panihnit, í náah chājnitdih Dioíh túini doonádih ñi naóhca bojoó. Queétdih ñi naáwáchah, joíhcan, búdí jíib jumni jeé tíbnadih momo m̄uwā bepédih í wid chūñat pah, caán túini doonádih ĩta yoh taga”, Jesús āt niijíp w̄t jī.

*Diosdih jwī m̄búchah, ā jepahat
(Lc 6.31; 11.9-13)*

7 “Diosdih úbhna, ñi úbh cádahca bojoó. Páant ñi úbúchah, ded pah ñi úbát dih Dios yeebdíh ã wáhbipna caá. Ded pah ñi náahatdih bidnit, ñi bid cádahcah, ded pah ñi bidatdih yeebdíh ã wáhbipna caá. Jêc panihnidih wúmp mao cádahcah, Dios ã wátbipna caá. ⁸ Det Diosdih túi úbhnit, ã úbátjidih ã bíbohbiipna caá. Det Diosdih bidnit, caandíh ã jwááhbipna caá. Det ã wúmp mawachah joinít, jêc panihnidih Dios queétdih ã wátbipna caá. Pánihna, yeó jáap jummat pah Diosdih ñi úbúchah, yeebdíh ã jepahbiipna caá.*

⁹ “¿Pan dahdih ñi wúh yeebdíh ã úbúchah joinít, jee dáhbodíh caandíh ñita wáh taniít? Ñita wáhcán tagaá. ¹⁰ ¿Queejdíh ã úbúchah, bucúdih ñita wáh taniít? Ñita wáhcán tagaá. ¹¹ Yeéb yéejnit jumna yuhna, ñi wehdih túinidih ñipí wáhna caá. Pánihna, ñi íp Diosboó yéejcani jumna, túini ñi wáhat chah caandíh úbhnitdih ã wáhbipna caá.*

¹² “Bita yeebdíh ã túi chājat pínahdih ñi náahat pah, yeebút bitadih ñi túi chājaá. Queét yeebdíh ã túi chājcah yuhna, yeéboó queétdih ñi túi chājaá. Páant tigaá Moisés ã wútatji, Dios naáwát dih naóh yapanit ã daacátjibut ã niijíp”, Jesús queétdih át niijíp wát jī.*

*Bainí jêc naáwát
(Lc 13.24)*

¹³ “Jeáboó bejíhna, Diosdih túi jenah joinít, ñi jepahaá. Pánih jepahnit, ã weñat pínahdihjeh ñi chājbipna caá. Pánih chājnit, bainí jêc panihni ã

* **7:8** Dt 4.29; 2Cr 15.2-15; Jer 29.13 * **7:11** Jn 14.13-14; 15.7,16;
16.23-24; 1Jn 3.21-22; 5.14-15 * **7:12** Lc 6.31

jumuchah yuhna, ã pebhna bejni bainí namádih ñi jéih ñáan bejbipna caá. Obohjeéhtih búdí jēcdih waadnít, búdí namádih ñi bejehah, dedé buwat ã wihcan niít. Páant ã buocah, dawá jenah joicánjeh iiguipna bejni namádih bejna, buudnít ï jumbipna caá. ¹⁴Obohjeéhtih, bainí jēcdih waadná, bainí namáboó ñi ñáan bejehah, túi jenah joyát caá náahap. Pánihat pah, Dios pebhboó yeéb ñi bejhichah, ã buwuchah yuhna, caandih túi jenah joinít jumna, ñi jéih buujábipna caá. Pánih ñáan bejna, Dios pebhboó jubínit, páantjeh ãjeéh ñi túi jumbipna caá. Obohjeéhtih, daocánnit túi jenah joinítjeh caán namáboó ï jéih ñáan bejbipna caá”, Jesús át niijíp wut jī.*

Cāacwā ded pah ï chājatdih ennit, ded pah ï jumatdih jwī jéihyat
(Lc 6.43-44)

¹⁵ “Ñi túi chāja chaáh. ‘Dios naawát dih naóh yapani caá’, niij yeenitdih ñi joyáh bojoó. Queét túinit pah jigohna yuhna, ï jenah joyátboó yeejép ã jumuchah, yeebdih ï yeejaíhbirna caá. ¹⁶ Queédih beh enat túut niijná, ded pah ï chājatdih ñi túi eneeé. Yeejép ï chājachah enna, yeejépwā ï jumatdih ñi jéihbirna caá. ï túi chājachah enna, túinit ï jumatdih ñi jéihbirna caá. Nin pah caá ã jumap: Ded óot nah iguíh pihana ãpí quehcan caá. Mai bab nahbut bab dahna ãpí quehcan caá. ¹⁷ Túini nah túini dahna ã quehna caá. Obohjeéhtih, yeejép nahboó yeejép dahna ã quehna caá. ¹⁸ Túini nah yeejép dahna ã quehcah, yeejép nahbut túini dahna ãpí quehcan caá. ¹⁹ Yeejép dahna quehni nahdih tib yohnit,

* 7:14 Sal 1.6; Pr 4.18-19

cãacwã ãpĩ cáo yohna caá. Pánihat dée det yeejép chãjnitdih Dios ã yohbipna caá.* 20 ‘Dios naáwát dih naóh yapani wã jumna caá’, niij yeenitdih nin pah ñi beh enbipna caá: Ded pah ã chãjatdih enna, yeenit ã jummatdih ñi jéihbipna caá”, Jesús ãt niijíp wut jĩ.*

*“Meemdih wã jéihcan caá”, Jesús ã niiját
(Lc 13.25-27)*

21 “Dawá weemdih ‘Maá’, niijnít jumna yuhna, jeáboó ã juibícan niít. Wã íp jeáboó jumni ã weñat pínahdih chãjnitjeh ã maáh jumna ã juibíbipna caá. 22 Péeni yeó jáapnadih wã íp ã maáh jumna waadíh nit, dawá weemdih jepahcannitjibut nin pah ã niijbípna yuh caá: ‘Maá, ma wēpatjĩh ma naáwát dih jwiít jwĩ naóh yapanap jĩ. Ma wēpatjĩh nemépwádih jwĩ bacat túutup jĩ. Cãacwãjeh ã jéih chãjca naáhdih ma wēpatjĩh jwĩ chãj júutup jĩ’, ã niijbípna yuh caá. 23 Obohjeéhtih, ‘¡Yeebdih wã jéihcan caá! ¡Yeejép chãjnitjeh ñi jumna caá! Pánih jumnit, wã pebhna ñi waád jũóhca bojoó’, queétdih wã niij jepahbipna caá”, Jesús ãt niijíp wut jĩ.*

*Chéne mui teonit naáwát
(Lc 6.47-49)*

24 “Ded wã bohéatdih joí jepahna, mui chãj pooni panihni ã jumna caá. Túi jenah joiní jwumúp baác dih numah baád waadánit, ãih jagáp dih ã túi dodhdop be. 25 Caán muidih ã péaat túttimah, búdí mah jũóh, muj búdí daab béj, búdí johlitbut ã jũúwúp be. Páant tubit ã johochah yuhna, caán mui numah dodhni jumna, ã áaccap

* 7:19 Mt 3.10; Lc 3.9 * 7:20 Mt 12.33 * 7:23 Sal 6.8

be. ²⁶ Obohjeéhtih, ded wā bohéatdih joiná yuhna, jepahcan, táí jenah joicánni m̄wú chājni panihni caá ã j̄m̄w̄p. Caánboó óonjihbitjeh baád waadánit, ãih jagápdih ã dodhdop be. ²⁷ Caán m̄wúdíh ã péaat túttimah, mah búdí j̄óh, m̄w̄j daab béj, búdí johlitbut ã j̄w̄w̄p be. Pánih búdí ã johochah, caán m̄wú ãacna, búdí ã yáanap be”, Jesús át niijíp w̄w̄t j̄í.

²⁸ Páant ã niij naáwáchah joiná, cāacwā ãt joí wáhi bejep w̄w̄t j̄í. ²⁹ “Caán táí jéihni pah jwiítidih ã niij bohéna caá. Moisés ã w̄w̄tatjidih bohénit páant ãp̄í niij bohécan caá. Pánih bohéna, caánboó yoobóp̄dih tigaá maáh ã j̄m̄w̄p”, ãt m̄w̄ic niijíp w̄w̄t j̄í.*

8

*Bácah moóp̄nidih ã booaat
(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)*

¹ Páant niij naóh bohé péanit, Jesús jeé ñaj yacap-boó chúudniji ã bohénitdih át numah dei bejep w̄w̄t j̄í. ã dei bejehah ennit, dawá ãjeéh ãt péé bejep w̄w̄t j̄í. ² Páant ã bejehah, bácah moóp̄ni jwāáhñit, bódicha caj yoh ñajnit, nin pah át niijíp w̄w̄t j̄í:

—Maá, ma booaíhna, weemdíh ma jéih booana caá, Jesúsdiñh át niijíp w̄w̄t j̄í.

³ —j̄w̄u! Wēinit meemdíh wā booana caá, caandíh teo jāhanit, át niijíp w̄w̄t j̄í.

Páant Jesús ã niijíchahjeh, ã moopát át ñumámah bejep w̄w̄t j̄í.

⁴ —Meemdíh wā booaatjidih bitadiñh ma naóhca bojoó. Pánih naóhcan, sacerdotediñh naáwádih ma bejeé. Caanná j̄w̄ibínit, m̄w̄ih bácah ã ñumátjidih ma j̄w̄utá. Moisés ã w̄w̄tatji pah sacerdotewā ã cao

* 7:29 Mr 1.22; Lc 4.32

wāhat pínah niijná, chéne jopwādh ma wāh^{uá}, Dios meemdíh ã booaatjidih ĩ jéihyat pínah niijná. Túttimah, ma déewājeéh ma jw^{uá}b jum^uchah, ã táibipna caá,* Jesús caandíh át wēp niijíp wut jī.

Soldadowā ĩ maáhdih teo wāh^undih Jesús ã booaat

(Lc 7.1-10)

⁵ Túttimah, Jesús Capernaum tútchina ã j^uibínachah, Romano cien soldadowā ĩ maáh ã pebh j^uibínit, nin pah caandíh át niijíp wut jī:

⁶ —Maá, weemdíh ma teo wáacá. Weemdíh teo wāhni búdí w^unna, wīh m^uúboó ã lajna caá. Āih bácah jwioní ã jum^uchah, búdí tabanít, ã jéih bejcan caá, Jesúsdiĥ át niijíp wut jī.

⁷ —**Caandíh booadih wā bejmi caá,** Jesús caandíh át niijepahap wut jī.

⁸⁻⁹ —Obohjeéhtih, Maá, wīh m^uuná ma bejcah, ã táimi nacaá. Weem cháh wēpni ma jum^uchah, ‘Wīh m^uudíh ma waád j^uúwá’, niijní dée nihcan caá. Ma naáwáchahjeh, weemdíh teo wāhni ã boobipna caá. Wā chah jum^unit bita maáta weemdíh ĩ w^utna caá. Weembát soldadowādh w^utni caá. Biíc^udih ‘Ma bejeé’, wā niijíchah, āpī bejna caá. Biíhdih ‘Ma j^uúwá’, wā niijíchah, āpī j^uóhna caá. ‘Nindih ma chājaá’, wā niijíchah, páant ã chājna caá. Weém w^utni jum^una, meembát w^utni ma jum^uatdih wā jéihna caá. Ma w^utat pahjeh weemdíh teo wāhni ã boobipna caá, soldadowā ĩ maáh Jesúsdiĥ át niijíp wut jī.

¹⁰ Páant ã niijíchah joí wēinit, Jesús ājeéh péenitdih nin pah át niijíp wut jī:

* **8:4** Lv 14.1-32

—Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Nin soldadowã ï maáh judío nihcan yuhna, Diosdih ã táí jenah joiná caá. Caandíh teo wãhndih wã booaat pínahdih át jéihyep taga. Weemdíh caán ã táí jenah joyát pah, ded judío biíc yoobó jenah joinídh wã en jwãhcan caá. ¹¹ Yeebdíh wã naóhna caá. Péeni láa bita judíowã nihcannit, nihat baácdih moón Diosdih táí jenah joinít, jeáboó Dios ã maáh jumapna dawá ï jubíbpna caá. Caanná jumnit, Abraham, Isaac, Jacob biíc dih ï jeémpbpna caá.*
¹² Obohjeéhtih, judíowã Dios ã maáh jumapna bejnit déejidih, yeejép dapánapboó ã wahbpna caá. Caanná ã wahnitboó búdí jǵahnit, ïih maodíh ï néeh chãác jubíbpna caá, Jesús át niijíp wut jǵ.*

¹³ Páant queétdih niij péanit, soldadowã ï maáhdih nin pah át jwáub niijíp wut jǵ:

—Míih munná ma jwáub bejeé. Meemdíh teo wãhni booni ã jumna caá. ‘Jesús caandíh ã boobapna caá’, ma niij jenah joyát pahjeh ã yapna caá, Jesús caandíh át niijíp wut jǵ.

Páant ã niijíchahjeh, ãih muúboó jumni caandíh teo wãhni át boonap wut jǵ.

Pedro chudhdih Jesús ã booaat

(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

¹⁴ Páant niij péanit, Jesús ã bohénitdh át jwáub numah bejep wut jǵ, páant mantih. Pánih bejna, Pedroíh munná jubínit, ït waad béjep wut jǵ. Pánih waad béjnit, Pedro chudh búdí pahat wanna, mi ñajat chóoboó mi ñajachah, Jesús át enep wut jǵ.
¹⁵ Pánih ennit, miíh téihyadh ã teo jãhanachahjeh,

* **8:11** Lc 13.29 * **8:12** Mt 22.13; 25.30; Lc 13.28

pahat ãt dúucach bejep wut jĩ. Páant ã dúucachah joinít, caántboó ñah ñahnit, Jesúsdiĥ jeémát mit wáhup wut jĩ.

Dawá wñnitdiĥ Jesús ã booaat

(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

¹⁶ Tõo ñáh jũúwáchah, dawá nemép caolih jumnitdiĥ ĩ chéenwã Jesús ã jumni muú jóocmant ĩt ub juibínap wut jĩ. Páant ĩ ub juibínachah ennit, Jesús wã ĩt bac bejep wut jĩ. Pánih bac bejnit, Jesúsboó nemépwãdih ã bac bejat túutuchahjeh, cáacwãih bácahmant ĩt bac bejep wut jĩ. Bita tubáp chũúhñitdiĥbut Jesús ãt booa beedánap wut jĩ. ¹⁷ Páant ã chãjachah, Dios naáwãt diĥ naóh yapani Isaías ã niijátji pah ãt yapap wut jĩ. “Jwĩ tubáp chũúát diĥ, jwĩ wñatdiĥbut jĩgah ennit, ãt booa nap taga”, Isaías ãt niij daacáp tajĩ.*

Biquína Jesúsdiĥ ĩ péehat

(Lc 9.57-62)

¹⁸ Dawá Jesús pebh ĩ jui ñahhachah ennit, Jesús ã bohénit diĥ nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—Chóbe conanaáboó jwĩ chũuh bejjĩh, ãt niijíp wut jĩ.

¹⁹ Páant niijnít, jělitna ĩ dei bejehach, Moisés ã wñatjidiĥ bohéni Jesúsdiĥ jwãáhñit, nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—Bohéní, deyoób ma bejehach, weembát ma jeéh wã bejmi caá, ãt niijíp wut jĩ.

²⁰ —Jia mujjiowã ĩih muú pínah íitnadih ĩ bíbohna caá. Jwébehwãbut ĩih yécanadiĥ ĩ bíbohna caá. Obohjeéhtih, weémboó niĥat cáacwã úud jeñé, wĩih mujjéh pohba wã bíbohcan caá. Pánihna,

* 8:17 Is 53.4

wājeéh ma jūúwáchah, búdí bəwat meemdíhbut ā jum̄bipna caá, Jesús caandíh át niúj jepahap wut jī.

21 Páant ā niijíchah joinít, biíh jwəh nin pah át niijíp wut jī:

—Maá, majeéh weembát wā bejmi caá. Obohjeéhtih, wā bejat pínah jǎtih wā íp ā wənəchah, áih báhahdih wā yohat pínah niijná, ‘Ma chǎo jwúhəú’, weemdíh ma niijí. Á wənəchah yoh péanit, majeéh wā bejbipna caá, át niijíp wut jī.

22 —Weemdíh náahcannit wənnit panihnit jum̄na, queétboó wənnitdih í yoho naáh. Obohjeéhtih, meémboó wājeéh jum̄ni pínah bəu ma jūúwá, Jesús caandíh át niijíp wut yəh jī.

Búdí johlit nolihtadihbət ā yayáát

(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

23 Páant niúj péanit, jǐlitboó dei jəibínit, búdí jǎáj chóodih ā bohénitdih át nəmah waadáp wut jī.

24 Íimdih í chúəh bejehah, Jesúsboó át əwah bejep wut jī. Pánihna, ím tac yoób í bəug lájachah pohba, Jesús ā əwat pónih, búdí johlit át jūúwúp wut jī. Páant búdí noliht ā juməchah, ít daábíhip wut jī.

25 —¡Maá, jwiít dih ma teo wáacá! ¡Daabná caá jwí chǎjap! ít niúj wəcəp wut jī.

26 Páant í niúj wəcəchah, jáanit, Jesús queétdih nin pah át niijíp wut jī:

—¿Dépanih tigaá búdí ñi əum? Weemdíh táí jenah joiná, ñita əumcan tagaá, át niijíp wut jī.

Páant niijnít, ñah ñəhnit, johlit, nolihtadihbət jəihnit, “Ma yayáát”, át niijíp wut jī. Páant ā niijíchahjeh, johlit nolihtabut biícmantjeh át yayáh bejep wut jī. 27 Páant ā yapachah, en wáhi bejnit, queétjeh nin pah ít míic niijíp wut jī:

—¿Dedé cáac tiguaá nin? Ñ naáwáchahjeh, johlit, nolihatbat ã yayáh bejna caá, ãt niijíp wut jĩ.

Gadara baácdih moón nemép caolih jumnitdih Jesús ã booaat

(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

²⁸ Páant ã yapat túttimah, Gadara baácna ãt chúuh juibínap wut jĩ. Caanná ã chúuh juibínachah, chéne neoná cáac yohopmant Jesúsdihi ãt jwááh dei jüwúp wut jĩ. Queét nemép caolih jumnit, tabit tac behnit ã jumuchah, caanná cáacwã ãpĩ bejcap wut jĩ. ²⁹ Pánihna, Jesúsdihi jwááh dei juibínit, nin pah ãt niij ñaacáp wut jĩ:

—¿Meém Dios wáuh, dépanih chãjadihi jüóh tiguaá ma chãj? ¿Dios ã peéh chãjat pínah ã jwdh jwuhuchah yuhna, jãtíh jwiít dih peéh chãjadihi jüóh nit beé ma chãjap? ãt niijíp wut jĩ.

³⁰ Yüúpbít dawá momo müwã bid jeémpna ãt chãjap wut jĩ. ³¹ Pánihna, queétdih ennit, nemépwã nin pah Jesúsdihi ãt niijíp wut jĩ:

—Jwiít dih bacat túutna, cot müwãdih ma waadát túutá, ãt niijíp wut jĩ.

³² —**Júu, caán láa bácah ñi bejeé,** Jesús queétdih ãt niijíp wut jĩ.

Páant ã niijíchahjeh, queét cáacwãíh bácahmant bacnit, müwãdih nemépwã ãt waadáp wut jĩ. Páant ã waadáchah, wépép ñáo dei bej, ímna búug báah bejnit, müwã ãt chíic wan beedáh bejap wut jĩ.

³³ Páant ã yapachah enna, búdí úumnit, queét müwãjidihi en daonítboó ãl ih tútchina ãt ñáo jweí jwúub bejap wut jĩ. Pánih ñáo jwúub juibínit, müwã ded pah ã yapatjidihi, nemép caolih jumnitdihbat ded pah Jesús ã booaatjidihi ãt naóh

peetép wut jĩ. ³⁴ Páant ã naáwáchah joinít, nihat caán tútchidih moón Jesúsdih enedih ãt bejep wut jĩ. Pánih juibínit, caandíh náahcan, ãih baácmant Jesúswádih ãt jwúub bejat túutap wut jĩ.

9

Jéih yoocannidih Jesús ã booaat

(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

¹ Páant ã jwúub bejat túutachah joinít, ãih jááj chóona waadnít, Jesúswã ãt jwúub chúuh bejep wut jĩ. Pánih chúuh bejnit, Jesús ãpĩ juibíni tútchina ãt jwúub juibínap wut jĩ. ² Caanná ã juibínachah, caanjĩh moón jéih yoocannidih ã ñajat chóojĩh Jesús pebhna ãt beo juibínap wut jĩ. “Jesús nindih ã jéih boobipna caá”, ãt niúj jenah joyóp wut jĩ. Páant ã niúj jenah joyátdih jéihnit, jéih yoocannidih nin pah Jesús ãt niújp wut jĩ:

—Ma weñeé. Ma yéejatdih meemdíh wã yohna caá, ãt niújp wut jĩ.

³ Páant ã niújchah joinít, biquína Moisés ã wutajjidih bohénit nin pah ãt niúj jenah joyóp wut yuh jĩ: “Diosjeh yéejatdih ã jéih yohna caá. Nin cáacjeh jamna yuhna, páant niujná, ‘Dios wã jamna caá’, niúj yeena caá ã chãjap”, ãt niúj jenah joyóp wut jĩ. ⁴ Páant ã niúj jenah joyátdih jéihnit, nin pah Jesús queétdih ãt niújp wut jĩ:

—¿Dépanih tigaá páant yeejép ñi jenah jói?

⁵ ‘Ma yéejatdih wã yohna caá’, wã niújchah joinít, weemdíh jéihcan yuhna, ‘Yeeni caá’, ñi niúj jenah joiná caá. Obohjeéhtih, ‘Ñah ñuhnit, ma yáac chãi bejeé’, wã niújchah, caán ã bejchah ennit, wã niuját yoobópdih ã jumatdih ñi jéihbipna caá.

Pánih jéihna, yéejat yohat wēpat wā bíbohatdihbut ñi jéihbipna caá. ⁶ Weém nihat cāacwā úud jeñé, nin baác dih moondih jéih booanít, í yéej chājatdihbut wā jéih yohna caá. Pánih tibeé Dios weemdih ā wah deyanap jī, cāacwā í yéejatdih wā yohat pínah niijná. Pánihna, caán wēpatdih wā bíbohatdih yeéb ñi jéihyat pínah niijná, nin pah wā chāj júutbipna caá, āt niijíp wut jī.

Páant niij péanit, jéih yoocannidih nin pah āt niijíp wut jī:

—Ma ñah ñuhú. Ma ñajat chóodih unít, míih muúboó ma jwúub bejeé, āt niijíp wut jī.

⁷ Páant ā niijíchah joinít, jéih yoocanniji ñah ñuhnit, āih muúboó āt jwúub bejep wut jī. ⁸ Páant ā booanachah ennit, cāacwā ít en wáhi bejep wut jī. Pánih en wáhi bejnit, Dios Jesús dih búdí wēpat ā wáhatdih jéihnit, Dios dih búdí ít wēi naáwáp wut jī.

*Jesús Mateodih ā jūúwát tútat
(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)*

⁹ Pánih booa péaniji caán muumánt bac bejnit, Jesús ā bohénitdih āt jwúub numah jib bejep wut jī. Pánih bejnit, caanmánt jūóhnit, weém Mateo pebh í juyúp jī. Romanowā í maáta í úbát túttni dinerodih úbh wáhni wā jumap jī. Pánihna, caán láa wíih tewat tólihboó wā chúudap jī. Caanjíh wā chúudachah ennit, nin pah weemdih Jesús ā niijíp jī:

—Wājeéh ma pée jūúwá, ā niijíp jī.

Páant ā niijíchah joinítjeh, ñah ñuhnit, ājeéh wā bejep jī.

¹⁰ Túttimah, Jesús wā dih wíih muúboó numah jeémédih wā bejep jī. Weem páh dawá dinerodih

uúbh wāhntidih, bita “Yeejépwā caá”, ĩ niijnítidihbut wā namah jeémép jĩ. ¹¹ Páant queét biíc dih jwĩ jeéméchah ennit, biquína fariseowā jwiít Jesús ā bohénitdih nin pah ĩ niíj jūihñup jĩ:

—¿Dépanih tigaá ñih bohéni dinerodih uúbh wāhntit, yeejép chājnit biíc dih ā jeémép? ĩ niijíp jĩ.*

¹²⁻¹³ Páant ĩ niijíchah joinít, Jesúsboó queét fariseowā dih nin pah ā niíj jepahap jĩ:

—**Tubáp chūhcanntit cohnidih ĩpĩ bidcan caá. Wunnitjeh caá caandih ĩ bidip. Pánihat pah ‘Weém yéejat wihcanni caá’, niíj jenah joinít, teo wáacni pínahdih ĩpĩ bidcan caá. Obohjeéhtih, ‘Wā yéejatdih jīgahnit, wā túut nuámíhna caá’, niíj jenah joinít caá teo wáacni pínahdih ĩ bidip. ‘Jwiít yeejépwā caá’, niíj jenah joinítidihjeh teo wáacadih wā jūúwáp be, ĩ yéej chājatdih cádahnit, táiniboodih ĩ túut nuumát pínah niijná. Dios naáwátdih naóh yapani ā niíj daacátjidih yeebdih jéihyat caá náahap. ‘Nuñúpwādh ñi mao cáo wāhatdih weém wā náahcan caá. Obohjeéhtih, bitadh ñi jīgah en teo wáacatdih caá yeebdih wā náah yacap”, Dios ā niijná caá’, āt niíj daacáp tajĩ.* Caán ded pah ā daacátjidih jéihyat túut niijná, ñi jwúub bohénaá. Caán ā daacátji pah, jīgah ennit, weém cāacwādh teo wáacadih wā jūúwáp be, ā niijíp jĩ.**

*Jeémép jwuhcatdih Jesús dih ĩ uúbh joyát
(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)*

¹⁴ Túttimah, Juan Daabáni ā bohénitboó jwĩ pebh jwinít, nin pah Jesús dih ĩ niíj uúbh joyóp jĩ:

* **9:11** Lc 15.1-2 * **9:12-13** Os 6.6; Mt 12.7

—Jwiít Juan ã bohénit, jwĩ ñowã ï wutat pah jwĩpĩ jeémp jwuhcan caá. Fariseowãbut biíc yoobó ipĩ chãjna caá. ¿Dépanih tigaá ma bohénitboó páantjeh ï jeémp? Jesúsdiñ ï niijíp jĩ.

15 —Nin pah caá ã jumup: Téihya chéoni ã ñumah jeémpnit biíc dih ã jum jwuhchah, jĩgahcan, ipĩ tái wēi jeémpna caá. Obohjeéhtih, caán téihya chéonidih bita ï ub bejat túttimah, jĩgahnit, ïta jeémp jwuhcan tagaá. Weém caán téihya chéoni panihni wã jamna caá. Pánihat pah tigaá wã bohénit wãjeéh jumna, wēinit, páantjeh ï jeémpna caá. Obohjeéhtih, bita weemdih ï ub bejat túttimah, wã bohénitjeéh wã wihcah, caán láa jĩgahnit, ï jeémp jwuhcan niít, Jesús queétdih ã niijíp jĩ.

16 Pánihna, ded pah jwĩ ñowã ï wutatji ãih jáap bohéatjĩh fariseowã ï widihichah enna, Jesús queétdih nin pah ã jwáub niij bohénap jĩ: “Jáap yégueh chóo chocca naáh chóojĩh máa yégueh chóodih nah wai búudhdat ã náahcan caá. Páant ñi chãjachah nihna, caandih ñi chocat túttimah, jíint bejna, máa chóodih chah ãta yewa tagaá. Páant tigaá jwĩ ñowã ï naáwátjidih wĩih jáap bohéatjĩh wid naóhcat caá náahap. **17** Pánihat dée, pah jwuhcanni iguĩh macdih ñuñup chóojĩh ï chãjni máa wuh wuúhdih yáacat ã náahcan caá. Páant ñi yáacachah nihna, iguĩh mac pahna, máa wuh wuúh jéih yúuhcan, ãta yewah bej tagaá. Páant ã yewechah, chénat pah ãta buud tágaá. Pánihna, jáap macdih, jáap wuh wuúhboó yáacat caá náahap. Páant ñi yáacachah, iguĩh mac, caandih yáacni chóobut ã tái jumbipna caá. Pánihat pah, wĩih jáap bohéat jwĩ ñowã ï naáwátjijĩh wid naóhcat caá náahap”, ã niijíp jĩ.

Āih yégueh chóodih juí, teonih, Jairo nuumdíhbat Jesús ã booaat

(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

¹⁸ Wíih muúboó páantjeh jwĩ jumuchah, jwiít judíowã jwĩ míic wáacat muudíh en daonít ĩ maáh ã waád juyúp jĩ. Waád jainít, Jesús pebh bódicha caj yoh ñajnit, nin pah ã niijíp jĩ:

—Wã nuúm jáantjeh mi wunah bejep be. Obo-hjeéhtih, caántdih ma teo jáha booaat túut niijná, wãjeéh ma júúwá. Páant ma teo jáhanachah, mi jwúub boobipna caá, Jesús dih ã niijíp jĩ.

¹⁹ Páant ã niijíchah joinít, Jesús wíih muúboó jeemp chúdniji, ñah ñahnit, ájeéh ã bac bejep jĩ. Jwiít ã bohénitbat ĩjeéh jwĩ bejep jĩ. ²⁰⁻²¹ Pánih bejnit, namádih jwĩ bejchah, cáacwã cātíh biíh wili wunnih mit jumap tajĩ. Caánt doce jópchi mácanihat panihat wunnih, “Jesúih yégueh chóodihjeh juibí teona, wã boobipna caá”, mit niúj jenah joyóp wut jĩ. Páant niúj jenah joinít, Jesús táahmant jũóh nit, áih yégueh chóo yapatbitdih mit juí tewep tajĩ.

²² Páant mi juí tewatdih jéihna, tac púud ennit, Jesús caántdih nin pah ã niijíp jĩ:

—Nuúmá, ma weñeé. Weemdíh táí jenah joinít, ma boona caá, ã niijíp jĩ.

Páant ã niijíchahjeh, mit boonap tajĩ.

²³ Túttimah, jwiít Jesús biíc dih maáih muuná jwĩ waád juibínap jĩ. Pánih waád juibínit, chío póojnitdih, dawá ñaac jünítidihbat jwĩ enep jĩ.

²⁴ Páant ĩ juñúchah ennit, Jesús queédih nin pah ã niijíp jĩ:

—Yeéb ñi bac bejeé. Mi wuncan caá. Ŝona caá mi chãjap, ã niijíp jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, “Nih yáana caá ã chãjap”, niijnít, cãacwã caandíh ï dehwep jĩ. ²⁵ Pánihna, queét ï bac bejat túttimah, wunnih pebhna waad béjnit, miíh téihyadih Jesús át tewep wut jĩ. Páant ã teweçahjeh, boonit, mit ñah ñuhap wut jĩ. ²⁶ Jóocmant ñahnit caántdih ã booaat doonádih joinít, caán tútchidih moondíh ït naóh peetép tajĩ.

Chénewã jéih encannitdih Jesús ã booaat

²⁷ Caanjíh jamnitji jwúub jibidih jwĩ bejechah, chénewã jéih encannit neoná jwiítidih pée bejnit, nin pah ï níj ej ñaacáp jĩ:

—¡David juma, Dios ã wahní, jwiítidih ma jĩgah eneé! ï niijíp jĩ.

²⁸ Páant ï níj ej ñaacáchah, jwiít Jesús biícidih biíh múbóo jwĩ waad béjep jĩ. Páant jwĩ waad béjechah, queét jéih encannitbut ï ñuán waad juyáp jĩ. Páant ï waad juyáchah ennit, Jesús queétdih nin pah ã niijíp jĩ:

—‘Jwiítidih ã jéih booami nacaá’, ¿weemdíh ñi níj jenah joí níit? ã niijíp jĩ.

—Páant tigaá jwĩ níj jenah joyóp, caandíh ï níj jepahap jĩ.

²⁹ Páant ï níj jepahachah joinít, ïih quíbidih teo jáhanit, nin pah ã niijíp jĩ:

—‘Páant ã chãjbipna caá’, ñi níj jenah joyát pah-jeh tigaá wã chãjbip, ã niijíp jĩ.

³⁰ Páant ã niijíchahjeh, ï jéih enep jĩ, buca. Pánih boonit, Jesús nin pah queétdih ã jwúub niijíp jĩ:

—Weém buutéh yeebdíh wã booaatdih bitadih ñi naóhca bojóo, ã niijíp jĩ.

31 Páant ã niijíchah yuhna, bac bejnit, queédih ded pah ã booaatjidih nihat pebhboó ít naóh peetép tajĩ.

Jéih wéhecannidih Jesús ã booaat

32 Páant ĩ bac bejchah, Jesús pebh nemép jumnidih bita ĩ ñahwat ub waád juyúp jĩ. Caán nemép caandíh át jéih wéheat túutcap tajĩ. 33 Páant ĩ ub juyúchah ennit, Jesús nemépdih ã bacat túutap jĩ. Páant ã bacat túutuchahjeh, jéih wéhecanniji ã jwúub wéhenap jĩ. Caandíh ennit, nihat ĩ en wáhi bejep jĩ.

—jNin pah yapatdih nihat jwiít Israel baácdih moón jwípĩ encan jĩ! ĩ míc niijíp jĩ.

34 Obohjeéhtih, fariseowã mácah ĩ míc niij wéhenap jĩ.

—Nemépwã ĩ maáh ã wēpatjĩh caá nemépwãdih ã bacat túutap, ĩ míc niijíp jĩ.*

Jesús cāacwādh ĩ jĩgah enat

35 Pánihat túttimah, nihat botoni tútchina, dahwani tútchinadihbat bohé jibidih bejna, Jesús jwiítidih ã ñamah bejep jĩ. Tútchina yoobó naóh jib bejna, jwiít judíowã jwĩ míc wáacat munná waadnít, Jesús apĩ bohénap jĩ. Dios ã maáh jummat túini doonádih naóhnit, nihat caanjĩh moón tubáp chúúhndihbat apĩ booaanap jĩ.* 36 Pánih bejna, dawá cāacwã owejawādh en daoní wihcat pah yeejép yapnit, moh yéejnit ĩ jumuchah ennit, Jesús

* 9:34 Mt 10.25; 12.24; Mr 3.22; Lc 11.15 * 9:35 Mt 4.23; Mr 1.39; Lc 4.44

queétdih búdí át jĩgah enep jĩ.* ³⁷ Pánih jĩgah ennit, jwiít ã bohénitdih nin pah ã niijíp jĩ:

—Jóo dajat láa búdí tewat ã jumachah yuhna, teonitboó daocánnitjeh ĩ jumna caá. Pánihat pah, táini doonádih joinít pínah dawá ĩ jumachah yuhna, queétdih naóhnit pínahboó daocánnitjeh ĩ jumna caá. ³⁸ Pánihna, táini doonádih chah dawá bohénitdih ã wahat pínah niijná, Diosdih ñi úbú, ã niijíp jĩ.*

10

*Jesús doce ã naáwát túttnit pínah ĩ wãtna
(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)*

¹ Túttimah, jwiít doce ã bohénitdih bid bojnit, nemépwãdih bacaat pínah wēpat, nihat wánnitdih booaat pínah wēpatdihbut jwiítidih ã wũhup jĩ.

² Nin caá jwiít Jesús ã bohénit, ã naáwát túttnit pínah jwĩ wãt: Simón ã jumup jĩ. Caandih Pedro Jesús ã wãt búudhdup jĩ. Á úud Andrésbut ã jumup jĩ. Santiago, ã úud Juanjĩhbut ĩ jumup jĩ. Queét chénewã Zebedeo weh ĩ jumup jĩ. ³ Felipe, Bartolomé, Tomás, weém Mateobut jwĩ jumup jĩ. Weémboó Romanowã ĩ maáta ĩ úbát túttni dinerodih úbh wũhni wã jumup jĩ. Biíh Santiago, Alfeo wũúhbut ã jumup jĩ. Tadeo, Lebeo ĩ niíj wãt búudhribut ã jumup jĩ. ⁴ Biíh Simón, Celote wãt jumni poómpdih bóobut ã jumup jĩ. Judas Iscariote, Jesúsdiñ eníhcannitdih duó wáini pínahbut ã jumup jĩ.

* **9:36** Nm 27.17; 1R 22.17; 2Cr 18.16; Jer 50.6-7; Ez 34.5; Zac 10.2; Mr 6.34 * **9:38** Lc 10.2

Jesús doce ã bohénitdih ã wahat

(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵ Jwiít doce ã bohénitdih ã wēpatdih wāh, biíh tátchinaboó wahna, ded pah jwī chājat pínahdih nin pah Jesús jwiítidih ã niij naáwáp jī: “Judíowā nihcannit pebhna ñi bejca bojoó. Samaria baácboobút ñi bejca bojoó. ⁶ Diosdih jéihcannit jumna, buúdnít ovejawā panihnit ī jumuchah, judíowā pebhboojéh ñi bejeé. ⁷ ‘Dios maáh ã jummatdih ã jútat pínah bahnijeh ã judhna caá’, queétdih ñi niij naáwá. ⁸ Pánih naóhna, bácah moópnit, dawá tabúp chūhñit, wunah bejnitdihbut ñi booanaá. Nemép caolih jumnitih bácahmant nemépwādh ñi bacanaá. Páant ñi chājat pínah wēpatdih yeebdih wā wāhna caá. Jíib náahcanjeh yeebdih wā wāhat pah muntih, yeebbút biíc yoobó jíib náahcanjeh cāacwādh ñi teo wáacá.

⁹ “Pánih bejna, dinerodih ñi ub bejca bojoó. ¹⁰ Wuh wuúh, túut nuumát pínah camisa, zapatos ub bejcan, íoh caját nahdihbut ñi ub bejca bojoó. Ñi duwát chóojeh ñi duo béjeé. Ñi bohénit pínahboó yeebdih ī numah jeémpbipna caá. Ñi duoní chóo ã moopóchah, queétboó ñi túut nuumát pínah chóodihbut ī wūhbipna caá. Queétdih ñi teo wáacat jíib, páant caá yeebdih ī chājipna caá.*

¹¹ “Caán tátchina juibínit, caán tátchidih jum jwuhna, yeebdih wēi jwāáhnitih muúdhjeh ñi chāo jwúhuú. ¹² Íih muuná waad béjnit, ‘Dios ã túyat ñijeéh ã jumna naáh’, caán muúdh moondih ñi niijí. ¹³ Páant ñi niijíchah, táinit ī jummat jíib, Dios ã túyat

* **10:10** 1Co 9.14; 1Ti 5.18

ĭjeéh ã jumbipna caá. Obohjeéhtih, táicannit ĭ jumbuchah, páant ñi niijíchah yuhna, Dios ã túyat ĭjeéh ã wihcan niít. ¹⁴ Yeebdíh náahcan, ĭ joíhcah, caán muumánt ñi bac bejeé. Bac bejnit, queétdih Dios ã yohat pínahdih júutat túut niijná, ñíih zapatosdih too dugnit, caán jumni becchídih ñi péoh mao yoh jéenanaá. Pánihna, caán tútchidih moón yeebdíh ĭ náahcah, bíic yoobó mantih queétdihbut ñi chāj júutá.* ¹⁵ Yoobópdi h yeebdíh wā naóhna caá. Peéh chājni yeó jáapdi h Sodoma tútchidih moón, Gomorra tútchidih moondihbut Dios búdí ã peéh chājbipna caá.* Obohjeéhtih, queétdih ã peéh chājat chah, yeebdíh náahcannitboodíh ã peéh chājbipna caá”, jwiít di h ã niijíp jī.*

Jesúihwādi h bita yeejép ĭ chājat pínah

¹⁶ “ĭWeemdíh ñi túi joyoó! Yeéb ovejawā panihnit di h jiowā panihnit pebhboó wā wahna caá. Pánihna, jopwā pah tac behcannit, maiwā pah ñi túi yap náhninaá.* ¹⁷ ĭÑi túi chāja chaáh! Yeebdíh eníhcannit ñi maátadi h ĭ wāhbipna caá. Jwiít judíowā jwī míic wáacat muúboó waadnít, yeebdíh ĭ pāibipna caá. ¹⁸ Wíihwā ñi jummat jíib, caán tútchinadi h moón ĭ maáta pebhna, chah wēpnit maáta pebhna but yeebdíh ĭ ub bejbipna caá. Caanná ĭ ub bejchah, queét maátadi h, judíowā nihcannit maátadi h but wíih túini dooná di h ñi naóhbipna caá. ¹⁹ Páant maátadi h ĭ wāhuchah, ‘Ded pah wā niiját pínah di h wā jéihcan niít’, ñi niij jenah joicá bojoó. Yeebdíh ĭ wābh joyóchahjeh,

* **10:14** Hch 13.51 * **10:15** Gn 19.24-28; Mt 11.24 * **10:15** Lc 10.4-12 * **10:16** Lc 10.3

ñi niiját pínahdih Dios yeebdíh ã jéihyabipna caá.
 20 Páant ã jéihyanachah, queétdih jepahna, yeéb ñi
 jenah joyátjñhjah ñi jepahcan niít. Dios jwí íp ã
 jenah joyát dih Túini Espírituboó yeebdíh ã naáwát
 túutbipna caá.*

21 “Caán láa, det wíhwā í jumat jíib, biíc weh
 jumna yuhna, maátadih naóh yacnit, ã déedih ã
 mao yohat túutbipna caá. Í mána í wehdih,
 í wehboó í mánadihbat í mao yohat túutbipna
 caá.* 22 Pánihna, yeéb wíhwā ñi jumat jíib, nihat
 yeebdíh í eníhcan niít. Páant í eníhcah, yeebdíh
 yeejép í chājachah yuhna, weemdíh páantjeh ñi
 cádahcah, yeebdíh wā túi ubbipna caá, wā íp
 pebhboó ñi túi jumat pínah niijná.* 23 Wíih
 túini doonádih ñi naáwát jíib, biíc tútchidih moón
 yeebdíh í yéej chājachah, biíh tútchina jwei béjnit,
 caanjñh moondíhbat ñi naáwá. Yoobópdih yeebdíh
 wā naóhna caá. Nihat Israel baácboó jumni
 tútchinadih moondíh ñi naóh beedáát pínah jãtíh,
 weém nihat cãacwã úd jeñé nin baácboó wā
 jwúub dei jũóhbiipna caá.

24 “Jáap jéihni caandíh bohéni chah nihcan caá.
 Biíc yoobó teo wũhnibat ã maáh chah nihcan
 caá.* 25 ‘Ded pah weemdíh bohénidih ã yapat pah
 muntih weemdíhbat ã yapbipna caá’, jáap jéihnidih
 niij jenah joyát caá náahap. Teo wũhnibat ‘Ded
 pah wā maáhdih ã yapat pah muntih weemdíhbat
 ã yapbipna caá’, niij jenah joyát caá náahap. Obo-
 hjeéhtih, ‘Wā maáh chah jumna, caandíh yeejép

* **10:20** Mr 13.9-11; Lc 12.11-12; 21.12-15 * **10:21** Mr 13.12; Lc
 21.16 * **10:22** Mt 24.9,13; Mr 13.13; Lc 21.17 * **10:24** Lc 6.40;
 Jn 13.16; 15.20

ã yapat pah weémboodíh ã yapcan niít', niij jenaah joicát caá náahap. Weém muú mínah panihni, yeebboó wã pebh moon pánihnit ñi jumna caá. Pánihna, cãacwã weemdíh 'Beelzebú caá', niijná, yeeb wíihwãdihbat biíc yoobó yeejép ï niijbípna caá", Jesús jwiít dih ã niijíp jĩ.*

¿Deddih tigaá úumat náah?
(Lc 12.2-7)

²⁶ “Buu láa cãacwãdih wíih túini doonádih ñi naáwáchah yuhna, joíhcan, bita ï encah, yeebdíh yeejép ï chãjbípna caá. Pánih yeejép ï bih chãjachah yuhna, túttimah nihat ï túi jéihbípna caá. Yeebdíh yeejép chãjnit dih ñi úumca bojoó.* ²⁷ Pánihna, buu ded pah yeebdíh jeh wã bohéat dih túttimah dawá cãacwã cãtíh úumcanjeh ñi naáwá. ²⁸ Cãacwã yeebdíh maona, ñíih bácahdih jeh ï mao yohna caá. Obohjeéhtih, ñíih caolih dih ï jéih maocan caá. Pánihna, det yeebdíh mao yohíh nit dih ñi úumca bojoó. Obohjeéhtih, Diosboodíh caá úumat náahap. Caanjéh tigaá ñíih bácahdih, ñíih caolih dih bat iiguípna ã jéih yohna caá.

²⁹ “Chéne jwébehwãbit bainíbit jeh ï jíib jumuchah yuhna, biíc bit dih Dios ã buudácan caá. Dios ã wutcah, caanbít ã wuncan niít. ³⁰ Ñíih waó yoócnadh Dios jenaah en beedáni jumna, ded pah ñi jumadidih bat ã túi jéih beedána caá. Pánih jéih beedána, yeebdíh ã túi jéih en daoná caá. ³¹ Jwébehwãdih ã oyat chah, yeebboodíh ã oina caá. Pánih oinit, ã en dawát dih jéihna, ñi náhni dahwaca bojoó”, Jesús ã niijíp jĩ.

* **10:25** Mt 9.34; 12.24; Mr 3.22; Lc 11.15
8.17

* **10:26** Mr 4.22; Lc

*“Weém Jesúih caá”, úmcanjeh, niiját
(Lc 12.8-9)*

³² “ ‘Weém Jesúih caá’, ded bitadih ã niijíchah, weembát caandíh ‘Caán wíih caá’, wã íp jeáboó jamnidih wã niijbípna caá. ³³ Obohjeéhtih, ded wíih jamna yahna, ‘Weém Jesúih nihcan caá’, bitadih ã niijíchah, ‘Caán wíih nihcan caá’, weembát wã ípdih wã niijbípna caá”, Jesús ã niijíp jī.*

*Jesús cãacwãdih chéne poómp ã chãjat
(Lc 12.51-53; 14.26-27)*

³⁴ “¿Ded pah tigaá yeéb weemdíh ñi niij jenah joí? ‘Áih doonádih joinít, nihát cãacwã táí biícđih ï jumbipna caá’, ¿ñi niij jenah joí niít? Obohjeéhtih, pánihcan caá. Cãacwã wã bohéátđih ï joyát táttimah, biquína wã naáwátđih ï táí wēi joyóchah, bitaboó caandíh jepahcan, queéđđih ï en jãihbipna caá. ³⁵ Biquína behnit wã naáwátđih ï táí joyát jīb ï weh queéđđih ï eníhcan niít. Behnit yaáđh wã naáwátđih ï táí joyát jīb ï weh yatá queéđđih ï eníhcan niít. Ì chadhna yaáđh wã bohéátđih ï táí joyát jīb, ï weh áana yaáđh queéđđih ï eníhcan niít. ³⁶ Ded weemdíh jepahnidih ã déewã yoobát ï eníhbican nacaá.*

³⁷ “Ded weemdíh ã oyat chah ã mánadih, ã wehdih oina, wíih nihcan niít. ³⁸ Pánihna, cruzboó wãna, yeejép wã yapat pínah pah, ded wíih ã jamat jīb yeejép ã yapbipna caá. Pánih yeejép yapatđih úmmit, jweiná, wíih nihcan niít.* ³⁹ Ded weemdíh táí jenah joicán, bíí déedih en ñinahnit,

* **10:33** 2Ti 2.12 * **10:36** Mi 7.6 * **10:38** Mt 16.24; Mr 8.34;
Lc 9.23; Jn 12.24

ã náahatdihjeh chājna, iiguípna ã bejbipna caá. Obohjeéhtih, ded ãih pínahdih jenah joicánjeh, wã weñat pínahdih chājniboó páantjeh wãjeéh ã túi jumbipna caá”, Jesús ã niijíp jĩ.*

Jwiít dih jíib wãhat panihni

(Mr 9.41)

⁴⁰ “Det yeéb wíhwãdih túi náahna, weemdíhbut ĩ náahna caá. Pánihna, weemdíh túi náahni weemdíh wahnidihbut ã náahna caá.* ⁴¹ Dios naáwát dih naóh yapani ã tewat jíib Dios caandíh ã túi chāj bipna caá. ã naáwát dih naóh yapani ã jumuchah enna, ded caandíh túi náahna, naóh yapanidih ã túi chājat pah Dios caandíhbut biíc yoobó ã túi chāj bipna caá. Ded táini ã jumat jíib, Dios caandíh ã túi chāj bipna caá. Túini ã jumuchah ennit, biíhboó caandíh túi náahna, táinidih Dios ã túi chājat pah, caandíh náahnidihbut biíc yoobó ã túi chāj bipna caá. ⁴² Ded wíh moh yéejni ã jumuchah enna, caandíh ã babhbat pínah, bainí mahjeh ã wãhuchah yuhna, ã teo wáacatbit jíib, Dios caandíhbut ã túi chāj bipna caá”, Jesús jwiít dih ã niijíp jĩ.

11

Juan Daabáni ã wãbh joyát túut at

(Lc 7.18-35)

¹ Páant jwiít ã bohénitdih ã naóh péaat túttimah, caán baácdih bóo tútchinadih moondíh Jesús ãih táini doonádih bohénadih ã bejep jĩ. Jwiítbut biíh tútchinadih moondíh bohénadih jwĩ bejep jĩ.

* **10:39** Mt 16.25; Mr 8.35; Lc 9.24; 17.33; Jn 12.25 * **10:40** Mr 9.37; Lc 9.48; 10.16; Jn 13.20

² Pánih bejnitji jwĩ jwúub juyúchah, Jesús ded pah ã chãjat doonádih Juan Daabáni nemat múúboó jumni át joyóp tajĩ. Pánih joiníji ã bohénitdih Jesús pebhna át wahap tajĩ, caandíh ĩ úúbh joí enat pínah niijná. ³ Páant ã wahachah, jwĩ pebh joinít, nin pah Jesúsdih ĩ niij úúbh joyóp jĩ:

—Juan jwiítidih nin pah ã niij úúbh joí enat túutap be: “Wã túttimah biih ã júóhbirna caá”, ¿wã niijníji niit meém? ¿Wã niijníji ma nihcah, biíhdih páñat náah niit?” ã niijíp be, Jesúsdih ĩ niijíp jĩ.

⁴ Páant ĩ niij úúbh joyóchah joinít, Jesús queédidih nin pah ã niij jepahap jĩ:

—Buu ded pah ñi joyátji, ñi enatjidihbut Juandih nin pah niij naáwádih ñi bejeé: ⁵ ‘Jéih encannitji, jéih joicánnitji, jéih bejcannitjidihbut ã booana beé. Bácah moópnitji, wunah bejnitjidih yah buca ã booana beé.* Moh yéejnitdih ã túi ubat pínah doonádihbut naóhna ã chãjap be.* ⁶ Pánihna, “Ded weemdíh túi jenah joí cádahcannidih Dios ã wēi enna caá”, Jesús ã niijíp be’, Juandih niij naáwádih ñi bejeé, ã niijíp jĩ.

⁷ Páant ã niijíchah joinít, Juandih naáwádih ĩ jwúub bejep jĩ. Páant ĩ jwúub bejehah, Juan ded pah ã jumatdih dawá jwĩjeéh péenitdih Jesús nin pah ã niij naáwáp jĩ: “¿Dedédih enedih bej tigaá ñipĩ chãj, múú wihcapboó bejna? ¿Jiwi jeémp yílip déedih johlit ã joh jwejni panihnidih enedih ñi bejnit beé? Obohjeéhtih, Juan pánihcan beé. Det biáboó ĩ naáwáchah yuhna, caánboó jweéhcanjeh, yoobópdih ãpĩ naáwáp wat jĩ. ⁸ Pánih jumnidih bidcan, ¿túini yégueh ḍonídih enedih ñi bejnit beé?

* 11:5 Is 35.5-6 * 11:5 Is 61.1

Obohjeéhtih, táini yégueh duonít maátaíh muúboó ïpí jumna caá. Juanboó queét pah nihcan beé.

⁹ Pánih jumnidihbut bidcan, ¿Dios naáwátdih naóh yapanidih enedih bejnít beé ñi chãj? Páant tigaá Juan ã jumnap. Bitá naóh yapanít chah ã jumna caá.

¹⁰ Juan ã jwíih naóh waáwát pínahdih jon jãtíh Dios naáwátdih naóh yapani nin pah ãt niúj naóh daacáp tají:

‘Ã wũúhdih Dios nin pah ã niijíp be: “Ma jãtíh wã naáwátdih naóh waóhni pínahdih wã wahbipna caá, meémboó ma naáwáchah joinít, cãacwã ï jepahat pínah niijná”, Dios ã niijíp be’, ãt niúj daacáp tají. *(Mal 3.1)*

¹¹ Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Nihat bita chah Juan Daabáni ã jumna caá. Obohjeéhtih, páant ã jumnachah yuhna, Dios ã maáh jumnapna ded oboh jumniiboó Juan chah ã jumbipna caá.

¹² “Juan ã bohé jwíih láa buu láana, Dios ã maáh jumnapboó dawá ï waadát pínahdih búdí ï bidna caá. Pánih bidna, Diosdih túi jenah joinít, yeó jáap jumat pah chah dawá waadná caá ï chãjap. Obohjeéhtih, bitaboó páant ï waadát dih íijnít, queétdih ï jãhna yuh caá. ¹³ Juan ã jũúwát pínah jãtíh, nihat Dios naáwátdih naóh yapanítboó daácna, Moisésbut daácna, Dios ã maáh jumat pínahdih ít naóh daacáp tají. Juanbut caandíhjih muntíh ã naóh bohénap be.* ¹⁴ ‘Dios ã wahni ã jũúwát pínah jãtíh, Elías paníhni ã jũóhbipna caá’, jon jãtíh ï niijní tigaá Juan ã jumnap. Pánihna, ‘Yoobópdih tigaá Juan ï niijní Elías paníhni ã jumnap’, yeebdíh niúj jenah

* **11:13** Lc 16.16

joyát caá náahap.* 15 ;Ded molít jumna, ã túi joyó naáh!

16 “Buu láa moón weemdih jepahcannit nin pah ñi jumna caá: Yoahdih tíohnit wébít pah caá ñi jumna. Tíoh chúudnit, nin pah ñpĩ níj míic jūihna caá: 17 ‘Jwĩ pelat póoj tíhwichah yuhna, yeéboó ñi búudíhcan beé. Wunnitdih jwĩ jūi tíhwichah yuhna, ñi jūi wáaquíhcan beé’, ñ níj míic jūihna caá. 18 Páant ñ chājat pah, yeebút bíic yoobó ñipĩ chājna caá. Juan Daabáni cāacwājeéh jeémpcan, poonidihbut ñpĩ babhcap jĩ. Páant ñ chājcah enna, ‘Nemép caolih jumni caá’, níj jūihnit, ñ bohéatdih ñi joíhcap jĩ. 19 Obohjeéhtih, weém, nihát cāacwā úud jeñé, cāacwājeéh jeémpnit, wāpĩ babhna caá. Páant wā chājachah ennit, ‘Eneé. Nin búdí jeémpni, babh máihni caá ñ jumna. Romanowā ñ wúbát túutni núodih wúbh wūhnit, yeejép chājnit bíicdih ñpĩ pej jumna caá’, níj jūihnit, weemdíhbut ñi jepahcan caá. Páant níj jūihna, wébít pah caá ñi jumna. Obohjeéhtih, ded pah Dios ñ wutat pah wā túi chājachah enna, ñ jenah joyát yoobópdiñ ñ jumnatdih ñi jéihbipna caá”, Jesús queétdih ñ níjíp jĩ.

Biñ tútchinadiñ moón ñ jepahcat

(Lc 10.13-15)

20 Túttimah, biñ tútchinadiñ moón caandih ñ jepahcatji jíib, Jesús queétdih ñ jūihñup jĩ. Caán tútchinadiñ moón biñ tútchina chah Dios ñ wēpatjñ Jesús ñ chāj júutap yah jĩ. Páant ñ chāj júutuchah yahna, ñ yéejatdih ñ cádahcap jĩ. Páant ñ cádahcatji jíib nin pah queétdih ñ níj jūihñup jĩ: 21 “;Corazín tútchidih moón yeejép ñi yapbipna caá!

* 11:14 Mal 4.5; Mt 17.10-13; Mr 9.11-13

¡Betsaida tútchidih moonbát yeejép ñi yapbipna caá! Ñíih tútchinadih Dios ã wēpatjĩh bádí wã chãj júutup yuh be. Páant ã wēpatjĩh wã chãj júutuchah enna, Tiro tútchidih moón, Sidón tútchidih moonbát ĩ yéejatdih cádahnit, táiniboodíh ĩta túut nuum tágaá. Jĩgahna d̄uwát chóo d̄uonít, ĩ jĩgahatdih júutna, t̄uu j̄óohjĩh ĩta míc waáh tagaá.*

²² Nin pah yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá: Peéh chãjat yeó jáapdih Dios Tiro tútchidih moón, Sidón tútchidih moondíhbut ã peéh chãjat chah yeébboodíh bádí ã peéh chãjbipna caá. ²³ Yeebbút Capernaum tútchidih moón, ‘Jwiút chah jumnit jwĩ jumna caá’, ¿ñi míc niij jenah joí niit? Páant niij jenah joiná yuhna, oboh jumnit ñi jumbipna caá.* Ñíih tútchidih Dios ã wēpatjĩh dawá láa wã chãj júutuchah yuhna, yeéb weemdíh ñi jepahcap be. Sodoma tútchidih Dios ã wēpatjĩh páant wã chãj júutuchah nihna, caán tútchidih moón ĩ yéejatdih ĩta cádah tagaá. Páant ĩ cádahachah, caán tútchi páantjeh ãta jum tagaá.* ²⁴ Yeebdíh yoobópdih wã naóhna caá. Peéh chãjat yeó jáapdih Dios Sodoma tútchidih moondíh ã peéh chãjat chah yeébboodíh bádí ã peéh chãjbipna caá”, Jesús ã niijíp jĩ.*

“Wã pebh ñi choó j̄uúwá”, Jesús ã niiját

(Lc 10.21-22)

²⁵ Caán láa nin pah Jesús jwĩ ípdih ã niij uúbúp jĩ: “Paá, meém nihat baácdih moón, nihat jeádih moondíhbut ĩ maáh ma jumuchah, meemdíh bádí

* **11:21** Is 23.1-18; Ez 26.1-28.6; Jl 3.4-8; Am 1.9-10; Zac 9.2-4

* **11:23** Is 14.13-15 * **11:23** Gn 19.24-28 * **11:24** Mt 10.15;

Lc 10.12

wã wěina caá. ‘Jwiít táí jéihnit caá’, niijnít dih wã bohéatdih ma beh joyát tútcap be. Obohjeéhtih, jéih jwuhcannitboodíh mapí beh joyána caá. Páant ma chãjachah, ‘Túina caá, Paá’, meemdíh wã niijná caá. ²⁶ Páant tigaá, Paá, mapí wěi chãjap”, ã niijíp jĩ.

²⁷ Páant niij wúbh péanit, cãacwãboodíh nin pah Jesús ã niij naáwáp jĩ: “Dios wã íp nihát ã wěpat biíc yoobó weemdíhbut ã wãhup be. *Ded pah wã jummatdih wã ípjuh caá ã jéihyep. Biíh jéihni wihcan caá. Pánihna, ded pah wã íp ã jummatdihbut weemjéh caá wã jéihyep. Det wã níonitdihbut wápí bohéna caá. Jwiítjuh caá caandíh jwí jéihyep.*

²⁸ Yeéb nihát teo wěejnít, chodóp ḍonít panihnit wã pebh ñi jũúwá. Páant ñi jũúwáchah, yeebdíh wã chooát tútbpina caá. ²⁹ Weém biíc dih táí bejnit, wã naáwát dih jenah joinít, ñi wěi jepahaá. Weém cãacwádih jĩgah ennit, oboh jumni pah queétdih táí teo wáacni wã jumna caá. Páant wã jummatdih en yacnit, wã naáwát dih táí jenah joiná, táí choonít panihnit ñi jumbipna caá. *³⁰ Pánih choonít jumna, wã weñat pínahdih ñi chãjachah, yeebdíh ã buocan níit. Búdí chodat panihnidih ḍwát tútcan, ñi buujáca naáhdih yeebdíh wã wutcan níit”, ã niijíp jĩ.

12

Chooát yeó jáapdih Jesús ã bohénit trigodih í uuc jeémát

(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)

* **11:27** Jn 3.35 * **11:27** Jn 1.18; 10.15 * **11:29** Is 30.15; Jer 6.16

1 Biíh chooát yeó jáapdih Jesús jwiít dih bohé bejna, trigo wáapdih ã nãmah chóop yap bejep jĩ. Pánih bejna, jwiít ã bohénit nũgúp wũna, trigodih jwĩ úuc jeémép jĩ.* 2 Páant jwĩ úucchah enna, jwĩjeéh bejnit fariseowã íjnit, Jesús dih nin pah ĩ niúj jũihñũp jĩ:

—Jwiít dih ma joi jwúhũú. ¿Dépanih tigaá jwĩ chooát yeó jáapdih yũhna, ma bohénit ĩ teo? Pánih teona, Dios ã wũtatdih yap yohna caá ĩ chãjap, ĩ niijíp jĩ.

3-4 Páant ĩ niijíchah joinít, “Wã bohénit ĩ yap yohcan caá”, niiját túut niijná, Jesús queét fariseowã dih nin pah ã niúj bóod chũñũp jĩ:

—Davidji ã pej jumnitjĩh nũgúp wũna, Dioíh mũnã waadnít, sacerdotewã Diosdih ĩ wũhniji pandih ĩt jeémép wũt jĩ. Obohjeéhtih, caán pan sacerdotewãjeh ĩ jeémát pínah ãt jumũp wũt jĩ. Dios wũtna, bitadih caán pandih ãt jeémát túutcap wũt jĩ. ¿Davidwã páant ĩ chãjatjidih Dios naáwãt dih ĩ daácni núodih ñi bohécannit jĩ? Caán pandih ĩ jeéméchah yũhna, ‘Ñi túi chãjcan beé’, Diosboó ãt niijcáp wũt jĩ. Pánihat pah, bũũ nin trigodih úuc jeémpna, wã bohénitbũt Diosdih ĩ yap yohcan caá.* 5 Nindihbũt ñi náhninaá: Dioíh mũúboó teonit sacerdotewã jwĩ chooát yeó jáapdih ĩpĩ choocán caá. Páant ĩ choocán yũhna, Dios ã wũtatdih yap yohnit nihcan caá. ¿Páant Moisés ã wũtatjidih ñi bohécannit jĩ? 6 Yeebdíh nin pah niúj naóhna caá wã chãjap: Dioíh mũudíh wẽina, caán mũúboó

* 12:1 Dt 23.25 * 12:3-4 1S 21.1-6; Lv 24.9 * 12:5 Nm 28.9-10

teonit ï choocáh enna yuhna, ‘*Ã túina caá*’, ñipĩ ni-ijná caá. Obohjeéhtih, caán m̄udíh ñi weñat chah weémboodíh weñat caá náahap. ⁷ Dios naáwát nin pah ã niijná caá: ‘Nuñúpwādíh mao cáo wāhat wā náahcan caá. Obohjeéhtih, bitaboodíh ñi jĩgah en teo wáacat caá wā náahap’, Dios ã niijná caá.* Páant ã niijátjidih beh joiná nihna, wā bohénitdih ñita j̄ihcan tagaá. Queét caandíh úuc jeémpna, yap yohna ï chājcan caá. Pánihna, queétdih ñi j̄ihñat ã túican caá. ⁸ Nihat cāacwā úud jeñé, weemjéh tiguaá chooát yeó jáapdih cāacwā ded pah ï chājat pínahdih w̄atni wā jamna caá, Jesús ã niijíp jĩ.

Téihya ágahnidih Jesús ã booaat
(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹ Páant niij péa, bejnít, jwĩ míic wáacat m̄uná jwiitdih Jesús ã numah waád j̄uibínap jĩ. ¹⁰ Caanjĩh téihya ágahni ã jum̄ap jĩ. Pánihna, fariseowāboó Jesúsdiñ naóh yacat túut niijná, caandíh nin pah ï niij úubh joyóp jĩ:

—¿Ma jenah joyóchah, jwĩ chooát yeó jáapdih Dios ã booaat túut niit? ï niijíp jĩ.

¹¹ —¿Ñíih oveja íitboó ã b̄uug yácachah ennit, ñita jw̄úub ubcan taniit?*

¹² Obohjeéhtih, oveja chah caá cāacboó ã jíib jum̄ap. Pánihna, chooát yeó jáapdih yuhna, cāacwādíh Dios ã teo wáacat túutna caá, Jesús queétdih ã niijíp jĩ.

¹³ Páant niij péanit, caán téihya ágahnidih nin pah ã niij w̄at̄ap jĩ:

—Míih téihyadiñ ma yoo d̄awwá, ã niijíp jĩ.

* **12:7** Os 6.6; Mt 9.13 * **12:11** Lc 14.5

Páant ã niijíchah joinít, ãih téihyadh ã yoo ḍw̄w̄p jĩ. Páant ã yoo ḍw̄w̄chahjeh, ãih téihya ã túyah bejep jĩ. ¹⁴ Páant Jesús ã boanachah ennit, fariseowã ã íj bac bejep jĩ. Pánih íj bac bejnit, ded pah Jesúsdih ã mao yohat tútat tút niijná, ãt míc wéhenap wat jĩ.

Jesús ded pah ã jummat pínahdih Isaías ã daacátji

¹⁵ Pánihna, fariseowã caandíh ã mao yohíhatdih jéihna, Jesús jwiít dih biáboó ã n̄mah bejep jĩ. Páant jwĩ bejehah ennit, dawá jwiít dih ã péenap jĩ. Páant ã péenachah, nihat ã ub j̄óh̄nit w̄annitdih Jesús ã boanap jĩ. ¹⁶ Pánih boanit, ded pah ã ch̄jatdih bitadh ã naáwát tútcap jĩ. ¹⁷ Queétdih boana, jon j̄atih Isaías nin pah ã daacátji biíc yoobó ã ch̄jap jĩ:

¹⁸ “Dios nin pah ã niijná caá: ‘Nin wã wahni, wã oini, weemdíh ã túi teo w̄h̄chah, búdí wã w̄ina caá. Caandíh Túini Espíritudih wã w̄h̄bipna caá, wã w̄epat biíc yoobó caanbát ã bíbohat pínah niijná. Pánih jumnit, yoobóp dih wã ch̄jat doonádih nihat baác dih moondíh ã naóhbipna caá.

¹⁹ Pánih naóhna, míc j̄ahcan, bitadh íjacan, túinijeh ã naóhbipna caá.

²⁰ Moh yéejnit panihnitdih j̄ahcanjeh, ã túi teo wáacipna caá. Bitah j̄gahnitdihbut ã weñabipna caá. Pánih jumna, cáacwã ã míc yéej ch̄jatdih ámoh̄nit, túinijeh ã ch̄jat tútbipna caá.

²¹ ãih túini doonádih joinít, nihat baác dih moón caandíh ã túi jepahbipna caá. Páant ã túi jepahachah, queétdih ãjeéh ã túi jummat tútbipna

caá', Dios ã niijná caá", Isaías ãt niij daacáp tajĩ.
(Is 42.1-4)

*"Nemép ã wēpatjĩh Jesús ã booana caá", ã niiját
(Mr 3.20-30; Lc 11.14-23; 12.10)*

²² Biĩh yeó jáap nemép jumnidih jwĩ pebhna cãacwã ã ub juyáp jĩ. Nemépwã caandih enat túutcan, ãt wéheat túutcap tajĩ. Páant ã ub juyúchah, Jesús caandih ã booanap jĩ. Páant ã booanachah-jeh, ennit, ã wéhenap jĩ. ²³ Pánihatdih ennit, nihat ã wáhi bejep jĩ. Pánih wáhinit, "¿Nin David jumima, Dios ã wahni, jwĩ maáh pínahna niit?" ã míic niij wábh joyóp jĩ.

²⁴ Obohjeéhtih, páant ã niijíchah joinít, farise-owãboó nin pah ã niijíp jĩ: "Nihcan caá. Nemépwã ã maáh Beelzebú ã wēpatjĩhjah caá nemépwãdih ã bacanap", ã míic niijíp jĩ.*

²⁵ Páant ã niij jenah joyátdih jéihnit, Jesús queétdih nin pah ã niij naáwáp jĩ: "Det biic baácđih moonjéh yuhna, míic maona, ãta wun beedáh bej tagaá. Det tátdidih moón biicwã yuhna, míic maona, queétdut ãta jweí peét bej tagaá. ²⁶ Pánihna, Satanás, nemépwã ã maáh áihwãdih ã bacanachah, biic yoobó muntih ãta yap tagaá. ²⁷ Obohjeéhtih, 'nemépwãdih bacanit, ã maáh ã wēpatjĩh ã wutna caá', ã niiját yoobópđih ã jumachah nihna, ãnijeéh jumnitboó ¿dehe ã wēpatjĩh tigaá ãpĩ baca? Páant ã bacanachah ennit, 'ã túi chájna caá', ãnipĩ niijná caá. Pánihna, weém páant wã bacanachah ennit, 'ã túi chájcan caá', ã niijéih niijcán caá. ²⁸ Dios ã wēpatjĩh nemépwãdih wã bacanachah, Dios ã maáh wēpat ãni cãtĩh ã jumna caá.

* 12:24 Mt 9.34; 10.25

29 “Nin pahbut ã jumna caá: Wẽpép newéih m̃ñná ded ñm̃m̃íhna ỹhna, ã jéih waadcán caá. Obohjeéhtih, caandíh chéó péanit, ãih bíí déedih ã jéih ubna caá”, Jesús á niijíp jĩ. Páant niijná, nin pah niij naóhna át chãjap w̃t jĩ: Nemépwã ã maáh wẽpép ã jumuchah ỹhna, Jesúsboó caandíh chah wẽpni jumna, ã jéih yap yohna caá.

30 “Ded wãjeéh teocanni, weemdíh en jũihni, nemépwã ã maáhjeéh ã jumna caá. Pánih jumna, weemdíh jepahíhnitdih ñ̃ñn yóhna caá ã chãjap.*

31-32 “Nin pah yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá: Det yéej chãjna, Diosdih yeejép wéhena ỹhna, ã jw̃ub túut ñm̃m̃úchah, Dios ã yéejatdih ã yohbipna caá. Det weém nihát cãacwã úd jeñédihbut yeejép wéhenit, ã túut ñm̃m̃úchah, yeejép ã wéheatjidih Dios ã yohbipna caá. Obohjeéhtih, det Túini Espíritubodíh yeejép ã wéhenachah, ã yéejatdih ã yohcan níit. Páant ã yéej chãjatdih quíib b̃udcán, Dios queétdih iiguípna ã wahbipna caá”, Jesús queétdih ã niijíp jĩ.*

*Máa quehe ded pah ã jumat naáwát
(Lc 6.43-45)*

33 “Ded máa nah túini dahna ã quehechah ennit, túini nah ã jumatdih ñi jéihna caá. Obohjeéhtih, bíih nah túicanni ã quehechah ennit, caan náh yeejép ã jumatdih ñi jéihna caá. Pánihat pah, cãac ded pah ã jumatdih jéihíhna, ã chãjatdih enat caá náahap.* 34 Yeeb maiwã panihnit t̃bit yeejépwã jumna, yoobópdih ñi wéhecan caá.* Cãacwã ded

* 12:30 Mr 9.40 * 12:31-32 Lc 12.10 * 12:33 Mt 7.20; Lc 6.44

* 12:34 Mt 3.7; 23.33; Lc 3.7

pah ī jengah joyát pah biíc yoobó ĩpĩ wéhena caá.*
³⁵ Pánih jumna, ded táí jengah joiní ĩpĩ táí wéhena caá. Obohjeéhtih, ded yeejép jengah joiníboó yeejép ĩpĩ wéhena caá. ³⁶ Pánihna, Dios ā peéh chā́j láa ded yeejép wéhenidih ā peéh chā́jbipna caá. ³⁷ Táí wéhenidih ‘Meém táini caá’, Dios ā niijbípna caá. Obohjeéhtih, yeejép wéheniboodih ‘Meemdih peéh chā́jat ā náahna caá’, ā niijbípna caá”, Jesús queédih ā niijíp jĩ.

Jwiít cāacwā jwĩ jéih chā́jca naáhdih Jesúsdiħ ĩ chā́j jútut tútat

(Mr 8.12; Lc 11.29-32)

³⁸ Biíh láa mūú díitboó jwĩ jumuchah, biquína fariseowā, Moisés ā wutatjidih bohénitjĩh waád junít, nin pah Jesúsdiħ ĩ niijíp yah jĩ:

—Bohéní, jwiít cāacwā jwĩ jéih chā́jca naáhdih ma chā́j jútutú, meém Dios ā wahni yoobópdiħ ma jumatiħ jwĩ jéihyat pínah niijná, ĩ niijíp jĩ.*

³⁹ Páant ĩ niijíchah joinít, Jesús queét maátadiħ nin pah ā niij jepahap jĩ:

—Yeéb yeejépwā Diosdiħ náahcannit ĩni jumna caá. Pánihnit jumna, Dios ā wēpatjĩh ĩpĩ chā́j jútut tútutna yah caá. Obohjeéhtih, yeebdih páant wā chā́j jútucan níit. Dios naáwátdih naóh yapani Jonásjidiħ Dios ā wēp chā́jat pah muntih weemdihbut chā́jnit, ā wēpat yeebdih ā jútubipna caá. Páant bóojeh ā wēpat jútut ā jumbipna caá.*

⁴⁰ Pánihna, Jonásjidiħ búdí queej ā jeéméchah, biíc peihcanni yeó jáap āih wudah díitboó āt jumup wut jĩ. Pánihat pah weém niħat cāacwā úud jeñéboó

* **12:34** Mt 15.18; Lc 6.45

* **12:38** Mt 16.1; Mr 8.11; Lc 11.16

* **12:39** Mt 16.4; Mr 8.12

wannit, jeé íitboó ì yohat túttimah, bíic peih-canni yeó jáap caánboó wã jum̄bipna caá. Pánihat túttimah, wã jwúub boo pud̄ jūúwúchah, Jonás ã yapatjidih náhninit, Dios ã wēpatdih ñi jéihbipna caá.*

⁴¹ Jonás Nínive tútchidih moonjídih Dios queétdih ã peéh chājat pínah doonádih ã naáwáchah, ì yéejatdih cádahnit, ìt túut nuúm beedép wat̄ jī. Pánihna, cāacwādih ã peéh chājat yeó jáapdih queét Nínive tútchidih moondíh Dios ã peéh chājcan niít. Obohjeéhtih, Jonásji chah caá weém wã jum̄up. Páant wã jum̄uchah yuhna, yeébboó weemdíh ñi jepahcan caá. Páant ñi jepahcat jíib Dios yeebdíh búdí ã peéh chāj̄bipna caá.* ⁴² Chóop yaparboó jum̄ni baác̄dih moón ì maáh wili maáh Salomón táí jéihni ã jum̄at doonádih joinít, ã naáwát̄dih joyát̄ túut niijná, yuúpmant mit̄ jūúwúp wat̄ jī. Obohjeéhtih, caán táí jéihni ã jum̄at chah weémboó wã jum̄na caá. Páant wã jum̄uchah yuhna, yeébboó weemdíh ñi joíihcan caá. Páant ñi joíihcat jíib cāacwādih ã peéh chājat yeó jáapdih Dios yeebdíh búdí ã peéh chāj̄bipna caá, Jesús ã niijíp̄ jī.*

*Bacaniji nemép ded pah ã jwúub waadát
(Lc 11.24-26)*

⁴³ “Nemép ì bacaniji, m̄u wihcarboó jibna, ã jum̄at pínah bíih m̄u pánihnidih ã táoh bidna caá. Pánih bidna yuhna, ã jéih bid̄ juicán caá. ⁴⁴ Pánih bid̄ juicán, ‘Weemdíh ì bacaniji m̄uná wã jwúub bejbipna caá, páant m̄untih’, ã míic niij̄ jenah joiná caá. Páant niij̄ jenah joinít, ã jwúub juí enechah, ãih m̄u jí táí tóodh ámohni panihni ã jum̄na caá.

* **12:40** Jon 1.17 * **12:41** Jon 3.5 * **12:42** 1R 10.1-10; 2Cr 9.1-12

Caán cãacboó ã túut nũmcah, ãih jêc páantjeh pãa lajni panihni ã jumna caá. ⁴⁵ Páant ã jumuchah ennit, nemépboó bita siete ã chéenwã chah yeejép wutnitdih bid wáacnit, queétdih ã numah waadná caá. Páant yeejép ã wutuchah, ã waadni cãac chah yeejép chãjni ã jumbipna caá. Pánihat dée pah yeéb yeejépwãdih ã yarbipna caá”, Jesús cãacwãdih ã niijíp jĩ.

*Jesús ã déewã caandih ã bidat
(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)*

⁴⁶ Páant Jesús queétdih ã naáwát pónih, caandih míc wéheat túut niijná, ã ín ã úudwã biícđih jóocmant ãt juyúp wut jĩ. ⁴⁷ Páant ã juyúchah ennit, jwĩjeéh jumni Jesúsđih nin pah ã niijíp jĩ:

—Ma enee! Meemđih míc wéheat túut niijná, ma ín ma úudwã biícđih jóocmant ã pãina caá, ã niijíp jĩ.

⁴⁸ —Ma niiját túina caá. Obohjeéhtih, ¿Dedh tigaá wã ín? ¿Det tigaá wã úudwã? ã niijíp jĩ.

⁴⁹ Páant niijnít, jwiít ã bohénitđih júatnit, nin pah ã niijíp jĩ:

—Nit caá wã ín, wã úudwã panihnit. ⁵⁰ Det wã íp Dios ã náahat pah chãjnitjeh wã úud, wã jwan, wã ín panihnit ã jumna caá, ã niijíp jĩ.

13

*Waáh momni naáwát
(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)*

¹ Caán yeó jáapjeh mantih Jesús mũú diitboó jumni ã bac bejep jĩ. Pánih bac bejnit, ím jwěejna jwiítđih ã numah dei bejep jĩ. Pánih dei bej, caanná jwibínit, jwĩ chúudup jĩ. ² Páant jwĩ chúuduchah ennit, dawá cãacwã ã pebh míc wáac juyúchah, búdí

jãáj chóodih waadnít, ã chãudup jĩ. Jwiítboó bita biícđih jwĩ ñuhup jĩ.* ³ ã jenah joyátjĩh queéđđih bohéna, nin pah ã niij naáwáp jĩ:

“Biíc newé, waáh momodih ã bejep be. ⁴ Páant ã waáh bojochah, biquí tíbna namáđih ã buug ñájap yuh be. Obohjeéhtih, waícanjeh jũóhñit, jwébehwã caán tíbnadih ĩ jeémp beedánap be. ⁵ Biíh tíbna jeejĩh yewéni baác jamupboó ã buug ñájap be. Pánih buug ñájñit, waícanjeh ã chíih jãúwáp yuh be. ⁶ Pánih chíihna yuhna, yeó tũbit ã chãhachah, ñeh bainíjeh jamna, ã diib téhah bejep be. ⁷ Biíh tíbna nemép óot cãtĩh ã buug ñájap be. Pánih buug ñájñit, ã chíihichah, caán nemép óotnaáo caandĩh ã chíih yap bejehchah, momniboó mánahñit, ã wunah bejep be. ⁸ Obohjeéhtih, biíh tíbna táini baácboó ã buug ñájap be. Pánih buug ñájna, chíihñit, ã túi quehup be. Pánihna, caánboó chíihni biquí wawánadih cien tíbna, biíh wawánadih sesenta tíbna, biíh wawánadih treinta tíbna ã jamup be. ⁹ ĩDed molít jamna, ã túi joyó naáh!” queéđđih ã niijíp jĩ.

*Ã bohénit beh joicán, Jesúsđih ĩ wãbh joyát
(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)*

¹⁰ Páant ã niiját túttimah, jwiít ã bohénit ã bohéatđih beh joicán, ã pebhna jwibíñit, nin pah jwĩ niij wãbh joyóp jĩ:

—¿Dépanih tigaá cãacwãđih bohéna, ma jenah joiní naáwátjĩhjah mapĩ bohé? jwĩ niijíp jĩ.

¹¹ Páant jwĩ niijíchah joinít, Jesús nin pah jwiítđih ã niij jepahap jĩ:

—Dios jwĩ maáh yoobát jamna, nihat cãacwãđih ã teo wáacat pínah dooná, jwĩ déewã jon jãtih

* 13:2 Lc 5.1-3

moondíh ã jéihya jwuhca naáh doonádih buu yeéb wã bohénitdih Dios ã jéihyaat túutna caá. Obohjeéhtih, bitadilh páantjeh ã jéihya jwuhcan caá. ¹² Det caán doonádih túi joinít dih चाह ã jéihyabipna caá. Obohjeéhtih, det túi joicánnitboodíh bainí ã jéihyatdih ã dúuc wáyat pah ã chãjbipna caá.*

¹³ Cãacwã quíib wihcannit dée, ded pah ã enatdih ã beh encan caá. Molít wihcannit dée, ã joiná yuhna, ã jéih beh joicán caá. Páant ã jummatdih jéihna, wã jenah joiní naáwátjìhjih queétdih wã bohéna caá. ¹⁴ Jon jãtìh Isaías ã daacátji pah caá ã jummep. ‘Nin pah caá Dios ã niijíp: “Wã naáwát dih maatáp dih joiná yuhna, caandíh ñi beh joicán niít. Ded pah wã chãjatdih enna yuhna, ñi beh encan niít.

¹⁵ Ded pah wã naáwát, wã chãjatdihbut jéihíhcannitjeh ñi jumna caá. Pánih jumnit, weemdíh joíhcan, ñíih molít dih ñi nem teona caá. Wã chãjatdih eníhcan, ñi quíib ñona caá. Páant ñi chãjcan nihna, túi enna, túi joiná, túi beh joinít ñita jum tagaá. Pánih túi beh joinít jumna, túut numnít, weemdíh ñita bid tagaá. Páant weemdíh ñi bidichah, ñi yéejatdih yohnit, yeéb iiguípna ñi bejat déedih wãta túi ub tagaá”, Dios ã niijná caá’, Isaías át niij daacáp tají. (Is 6.9-10)

¹⁶ “Obohjeéhtih, yeéb wã bohénitboó jéihíhnit jumna, ennit, ñi beh enna caá. Joinít, ñi beh joiná caá. Páant ñi jumuchah, Dios yeebdíh ã wëi enna caá. ¹⁷ Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Buu ñi enatdih jon jãtìh moón Dioíhwã, Dios naáwát dih

* 13:12 Mt 25.29; Mr 4.25; Lc 8.18; 19.26

naóh yapanitbut bádí eníhna yuhna, ï encap jĩ. Bũũ ñi joyátidihbut bádí joíhna yuhna, ï joicáp jĩ”, Jesús jwiítidih ã niijíp jĩ.*

*Waáh momni naáwátidih Jesús ã beh joyáát
(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)*

¹⁸ “Waáh momni naáwátidih beh joyát túut niijná, nindih wã naáwáchah, ñi tái joyoó. ¹⁹ Wíih táini dooná naóhni waáh momni panihni caá. Biquína joinít namáboó bũũg ñájni panihni ï jumna caá. Caandíh joiná yuhna, beh joicán, ï jepahcan caá. Pánihna, caandíh ï joyát táttimahbitjeh, nemépboó jũóhñit, jwébehwã caán tíbnadih ï jeémát pahjeh, queét ï joyátjidih ã quíib bũũdána caá. ²⁰ Bitá joinítboó, jeejáh yewéni baácđih bũũg ñájni panihni ï jumna caá. Caandíh joinít, bádí ï wēi jwuhna yuh caá. ²¹ Obohjeéhtih, wēi joiná yuhna, ñeh jáap bejni panihni ï jumna caá. Pánihna, yeejép ã yapachah, wíihwã ï jumat jíib bitá queéđidih ï yéej chājachah, waícanjeh wíih táini doonáđih ï cáđahna caá. ²² Bitá joinítboó nemép óotna cātíh bũũg ñájni panihni ï jumna caá. Caandíh joinít, ï jepahna yuh caá. Obohjeéhtih, nin baácđih bóodih bádí jenah joinít, bií déedihbut bádí ï bidna caá. Páant ï jenah joyóchah, ï joiní táini dooná pácahi panihni ñih caolihboó ã jéih behcan caá. Pánihna, caandíh jenah joicán, táiniboodíh ï jéih chājcan caá. ²³ Obohjeéhtih, bitaboó wíih táini doonáđih joinít, táini baácboó bũũg ñájni panihni ï jumna caá. Caandíh joiná, tái beh joinít, ï tái jepahna caá. Pánih jepahnit jumna, Dios ã náahat pahjeh ï tái chājna caá. Biquína, cien tíbna ã quehat pah, chah táini yoobát ï chājna caá.

* **13:17** Lc 10.23-24

Bitá, sesenta tíbna ã quehat pah, túini ĩ chãjna caá. Bitaboó, treinta tíbna ã quehat pah, ñamp túini ĩ chãjna caá”, Jesús jwíitdih ã niijíp jĩ.

Trigo cãtĩh yeejép yĩlip ã chíihat naáwát

²⁴ “Dios ã maáh jumat nin pah ã jumna caá: Wápchi mínah ãih wápchiboó trigodih ã momop yuh be. ²⁵ Obohjeéhtih, caán, nihat ájeéh moonbát ĩ úwat pónih, caandih eníhcanniboó ãih wápchina jainít, ã momatji cãtĩh yeejép yĩlipdih ã momop be. Mom péanit, ã bejep be. ²⁶ Tãttimah, trigo chíihnit, ã jáap quehe jũúwúchah, yeejép yĩlip ã jumatdihbut teo wũhnit ĩ enep be. ²⁷ Pánih ennít, wápchi mínah pebhna juibínit, nin pah ĩ niij wúbh joyóp be: ‘¿Maá, trigodihjeh ma momochah yuhna, dépanih tiguaá míih wápchidih yeejép yĩlipbut ã chíih?’ ĩ niijíp be. ²⁸ ‘Weemdih eníhcanni caandih át momop taga’, ã niij jepahap be. ‘¿Caán jãoni yĩlipdih jwĩ wai yóh jĩh?’ ĩ niij wúbh joyóp be. ²⁹ ‘Ñi wai yóhca bojoó. Caandih wainá, trigodihbut ñita wai yóh tagaá. ³⁰ Trigo yĩlip biíc dih ã beh jwuhna naáh. Caán trigo ã behechah, yeebdih nin pah wã niijbípna caá: “Yeejép yĩlipdih ñi jwíih wuyuwú. Pánih wai, nah chéopéanit, caandih ñi cáo yohoó. Pánih cáo péanit, trigobodih ñi bóod wubú. Pánih bóod wubú beedánit, caandih wã ámohat munná ñi ámohoó”, wã niijbípna caá’, caandih teo wũhnitdih wápchi mínah ã niijíp be”, Jesús ã niijíp jĩ.

Mostaza tíb naáwát
(Mr 4.32; Lc 13.18-19)

³¹⁻³² “Dios ã maáh jumat nin pahbut ã jumna caá: Mostaza tíb cão tíbih pah bóo ã jumna caá. Pánih bainí tíbih jumna yuhna, caandih ĩ momochah,

chíihna, ã túi behna caá. Páant ã behechah, ãih cãcanaboó dawá jwébehwã ãpĩ jaamnã caá. Pánihat pah tigaá Dios ã maáh jumãt. Æihwã daocãnnit jwíih jumnitji, túttimah ã dao béjbipna caá”, Jesús ã niijíp jĩ.

*Pan paááni naáwát
(Lc 13.20-21)*

³³ “Dios ã maáh jumãt pan paááni panihni ã jumna caá. Pandih chãjĩhna, yad wili trigo ojdiã pamapdiã yacnit, mahjĩh wid, caandĩh paááni pĩnahdiãbut mipĩ túi widna caá. Pãnihna, niãt mi widniji ã túi paabĩpna caá. Pãniãt pah tigaá Dios ã maáh jumãt doonãdiã joinít, cãacwã ã túãt nuumbĩpna caá. Queét joinítboó bitadiã ã jwãub naáwãchah, dawã joinít, queãtbut ã túãt nuumbĩpna caá”, Jesús jwiãtdiã ã niijíp jĩ.

*Jesús ã jenah joiní naáwãtnajĩhjih cãacwãdiã ã bohéãt
(Mr 4.32-34)*

³⁴ Cãacwãdiã bohéna, ã jenah joiní naáwãtjĩhjih Jesús ãpĩ bohénap jĩ. ³⁵ Pãnih bohéna, Dios naáwãtdiã naóã yapani nin ã daacãtji pahjih biic yoobó ãpĩ bohénap jĩ:

“Nin pah Dios ã niijnã caá: ‘Wã jenah joiní naáwãtjĩh wã bohébipna caá. Nin baãcãdiã wã chãjat túttimah, cãacwãdiã wã naóã jwãhca naãhdiã wã naóãhãipna caá’, ã niijnã caá”, ãt niij daacãp tajĩ. *(Sal 78.2)*

Trigo cãtĩh yeejép yĩlip naáwãtdiã ã beh joyããt

³⁶ Pãnih naóã péãnit, jããj chóodiã chãudniji aãb jãóhãnit, caandĩh joinítãdiã “Jwĩ bejna caá”, niijnít, munnã Jesús jwiãtdiã ã nuãmah jwãub aãb béjep jĩ.

Pánih munná aáb juibínit, jwiít caandih nin pah jwĩ niijíp jĩ:

—Trigo cātih yeejép yílip chíihat naáwátjĩh ma bohénachah, jwĩ beh joicán beé. Pánihna, jwiít dih ma jéihya naáwá, jwĩ niijíp jĩ.

³⁷ Páant jwĩ niijíchah joinít, Jesús nin pah ã niij jepahap jĩ:

—Weém, nihat cāacwā úud jeñé, wápchi mínah panihni caá. Weém Dios ã wahni jumna, trigodih momni panihni wã jumna caá. ³⁸ Nin baác wápchi panihni, Diosdih jepahnit trigo panihnit ã jumna caá. Obohjeéhtih, nemépwã ã maáhdih jepahnitboó trigo cātih chíihni yeejép yílip panihni ã jumna caá. ³⁹ Nemépwã ã maáh wápchi mínahdih eníhcanni yeejép yílipdih momni panihni caá. Caán trigo ã behechah, ã bóod ub láa, péeni yeó jáap panihni caá. Ángelwã caán trigodih yeejép yílipdihbut bóod ubnit panihnit ã jumna caá. ⁴⁰ Trigodih ubnit, yeejép yílipboodih ã wáí cáwat pah péeni yeó jáapdih nemépihwãdih iiguípboó ã yohbipna caá. ⁴¹ Weém nihat cāacwā úud jeñé, wíih ángelwãdih nin baácboó wã wahbipna caá, wíih cāacwā cātih yeejép chājnit, yéej chājat túutnitdihbut ã ub bejat pínah niijná. ⁴² Pánih ub bejnit, queédih iiguípboó ã yohbipna caá. Caán iiguípboó jumna, jīgahnit, queétjeh ã míic néeh chāác juibípna caá. ⁴³ Dioíhwãboó jwĩ íip Dios bíicdih ã maáh jumapboó ã jambipna caá. Caanjĩh jumna, yeo páh túi yeh iigní panihnit, maáta ã jambipna caá.* ¡Ded molít jumna, ã túi joyó naáh! Jesús jwiít dih ã niijíp jĩ.

Búdí júb jumnidih bihni naáwát

* 13:43 Dn 12.3

44 “Dios ã maáh jumat wápchiboó búdí jíib jumnidih ĩ baad bíhniji panihni ã jumna caá. Bíic newé caán wápchi mínahdih teo wūhna, caán búdí jíib jumnidih bid jūinít, búdí wēina, ã jwáub bihip be, páant mǎntih. Pánihna, caandíh búdí náahna, áih bíi déedih jíib chāj beedánit, caán jíibjīh wápchidih ã jíib chājar be. ‘Buu caán wápchi wīih ã jumuchah, caánboó wā bid jūiníjibut wīihjeh ã jumna caá’, wēinit, ã míic niijíp be. Dios ã maáh jumapboó ñi waadát pínah caán búdí jíib jumni panihni ã jumna caá”, Jesús ã niijíp jī.

Búdí jíib jumni perla wāt jumni naáwát

45 “Dios ã maáh jumat nin panihnibut ã jumna caá. Búdí jíib jumni jeé tíib dée perlas wāt jumni tíibnadih jíib chājniboó chah jíib jumni perlas tíibnadih nihat pehbboó ã bid bejep be. 46 Chah búdí jíib jumni tíibdih bid jūinít, caandíh jíib chājīhna, nihat áih bíi déedih jíib chāj wūhdih ã bejep be. Pánih jíib chāj wūh beedánit, caán búdí jíib jumni tíibdih ã jíib chājar be. Caán tíibdih búdí ã náahat pah, Dios ã maáh jumapboó waadát pínahdih chah bidat caá náahap”, Jesús ã niijíp jī.

Ñhó naáwát

47 “Dios ã maáh jumat nin pahbut ã jumna caá. Cāacwā queejwādih júut maona, ñhodíh ĩ yoh báahanachah, queejwā jumat yoobó ĩpī chūhna caá. 48 Páant dawá ĩ chūúchah, nihat queejwādih íim jwēejna ub ñáan jūibínit, táinitdihjeh ĩ ñíona caá. Pánih ñíonit, ĩih wūhnaboó ĩpī mao yacna caá. Obohjeéhtih, jeémpca naáhwāboodih ĩpī yohna caá. 49-50 Pánihat pah, péeni yeó jáardih ángelwāboó cāacwādih ĩ ñíobipna caá. Yeejépwādih

ñlonit, iiguípna ĩ yohbipna caá. Caán iiguípboó jumna, jġgahnit, queétjeh ĩ míc néeh chãác jũibípna caá”, Jesús jwiít dih ã niijíp jĩ.

Máa bohéat, jáap bohéat

⁵¹ Páant niij péanit, Jesús jwiít dih nin pah ã niij úbh joyóp jĩ:

—¿Butéh wã bohéat dih ñi beh joinít beé? ã niijíp jĩ.

—Jwĩ beh joiná beé, caandih jwĩ niij jepahap jĩ.

⁵² Páant jwĩ niij jepahachah joinít, jwiít dih nin pah ã jwúbh niij naáwáp jĩ:

—Det Moisés ã wutajidih bohénit Dios ã maáh jumatdihbut bohéna, máadih, jáapdihbut cáacwãdih ĩ jéih bohéna caá. Queét bohénit muú mínah panihnit caá ĩ jumap. Caán, bitadih teo wáacat túut niijná, ãih muúdíh jumni táinidih úb bacanit, jáapdih, máadihbut queét dih ã jéih wãhna caá, Jesús jwiít dih ã niijíp jĩ.

Nazaret tútchiboó ĩ bejat

(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

⁵³ Páant ã jenah joiní naáwátnajĩh bohé péanit, Jesús jwiít dih ã numah bejep jĩ. ⁵⁴ Pánih bejnit, ã behni tútchina jwĩ jũibínap jĩ. Caanná jũibínit, jwiít judíowã jwĩ míc wáacat muúná waadnít, caanjĩh jumnit dih ã bohénap jĩ. Páant ã bohénachah joiná, joí wãhi bejnit, nin pah ĩ míc niij úbh joyóp jĩ:

—¿Dedmant tigaá nin bohéat dih át joí? ¿Dépanih tigaá ã túi jéih beedá? Dios ã wēpatjĩh jwiít cáacwã jwĩ chãjca naáhdih ãpĩ chãjna caá. ⁵⁵ ¿Nin máa teoni wũúh nihcan niít? ¿Á ĩn María nihcan niít?

¿Santiago, José, Simón, Judas, ã údwã nihcan niít? ⁵⁶ ¿Yad jupna yaádh nin tútchidih jwĩjeéh jumnit

nihcan niít? Pánihna, jwiít jwĩ jumat pahjeh jumni tigaá ã jumup. ¿Pánih jumna yuhna, nin bohéatdih dee tigaá át joí? ĩ niijíp jĩ.

⁵⁷ Páant niíj jenah joinít, íjna, caandíh ĩ náahcap jĩ. Páant ĩ náahcatdih enna, nin pah queétdih Jesús ã niijíp jĩ:

—Dios naáwát dih naóh yapanidih bita ĩpĩ wēi joiná caá. Páant ĩ wēi joyóchah yuhna, ãih tátchidih moón, ã déewāboó caandíh ĩpĩ joíhcan caá. Pánihna, ninjĩh wā behechah ennitji, weemdíh ñi joíhcan caá, ã niijíp jĩ.*

⁵⁸ Caandíh ĩ joíhcah enna, caán tátchidih Dios ã wēpatjĩh daocánni láajeh Jesús ã chāj jútup jĩ.

14

Juan Daabáni ã wunat
(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

¹ Caán láa Herodes, Galilea baácdih moón ĩ maáh, Jesús ded pah ã chājat doonádih át joyóp wut jĩ.

² Pánih joinít, caandíh teo wāhndidih nin pah át niijíp wut yuh jĩ: “Wā maoniji Juan Daabáni át jwúub boo pud jūóh tagaá. Pánih jwúub booni jumna, jwiít cáacwā jwĩ jéih chājca naáhdih át chājap taga”, át niijíp wut jĩ. Jesús dih “Juan tigaá”, át niíj jenah joyóp wut yuh jĩ.

³⁻⁵ Juandih ã mao yohat tútat pínah jātih, Herodes ã úud Felipe áadih át bíbohó wut jĩ. Páant ã chājat doonádih joiná, Juan Daabáni Herodesdih nin pah át niíj jēihñup wut jĩ: “Ma úud áadih dúuc wái áa jumna, Dios ã wutatdih yap yohna caá ma chājap”, át niijíp wut jĩ.*

* 13:57 Jn 4.44 * 14:3-5 Lv 18.16; 20.21

Páant ã niiját jíib Herodes caandíh ãt mao yohíhip wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, “ ‘Juan Dios naáwátdih naóh yapani ã jumna caá’, judíowã ĩ niíj jenah joiná caá. Pánihna, caandíh wã mao yohat túutuchah, queét weemdíh ĩta íj tagaá”, niíj jenah joinít, queétdih ãt úumup wut jĩ. Pánih úumna, Juandih mao yohcanjeh, caandíh teonit, chéwat túutnit, nemat muúboó ãt nemat túutup wut jĩ. Yad Herodías mi wutuchah joinít, páant ãt chãjap wut jĩ.* ⁶ Pánihat túttimah, Herodes ã cáac jumni yeó jáapjidih náhninit, numah jeémát ãt chãjap wut jĩ. Pánih chãjnit, caanjĩh jumnit ĩ enechah, ã aá nuúm mit eo júutup wut jĩ. Páant mi eo júutuchah enna, Herodesboó búdí ãt weñep wut jĩ. Pánih wëinit, caántdih nin pah ãt niijíp wut jĩ:

⁷ —Dios ã enechah, meemdíh yoobópdih wã naóhna caá. Dedé ma náahatdih weemdíh ma wúbúchah, meemdíh wã wühbipna caá, caántdih ãt niijíp wut jĩ.

⁸ Páant ã niijíchah joinít, mi ĩin ded pah mi niiját túutat pahjeh Herodesdih mit jepahap wut jĩ.

—Juan Daabániíh wao dáhdih dúuc bóodat túutú. Pánih péanit, pampjih áih wao dáhdih cáagnit, weemdíh ma wühú, caán ã wunatdih wã jéihyat pínah niijná, mit niijíp wut jĩ.

⁹ Páant mi niijíchah joinít, Herodes búdí ãt jīgahap wut yuh jĩ. Obohjeéhtih, caanjĩh míic wáacnitdih tíicnit, “Meemdíh wã wühcan niít”, caántdih ãt jéih niijcáp wut jĩ. ¹⁰ Pánihna, Juaníh wao dáhdih ãt dúuc bóodat túutup wut jĩ, buca. ¹¹ Pánih péanit, pampjih áih wao dáhdih cáagnit,

* **14:3-5** Lc 3.19-20

ĩt ʉb jũúwáp wʉt jĩ. Pánih ʉb jũóhnit, Herodías nũũmdíh ĩ wũhuchah, caántboó mi índih mit teo yapanap wʉt jĩ.

¹² Páant ĩ chājat túttimah, Juan ā bohénitji jũóhnit, āih bácahjidih ʉbnit, cāac yohop íitboó ĩt yohop wʉt jĩ. Pánih yoh péanit, queét jainít, Jesúsdi h naáwádih ĩ jʉyáp jĩ.

Cinco mil cāacwādh Jesús jeémát ā wāhat
(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³ Páant ĩ niijní doonádih joí péanit, jāāj chóona waadnít, cāac wihcapboó Jesús jwiít dih ā namah chúh bejep jĩ. Jwiít Jesús bícdih jwĩ chúh bejat doonádih joinít, caandíh jwāáat túut niijná, dawá ĩih tútchinamant jũóhnit, íim jwěejmant ĩt páud bejep tajĩ. ¹⁴ Jwiít jwĩ chúh jʉibíat pínah jātih, queét ĩtát jʉibínap tajĩ. Pánihna, dawá cāacwā ĩ páñachah ennit, Jesús queétdih át jĩgah enep jĩ. Pánih jĩgah enna, ĩ ʉb jũóhnit wʉnnitdih ā boonap jĩ. ¹⁵ Cheyeh jʉmʉchah, jwiít ā bohénit caandíh nin pah jwĩ niijíp yʉh jĩ:

—Cheyeh caá. Nin pehbbit tútchi wihcan caá. Pánihna, queétdih yʉúpbít jʉmni tútchina ma wa-haá, jeémát dih ĩ jíib chājat pínah niijná, jwĩ niijíp jĩ.

¹⁶ —**Ĩ bejca bojo naáh. Yeebjéh queét ĩ jeémát pínahdih ĩi wũhú,** Jesús jwiít dih ā níj jepahap jĩ.

¹⁷ —Obohjeéhtih, bícjĩh bóo téihya botoni pan dahna, chéne queejwābitdihjeh jwĩ bíbohna caá, jwĩ niijíp jĩ.

¹⁸ —**Caán ĩi bíbohndih weemdíh ĩi ʉb jũúwá,** ā niijíp jĩ.

¹⁹ Páant ā niijíchah joinít, ʉb jũóhnit, caandíh jwĩ wũhʉp jĩ. Páant jwĩ wāhat túttimah, yílipboó

cãacwãdih ã chãudat túutup jĩ. Páant ã chãuduchah, biícjĩh bóo téihya pan dahna chéne queejwãdihbut ubnit, chéi ennit, **“Túina caá, Paá”**, Diosdih ã niijíp jĩ. Páant niij péanit, pan dahna, queejwã biícđih jwiítđih ã daj wũhup jĩ. Páant ã daj wũhuchah, jwiítboó nihat cãacwãdih jwĩ pãááp jĩ. ²⁰ Páant jwĩ pãááchah, nihat ã túi jeémp wud jumup jĩ. Pánihna, ã jadh jeémpnidih doce wuhna jwĩ ub yac yáwanap jĩ. ²¹ Caandih jeémpnit neonádihjeh jwĩ jenah enechah, cinco mil ã jumup jĩ. Yaádh, ã wehbut ã jeémép jĩ.

*Jesús ímjih ã yáac chãi bejat, Pedrobut ã bejat
(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)*

²² Páant jwĩ jeémp péanachah, jwiít ã bohénitdih Jesús ã chãuh bej páñat túutup jĩ. Pánih chãuh bejat túutnit, cãacwãdihbut ãih tútchina át jwũub bejat túutup wut jĩ. ²³ Pánih wah péanit, ã ípdih uúbát túut niijná, jeéboó át pũuh laab béjep wut jĩ. Pánih pũuh laab béjnit, tão ñáh jũúwáchah, biícjeh caánboó át jum jwuhup tajĩ. ²⁴ Caánboó Jesús ã jumat pónih, ím tac yoób jwiítboó jwĩ buug lájachah, jwĩ wawápmant johlit, nolihatbut búdí ã jũúwáchah, maatápdih meenná yuhna, jwĩ jéih bejcap jĩ. ²⁵ Pánihna, johlit páantjeh búdí ã johochah, baáb aabá bojat pínah jãtih, Jesús jwĩ pebhna ímjih ã yáac chãi jũúwáp jĩ. ²⁶ Jwĩ pebhna ã jũúwáchah ennit, búdí jwĩ úmup jĩ.

—¡Cãaquíh dadah caá! jwĩ niij ñaacáp yuh jĩ.

²⁷ Páant jwĩ úmuchah ennit, Jesúsboó jwiítđih nin pah ã niijíp jĩ:

—**¡Weemjéh tigaá! ¡Weemđih ñi en úmca bojoó! ã niijíp jĩ.**

28 Páant ã niijíchah joinít, Pedroboó caandíh nin pah ã niijíp jĩ:

—Maá, yoobópdih meemjéh jumna, ímjih weemdíhbat ma pebhna ma yáac ch̄i bejat túutá, ã niijíp jĩ.

29 —**Ma j̄úwá**, Jesús ã niij jepahap jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, Pedro jāáj chódih jumniji ímjih dei ñuhnit, Jesús pebhna ã yáac ch̄i bejep yuh jĩ. 30 Obohjeéhtih, johlit nolihatbat búdí ã jumuchah enna, át úmup jĩ. Pánih úmna, daab béjnajeh, Jesúsdih nin pah ã niij ejep jĩ:

—jMaá, weemdíh ma teo wáacá! ã niijíp jĩ.

31 Páant ã niijíchahjeh, áih téihyadih teonit, Jesús caandíh ã wái ñahanap jĩ.

—jBainíjeh wã wēpatdih ma jenah joiná caál ¿Dépanih tigaá weemdíh ma táí jenah joicán? Pedrodih ã niijíp jĩ.

32 Páant ã niiját túttimahjeh, jāáj chóna queét í waadáp jĩ. Páant í waadáchahjeh, johlit ã yayáh bejep jĩ. 33 Páant ã yapachah ennit, jwiít ã bohénit Jesúsdih jwĩ wēi naáwáp jĩ.

—jYoobópdih meém Dios w̄úh tigaá ma jumup! jwĩ niijíp jĩ.

Genesaret baácdih moón wannitdih Jesús ã booaat

(Mr 6.53-56)

34 Pánih ímdih ch̄uh bejnit, Genesaret wāt jumni baácna jwĩ ch̄uh juibínap jĩ. 35 Páant jwĩ juibínachah, caán baácdih moón Jesúsdih beh ennit, caán tútchinadih moondíh ã juyát doonádih ít wahap tajĩ. Pánihna, caán doonádih joinít, dawá

ĩ chéenwã tubúp chãúhñitdih Jesús pebhna ĩ ʉb jwáyup jĩ. Pánih ʉb jwinít, nin pah Jesúsdihi ĩ niijíp jĩ:

³⁶ —Míih yégueh chóodihjeh nit wunnitdih ma tewat túutú, ĩ niijíp jĩ. Pánihna, áih yégueh chóodih teonit pah moonjéh ĩ boonap jĩ.

15

Cãacwã ded pah ĩ míc yéjaat

(Mr 7.1-23)

¹ Túttimah, Jerusalén tútchidih moón fariseowã, Moisés ã wutatjidih bohénit biíc dih, Jesús pebhna jwinít, caandíh nin pah ĩ niij ʉbh joyóp jĩ:

² —¿Dépanih tigaá ma bohénitboó jwĩ nʉowã ĩ wutatji pah ĩ chãjcan? Jwiít jwĩpĩ téih chocat pah, queét ĩ jeémát pínah jãtíh ĩ téih choccan caá, ĩ niijíp yuh jĩ.

³ Páant ĩ niijíchah joinít, Jesús nin pah queédih ã niij ʉbh joí jwʉʉbanap jĩ:

—¿Yeéboó dépanih tigaá Dios ã wutatdih jepahcan, jwĩ nʉowã ĩ wutatboodíhjih ñi jepah? ⁴ Nin pah caá Dios ã wutup: ‘Ñi mánadih túi wēinit, ñi teo wáacá.* Pánihna, ded ã mánadih yeejép ã niijíchah, cãac dih mao yohnidih peéh chãjat pah muntih caandíhbut peéh chãjat ã jumbipna caá’, Dios át niijíp tajĩ.* ⁵ Obohjeéhtih, páant ã niijíchah yuhna, yeéboó ded ã mánadih teo wáaquíhñidih nin pah caá ñipĩ niij wutup: ‘Ma mánadih teo wáaccanjeh, caán dinerodih Diosboodíh ma wãhʉú’, ñipĩ niij wutna caá. ⁶ Pánih wutna, ã mánadih ñi túi chãjat túutcan caá. Pánih chãjat túutcan, Dios ã wutatdih

* 15:4 Ex 20.12; Dt 5.16 * 15:4 Ex 21.17; Lv 20.9

jepahat túttcanjeh, jwĩ n̄owã ã w̄tatjiboodíh caá ñi jepahat tútt̄p. ⁷ ‘Jwiít túinit caá’, niijná yuhna, cãacwã ã encapboó yeéb yeejép chãjnit caá. Dios naáwátdih naóh yapani Isaíasji ded pah ñi jum̄atdih yoobópdi h̄ át niij daacáp tajĩ:

⁸ ‘Dios nin pah ã niijná caá: “Nit weemdíh túi w̄i naóhna yuhna, yoobópdi h̄ ã jepahcan caá.

⁹ Pánihna, weemdíh ã w̄i naáwát dedé pínah nihcan caá. ã jenah joyátjeh w̄t̄nit, ‘Nin pah caá Dios ã w̄tat’, ã niij yee naóh bohéna caá”, Dios ã niijná caá’, Isaías át niij daacáp tajĩ, (Is 29.13)

Jesús ã niijíp jĩ.

¹⁰ Páant niij péanit, caanjĩh jum̄nitdih ã pebhna j̄úwát tútt̄nit, queétdih nin pah ã niij bohénap jĩ:

—Nin wã naáwátdih ñi túi joyoó. ¹¹ Dios ã enechah, ñi jeémát yeebdíh ã yéejacan caá. Obohjeéhtih, ded pah ñi niijátboó yeebdíh ã yéejana caá, ã niijíp jĩ.

¹² Páant ã niiját túttimah, jwiítboó caandíh nin pah jwĩ niijíp jĩ:

—Páant ma niijíchah joinít, queét fariseowã búdí ã íjna beé, jwĩ niijíp jĩ.

¹³ —Obohjeéhtih, queét fariseowã wã íp Dios ã momca naáh panihnit ã jum̄achah, queétdih ã yoh beedábipna caá. ¹⁴ Pánihna, queétdih páantjeh ñi enah bojoó. Queét jéih encannit pah Diosdih ã jéihcan caá. Pánih jéihcan yuhna, bita jéih encannit panihnitdihbut ã bohéna yuh caá. Pánih jéih encannit míc jum̄na, ítdih ã buug yácat pah, queét nihat iiguípna ã bejbipna caá, jwiítdih ã niij jepahap jĩ.*

* 15:14 Lc 6.39

15 Páant ã niijíchah joinít, Pedroboó nin pah ã niijíp jĩ:

—Jwiít dih ma naáwátjidih ma jéihyanaá, ã niijíp jĩ.

16 —¿Yeebbút páantjeh ñi beh joi jwáhcan niít?
 17 Dedé ñi jeémátji ñíih wudah diítboó jumnijidih ñipĩ jont yohna caá. Caán ñíih caolidih, ñi jenah joyát dihbut chūhcan, Dios ã enechah, yeebdíh ã jéih yéejacan caá. 18 Obohjeéhtih, ded pah yeejép ñi jenah joyát pah ñi niijíchah, caán caá Dios ã enechah, yeebdíh ã yéejanap.* 19 Nindih ñi táí náhninaá: Yeejép chājat, mao yohat, ñi áa nihcan-nitjĩh yeejép chājat, nuumát, yeeat, yeejép míic niiját pínahdihbut ñipĩ jenah joiná caá. 20 Páant ñi jenah joyátjeh caá, Dios ã enechah, yeebdíh ã yéejanap. Obohjeéhtih, ñi téih chocochah, ñi chocahbut yeebdíh bíic yoobó ã enna caá, ã niijíp jĩ.

Judío nihcannih Jesús dih mi jepahat

(Mr 7.24-30)

21 Páant niij bohé péanit, Jesús Tiro tútchi, Sidón tútchi jumni baácna jwiít dih ã numah bejep jĩ.
 22 Caanná jwĩ juibínachah, caán baác dih bóli Jesús pebh joinít, nin pah mi niij ñaacáp jĩ:

—¡David juma, Dios ã wahní, weemdíh ma jĩgah eneé! ¡Wā numdíh nemép jumna, caánt dih búdí ã moh yéejana caá! mi niijíp jĩ.

23 Páant mi niijíchah joiná yahna, caánt dih ã jepah jwáhcap jĩ. Páant ã jepahcat dih enna, jwiít ã bohénitboó caandíh nin pah jwĩ niijíp jĩ:

—Páantjeh jwiít dih mi ñaac péenachah, ma jwáub bejat tútú, jwĩ niijíp jĩ.

* 15:18 Mt 12.34

24 —Judíowã buudnít ovejawã panihnit ï jumuchah ennit, queédihjeh teo wáacat náahna, Dios weemdíh ã wahap jĩ, Jesús jwiítdih ã niijíp jĩ.

25 Páant ã niijíchah joinít, caánt judío nihcannih-boó ã pebh bódicha caj yoh ñajnit, nin pah mi niijíp jĩ:

—¡Maá, weemdíh ma teo wáacá! mi niijíp jĩ.

26 —Wébít ï jeémát pínahdih ubnit, ïih mujjiowãdih jwí wãhuchah, ã táican caá. Pánihat pah judíowã ï jeémát panihnidih biíh baácdih moondíh wã wãhuchah, ã táican caá, Jesús caántdih ã niijíp jĩ.

27 —Ma niiját yoobópdihi tigaá, Maá. Obohjeéhtih, queét ï jeémp jéenanidih mujjiowã ïpĩ jeémpna caá, mi niij jepahap jĩ.

28 —Meéamboó weemdíh táí jenah joiníh ma jumuchah, ma niiját pah wã chãjna caá, Jesús caántdih ã niijíp jĩ.

Páant ã niijíchahjeh, mi nuúm mit boonap wat jĩ.

Jesús dawá cãacwãdih ã booaat

29 Pánihat túttimah, Jesús jwiítdih caanmánt Galilea ím jwëejna ã numah dei bejep jĩ. Caanná dei juibínit, ím jwëejdih jumni jeená ã numah púuh laab béjep jĩ. Pánih púuh laab juibínit, biícdih jwí chúudup jĩ. 30 Páant jwí chúuduchah enna, dawá cãacwã Jesús pebhna ït jũúwup tajĩ. Pánih jũóhna, ï chéenwã wunnitdih ï jui jwejep jĩ. Queét nihat mácah wunat jumnit ï jumup jĩ. Jéih bejcannit, jéih encannit, téihya jítcha wihcannit, jéih wéhecannit, dawá biíh wunat jumnitbut ï jumup jĩ. Páant ï jumuchah ennit, Jesús queét nihatdih ã booaat jĩ. 31 Páant ã booaachah, jéih wéhecannitji ï

wéhenachah joinít, téihya jítcha wihcannitji téihya jítcha ï j̄m̄uchah ennit, jéih bejcannitji ï bejehah ennit, jéih encannitji ï enechah ennit, cãacwãboó búdí ï en wúhi bejep j̄i. Pánih en wúhi bejnit, “Jwiít judíowã jwĩpĩ wēini Dios búdí ã wēpatj̄ih jwiít dih ã túi teo wáacna caá”, ï niij wēi naáwáp j̄i.

*Cuatro mil cãacwãdih Jesús jeémát ã wãhat
(Mr 8.1-10)*

³² Pánih booa péanit, Jesús jwiít dih ã pebh j̄úwát tút nit, nin pah ã niijíp j̄i:

—Queét jwĩjeéh biic peihcanni yeó jáap ï j̄m̄uchah, ïih jeémát ã beedná nacaá. Pánih jeémát wihcannit ï j̄m̄uchah, queétdih búdí wã j̄gah enna caá. ‘Queét nuugúp wan buugná’ niijná, queétdih ïih muunáboó wã jwúub bejat tútcan niít, ã niijíp j̄i.

³³ —¿Obohjeéhtih, ninj̄ih tútchi wihcapboó j̄m̄na, queét dawá ï j̄m̄uchah, dedboo tígaá ï jeémát pínahdih jwĩ j̄ib chãj bií? Jesús dih jwĩ niij úbh joyóp j̄i.

³⁴ —¿Débói pan tigaá ñi bíboh? Jesús ã niijíp j̄i.

—Siete pan dahna, daocánni queejwãbit, páant bóojeh jwĩ bíbohna caá, caandíh jwĩ niij jepahap j̄i.

³⁵ Páant jwĩ niijíchah, Jesús cãacwãdih ã chúdat tútup j̄i. ³⁶ Páant ï chúdat túttimah, Jesús caán siete pan dahna, queejwãbit biíc dih úbnit, “**Túina caá, Paá**”, Diosdih niij péa, jwiít dih ã daj wãhap j̄i, cãacwãdih jwĩ pãáat pínah niijná. ³⁷ Páant queétdih jwĩ pãáat túttimah, ï túi jeémp wud j̄m̄up j̄i. Páant ï jeémp péanachah, ï judh jeémpnidih úbnit, siete wuhdih jwĩ úb yac yáwanap j̄i. ³⁸ Caandíh jeémpnit neonádihjeh jwĩ jenah enechah, cuatro mil ï j̄m̄up

jĩ. Yaádh, ĩ wehbut ĩ jumap jĩ. ³⁹ Páant ĩ jeémp péanachah, Jesús queétdih ĩh munáboó ã jwúub bejat túutap jĩ. Pánih wah péanit, jāáj chóodih waadnít, Mágdala tútchi jumni baácna jwiít dih ã numah chúuh bejep jĩ.

16

Fariseowã, saduceowãbut Dios ã wēpatjĩh Jesús dih ĩ chājat tútat

(Mr 8.11-13; Lc 12.54-56)

¹ Biĩh láa fariseowã, saduceowã biíc dih Jesús pebhna ĩ jwibínap jĩ. Căacwã ĩ jéih chājca naáhdih Jesús dih ĩ chājat túutap yuh jĩ, ã jepahcah, “Dios ã wahni nihcan caá”, niiját túut niijná.* ² Páant ĩ wutuchah joinít, Jesús queétdih nin pah ã niijíp jĩ: “Yeó ã buug yácna, jeá dũni ã jumuchah enna, ‘Cheibit túi jóbohni yeó jáap ã jumbipna caá’, ñipĩ niijná caá. ³ Baáb jéenna, mah tólihna dũni ã jumuchah enna, ‘Mah yeó jáap ã jumbipna caá’, ñipĩ niijná caá. Ded pah jeá ã jumatdih túi beh enna yuhna, Dios ã wēpatjĩh wã chāj júutatboodih ñi beh encan caá. ⁴ Bũ láa moón yeejépwã, Dios dih náahcannit, Dios ã wēpatjĩh wã chājatdih ĩ eníhna yuh caá.* Obohjeéhtih, Dios naáwátdih naóh yapani Jonás ded pah ã yapatjidih ñitát jéihjip taga.* Pánihna, Dios ã wēpatjĩh caandih ã chājatji pahjeh muntih ã jwúub chājbipna caá, weém ã wahni wã jumatdih ñi jéihyat pínah niijná”, ã niijíp jĩ.

Páant niij péanit, jwiít dih ã jwúub numah bejep jĩ.

* **16:1** Mt 12.38; Lc 11.16

* **16:4** Mt 12.39; Lc 11.29

* **16:4**

Jon 1.1-2.10

Fariseowã, saduceowã yeejép ï bohéat
(Mr 8.14-21)

⁵ Pánih bejnit, ímdih chúuh bejna, jwĩ jeémát pínah pandih ubat jwĩt quíib buudúp tajĩ. ⁶ Páant jwĩ chúuh bejchah, Jesús jwiít dih nin pah ã niijíp jĩ:

—¡Ñi tái chãja chaáh! Fariseowã, saduceowãbut ï bohéat pan paáat panihni caá. Páant ï bohéat yeebdíh ã tobohna caá, ã niijíp jĩ.*

⁷ Páant ã niijíchah, joí wáhi bejna, jwiítjeh nin pah jwĩ míic niijíp jĩ:

—Pandih jwĩ ub jũóhcah enna, jwiít dih páant ã niijná caá, jwĩ míic niijíp jĩ.

⁸ Páant jwĩ míic niijátdih jéihna, Jesús jwiít dih nin pah ã niij naáwáp jĩ:

—¿Dépanih tigaá pan ã wihcatdih ñi náhni dahwa? ¡Wã wēpatdih bainíjeh caá ñi jenah joyóp!

⁹ ¿Páantjeh ñi jéih jawhcan niít? ¿Cinco mil neoná yaádh bíicdih cinco pandihjeh wã pááátjidih ñi náhnican niít? ¿Í judh jeémpni doce wuhna ñi ub yac yáwaatjidihbut ñi náhnican niít?*

¹⁰ ¿Buu siete pandih dajnit, cuatro mil neoná yaádh bíicdih wã wáhatdihbut ñi náhnican niít? ¿Débói wáhnadidh ñi yáwaatdih ñi náhnican niít?*

¹¹ Pánihna, ‘pan paáat’, wã niijíchah, ¿dépanih tigaá ñi beh joicán? Páant niijná, pan yoobátdih niijná wã chãjcan caá. Fariseowã, saduceowãbut ï bohéat pan paáat panihni ã jumuchah, ñi tái chãja chaáh. ï bohéat yeebdíh ã tobohna caá, ã niijíp jĩ.

¹² Páant ã niij naáwáchahna, jwiít jwĩ beh joyóp jĩ buca. “Pan paáat”, niijná, pan yoobátdih niijná ã

* 16:6 Lc 12.1 * 16:9 Mt 14.17-21 * 16:10 Mt 15.34-38

chãjcap jĩ. Páant niijná, “fariseowã, saduceowãbut ï bohéatdih ñi joicá bojó”, niijná ã chãjap jĩ.

*“Meém Cristo, Dios ã wahni caá”, Pedro ã niiját
(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)*

¹³ Pánih chúuh jubínit, Cesarea Filipino wüt jumni tútchina bejni namáboó bejnit, Jesús jwiít ã bohénitdih nin pah ã niij úabh joyóp jĩ:

—*¿Weém nihat cãacwã úud jeñédih ded pah tigaá bita ï niij? ã niijp jĩ.*

¹⁴ —Biquína ‘Juan Daabáni nacaá’, niij, bita ‘Elías nacaá’, niij, bita ‘Jeremías, Dios naáwát dih biíh naóh yapani nacaá’, ïpĩ niijná caá, caandih jwĩ niij jepahap jĩ.*

¹⁵ —*Queét páant ï niijíchah, ¿yeéboó ded pah tigaá ñi niij jenah joí? jwiít dih ã niijp jĩ.*

¹⁶ —Meém Cristo, Dios ã wahni caá. Dios báadhni wúuh yoobát caá, Pedroboó ã niij jepahap jĩ.*

¹⁷ —*Simón, Jonás wúuh, meemdih wã wëina caá. Cãacwã meemdih ït naóhcap taga. Dios wã ïp, jeáboó jumnijeh át jéihyanap taga. ¹⁸ Pánihna, meemdih nin pah wã niij naóhna caá: Meém Pedro wüt jumni caá. (Pedro niijná, jee dáh niijná ã chãjap jĩ.) Nin jeejáh búdí múú wã chãjat panihni dawá wíh wã pínahdih wã chãjbipna caá. Queét dawá ï jumuchah, nemépwã queét dih jéih yap yohcan, queét iigúipna ï bejcan niít. ¹⁹ Dios ã maáh jumupdih bóo llave panihnidih meemdih wã wãhbirna caá. Páant wã wãhni panihnijh, cãacwãdih wíh táini doonádih naóh nit, weemdih jepahnitdih Dios ã maáh jumupna wät waadáat*

* **16:14** Mt 14.1-2; Mr 6.14-15; Lc 9.7-8 * **16:16** Jn 6.68-69

pah ma chãjbipna caá. Obohjeéhtih, weemdíh jepahcannitdih nemat pah ma chãjbipna caá,* Jesús Pedrodih ã niijíp jĩ.

²⁰ Páant niij péanit, jwiítboodíh nin pah ã niijíp jĩ: “‘Nin Jesús Dios ã wahni Cristo caá’, bitadih ñi niij naóh jwuhca bojóó”, ã niijíp jĩ.

*Ã wunat pínahdih Jesús ã naáwát
(Mr 8.31-9.1; Lc 9.22-27)*

²¹ Páant ã niiját túttimah, Jesús jwiít ã bohénitdih nin pah ã niij naóh bohé jwíhip jĩ:

—Buu, Jerusalén tútchiboó weemdíh bejat caá náahap. Caanná jwí juibínachah, jwí maáta, sacerdotewã ñi maáta, Moisés ã wutajjidih bohénitbut weemdíh yeejép ñi chãjbipna caá. Pánih chãjnit, weemdíh ñi mao yohat tútbpipna caá. Páant tigaá weemdíh yeejép yapat náahap. Obohjeéhtih, páant ñi mawachah yahna, biíc peihcanni yeó jáap túttimah wã jwúub boo pud jãóhbiipna caá, jwiít dih ã niijíp jĩ.

²² Páant ã niijíchah joinít, Pedroboó Jesús dih chibít yuúpbít numah bejnit,

—¡Maá, ma niiját pah yapcan, meemdíh queét ñi mao yohca bojo naáh! át niijíp wut yuh jĩ.

²³ Páant ã niijíchah joinít, Jesús tac púud ñuhnit,

—Pánih naóhna, Satanás ã náahat pah naóhna caá ma chãjap. Cãacwã ñi jenah joyátjeh caá ma jenah joyóp. Dios ã jenah joyát nihcan caá. Pánihna, Dios ã náah yacat pah wã chãjat pínahdih ma jáhíhna caá, át niijíp wut jĩ.

²⁴ Páant niij péanit, jwiítboodíh nin pah ã niij naáwáp jĩ:

* **16:19** Mt 18.18; Jn 20.23

—Ded wíih jamíhna, ã weñat pínahdih chājcan, wã náahatboodíh chājat caá náahap. Wíih ã jamat jíib yeejép yapna yuhna, weemdíh páantjeh cádahcat caá náahap.* ²⁵ Ded weemdíh jepahcanni, ã weñat pínahdihjeh chājni, iiguípna ã bejbipna caá. Obohjeéhtih, ded weemdíh cádahcanniboó bita caandíh yeejép í chājachah yuhna, páantjeh wājeéh ã jumbipna caá.* ²⁶ Cāac nin baácboó jam jwuhna, dawá bíi déedih bíbohna yuhna, Diosdih náahcan, iiguípna bejna, nihat ã bíbohat dedé pínah nihcan caá. Iiguípboó jamna, ded pah ã jéih jíib chāj baccan níit. ²⁷ Weém nihat cāacwã úd jeñé wã íp ã yeh iigátjĩh áih ángelwã bíicdih nin baácboó jwúb dei jūóhni,* nihat cāacwã ded pah í chājatji jíib wã jíib wūhbipna caá. Túi chājnitjidih wã túi chājbipna caá. Obohjeéhtih, túi chājcannitjiboodíh wã peéh chājbipna caá.* ²⁸ Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Biquína ninjĩh ñuhnít ñi wunat pínah jātih, weém nihat cāacwã úd jeñé chah maáh wã jamatdih ñi enbipna caá, Jesús ã niijíp jĩ.

17

*Dios ã yeh iigátjĩh Jesús ã ññhat
(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)*

¹ Seis yeó jáap túttimah, Pedro, Santiago, ã úd Juan queét bíic peihcannitdihjeh jap bóo jeená Jesús ã numah púuh laab béjep jĩ. ² Caanná í púuh laáb jubíát túttimah, í enechah, ã jígohat át túut nummúp wat jĩ. Áih móot yeó ã yeh iigát pah yeh

* **16:24** Mt 10.38; Lc 14.27; Jn 12.24 * **16:25** Mt 10.39; Lc 17.33;
Jn 12.25 * **16:27** Mt 25.31 * **16:27** Sal 62.11-12; Pr 24.12; Jer
17.10; Ez 18.30; 33.20; Ro 2.6

iíg, áih yéguehb̄ut biíc yoobó túi baabní át yeh iiguíp w̄ut jĩ. ³ Páant ã yeh iiguíchahjeh, Moisés, Elíasji biícđih Jesús pebh jíghnit, caandíh ít míic wéhenap w̄ut jĩ. ⁴ Páant ã yapachah ennit, Pedroboó Jesúsđih nin pah át niijíp w̄ut yuh jĩ:

—iMaá, ninjĩh jwĩ jum̄achah, ã túina caá! Ma náahachah, biíc peihcanni m̄uú dáhna jwĩ chájbična caá. Míih pínah, Moiséih pínah, Elíaih pínahđihbut jwĩ cháj w̄uhbična caá, át niijíp w̄ut jĩ.

⁵ Obohjeéhtih, páant ã niijíchahjeh, túi yeh iigni mah pōh panihni queédih át dei juyúp w̄ut jĩ. Páant ã dei juyúchah, caán chawat yoób nin pah Dios át niijíp w̄ut jĩ: “Nin wã wūh wã oini caá. Caandíh búdí wã wēina caá. Pánihna, ã naáwáchah, caandíh ñi túi joyoó”, át niijíp w̄ut jĩ.*

⁶ Páant ã niij wéhenachah joinít, úmna, ã bohénit ít páah yoh ñajap w̄ut jĩ. ⁷ Páant ã páah yoh ñajachah ennit, Jesús ã pebhna juí, queédih teo jáhanit,

—Ñi ñah ñuhúú. **Butéh ñi ennidih, ñi joiníđihbut ñi úmca bojóó**, át niijíp w̄ut jĩ.

⁸ Páant ã niijíchah joinít, ñah ñuhna, Jesúsđihjeh ít enep w̄ut jĩ. Bitá ã ennitjiboó ít wihcap w̄ut jĩ.

⁹ Túttimah, jeemánt dei jūóhna, Jesús queédih nin pah át niij wutap w̄ut jĩ:

—**Butéh ñi enatjđih bitadih ñi naóh jwuhca bojóó. Weém, nihat cāacwā úud jeñé, wunniji wã jwúub boo pud jūúwát túttimah, caandíh bitadih ñi naáwáchah, ã túibična caá**, át niijíp w̄ut jĩ.

¹⁰ Páant ã niijíchah joinít, queét biíc peihcannit caandíh nin pah ít niij úúbh jói enep w̄ut jĩ:

* **17:5** Gn 22.2; Dt 18.15; Sal 2.7; Is 42.1; Mt 3.17; 12.18; Mr 1.11; Lc 3.22; 2P 1.17-18

—‘Dios ã wahni, ã jũúwát pínah jãtìh, Elíasboó ã jũóhbiḡna caá’, Moisés ã wutajidiḡ bohénit ìḡĩ niíḡ bohéna caá. ¿Dépah niíḡh tigaá queét páant ì niíḡ? Ìt niíḡ wãbh joyóp wut jĩ.*

11 —Yoobóḡdih tigaá ì niíḡ naáwáp. Elíasdih Dios ã jwíih jũúwát túutap jĩ, niḡatdih ã ámoḡat pínah niijná. **12** Páant niijnít, nin pah yeebdíh niijná caá wã chãḡap. Elías wãát jaí péanap be. Páant ã jayúchah yuhna, yeebdíh bohénit caandíh ìt beh encap jĩ. Pánih beh encan, ded pah ì náḡat pah-jeh caandíh ìt chãḡap taga. Páant ì chãḡat pah-jeh muntih, weemdíhbut ì chãḡbiḡna caá. Páant ì chãḡachah, weém niḡat cãacwã úud jeñé, yeejép wã yapbiḡna caá, Jesús át niijíp wut jĩ.*

13 Páant ã niíḡ naáwáchah joinít, “ ‘Elías’, niijná, Juan Daabánidih naóhna caá ã chãḡap”, niijnít, queét ìt beh joyóp wut jĩ.

Wãá wunat jumnidih Jesús ã booaat

(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

14 Pánih míic wéhe dei jũóhñit, jeé ñaj deyepboó Jesús biíc peihcannit ã pej jumnit biícḡdih ã jwúub dei jayúp jĩ. Páant ì jwúub dei jayúchah, dawá cãacwã cãtíh jũóhñit, biíc newé Jesús pebh junít, ã bóḡdicha caj yoh ñajap jĩ. Pánih bóḡdicha caj yoh ñajnit, nin pah Jesúsḡdih ã niíḡ naáwáp jĩ:

15 —Maá, wã wũúhdih ma jĩḡah eneé. Caandíh wãá wunat ã ñahachah, yeejép ãḡĩ yapna caá. Dawá láa tuu cúutboó ãḡĩ buúḡ cáona caá. Biíh láa mujboó ãḡĩ daab yóh bejna caá. **16** Pánihna, caandíh ì booaat pínah niijná, ma bohénit pebh caandíh wã

* **17:10** Mal 4.5 * **17:12** Mt 11.14

ub juyáp yuh be. Obohjeéhtih, queét caandíh ì jéih boocap be, ã niijíp jĩ.

17 Páant ã niijíchah joinít, Jesús nin pah ã niijíp jĩ:

—Yeéb yeejépwā weemdíh jenah joicánnit ñi jumna caá. ¿Débólíh maatápdih tigaá weemdíh táí jenah joicán, ñi tac buugábi? Wā pebh caandíh ñi ub jūúwá, ã niijíp jĩ.

18 Páant ã niijíchah joinít, Jesús pebh ã wāúhdih ì ub juyáp jĩ. Páant ì ub juyúchah, caandíh wunat túutni nemépdih Jesús ã bacat túutap jĩ. Páant ã wutuchahjeh, ã bacachah, wunnijiboó ã táí boonap jĩ.

19 Páant ã yapat túttimah, jwiít ã bohénit mícjeh jumna, Jesúsdiñ nin pah jwí niij úúbh joyóp jĩ:

—¿Dépanih tigaá jwiítboó caán nemépdih jwí wutuchah yuhna, át baccan? jwí niijíp jĩ.

20 —Wā wēpatdih yeebdíh wā wāhuchah yuhna, caandíh náhnican, weemdíh ñit táí jenah joicáp taga. Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Mostaza tíbih ã jumap pah, yeéb Dios ã wēpatdih bainíjeh ñi táí jenah joiná yuhna, nin pah ñi jéih chājbiñna caá: Nin jeedíh ‘Conboó ma bejeé’, ñi niijíchah, ã bejbipna caá. Pánih táí jenah joiná, niñatdih ñi jéih chājna caá.* 21 Obohjeéhtih, pánihni nemépdih ñi bacaat túut niijná, Diosdiñ búdí úúbat caá náhap. Pánih úúbhna, jeémp jwuhcan, Dios ã wēpatdih chah ñi táí jenah joibíñna caá. Pánih chah jenah joinít jumna, pánihnit nemépwādiñbut ñi jéih bacat túutbiñna caá, jwiítidih Jesús ã niijíp jĩ.

*Jesús ã wunat pínahdih ã jwúúbh naáwát
(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)*

* 17:20 Mt 21.21; Mr 11.23; 1Co 13.2

22 Galilea baácboó Jesús biícđih jwĩ bejehah, caán jwiítđih nin pah ã jwũub niń naáwáp jĩ:

—Weém nihat cãacwã úud jeñédih cãacwã teonit, bitadih ĩ wũhbipna caá. 23 Páant ĩ wũhat túttimah, queétboó weemdih ĩ mao yohbipna caá. Páant ĩ maoniji biíc peihcanni yeó jáap túttimah, wã jwũub boo pũd jũóhbipna caá, ã niijíp jĩ.

Páant ã niń naáwáchah joiná, búdí jwĩ jĩgahap jĩ.

Jesús queejĩh jacmant dinerodih ã bidat túttat

24 Capernaum tútchina jwĩ juibínachah, Dioih mũudih ĩ en dawát jíib ubnitboó Pedro pebhna juibínit, caandih nin pah ĩt niń úubh joyóp wũt jĩ:

—¿Yeebdih bohéniboó Dioih mũudih en dawát jíib pínahđih ã jíib chãjcan niít? ĩt niijíp wũt jĩ.*

25 —Ã jíib chãjbipna caá, Pedro át niń jepahap wũt jĩ.

Páant ã niiját túttimah, jwĩ jumni mũuná Pedro ã waadáchah, Jesúsboó caandih nin pah ã niń úubh joyóp jĩ:

—¿Simón, dépah tigaá ma niń jenah joí? ¿Nin baácđih moón ĩ maáta detboodih tigaá ĩ jíib ub, ma jenah joyóchah? ¿Íih baácđih moondih niít? ¿Biíh baácđih moónboodih niít ĩ jíib ubũp, ma jenah joyóchah? Pedrođih ã niijíp jĩ.

26 —Biíh baácđih moondih tigaá ĩpĩ jíib ubũp, Pedro ã niń jepahap jĩ.

—Pánihna, maáta ĩih baácđih moónboodih ĩpĩ jíib ubcan caá. 27 Páant ĩ jíib ubcah yũhna, queét jíib ubnitđih íjaíhcan, jwĩ jíib chãjbipna caá. Íimboó queej wáyadih ma bejeé. Caán jeémpni queejđih

* 17:24 Ex 30.13; 38.26

ʌbnit, ʌih jacna dinero júdudih ma bid jʌibírna caá. Caán júdu jwiít chénewáih jíib pínahdih ʌbnit, jwĩ jíib buudáátidih jíib chājadih ma bejeé, Jesús Pedrodih ā niijíp jĩ.

18

*“Déhe tigaá ñi maáh panihni”, Jesús ā niiját
(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)*

¹ Caán láa jwiít ā bohénit Jesús pebh jʌibínit, nin pah caandih jwĩ níj ʌábh joyóp jĩ:

—¿Dios ā maáh jʌmʌpboó jwĩjeéh jʌmni déhe tigaá jwĩ maáh panihni ā jʌmbi? jwĩ niijíp jĩ.*

² Páant jwĩ niijíchah joinít, Jesús wébítidih jʌúwát túutnit, caandih jwĩ cātíh ā ñuhat túutʌp jĩ. Páant ā ñuhuchah, jwiítidih nin pah ā níj naáwáp jĩ:

³ —Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Ñi jenah joyátidih túut nʌmniít, wébít oboh jʌmniit í jenah joyát pah jenah joinít, Dios ā maáh jʌmʌpboó ñi jéih waadbírna caá. Obohjeéhtih, caán dée pah ñi jenah joicán, Dios ā maáh jʌmʌpboó ñi jéih waadcán niít.* ⁴ Pánihna, det wébít í jenah joyát pah jenah joinít, Dios ā maáh jʌmʌpboó chah wʌtnit í jʌmbipna caá. ⁵ Det wíihwā jʌmna, wā wʌtat pah bita nin wébít panihnidih wēi jwāáhnit, weemdíhbut í wēi jwāáhna caá, Jesús ā niijíp jĩ.

*Jwĩ yéej chājat túutat ā tobohat
(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)*

⁶ “Nin wébít panihni weemdíh túi jenah joiníidih ded ā yéej chājat túutatji jíib, Dios caandih yeejép pohba ā peéh chājbipna caá. Pánihna, caandih ā yéej

* **18:1** Lc 22.24 * **18:3** Mr 10.15; Lc 18.17

chājat tútat pínah jātih, āih butdih búdí jeé júdujīh chéu búudhñit, búdí mujna caandíh ĩ yohochah, āta túi taga. Páant ĩ chājachah, caán wébít panihnidih ā yéejacah nihna, Dios páant bóo pohba caandíh āta peéh chājcan taga. ⁷ Ded bitadih yéej chājat tútnidih Dios búdí ā peéh chājachah, tūbit yeejép ā yapbipna caá. Bitadih yéej chājat tútnit páantjeh ĩ jumbipna caá. Obohjeéhtih, queétboó yeejép yoobát ĩ yapbipna caá.

⁸ “Míih téihyajīh, jítchajīh yéej chājna, caandíh ma bóod yohat pah, caán yéej chājatdih ma cádaahá. Caandíh cádahcan, iiguípna ma bejbipna caá. Caanná iigát ā dūbcan niít. Caandíh ma yohochah nihna, caan dáhjeh āta búud tágaá. Meémboó pánihni cólohjeh jumna yuhna, túttimah Diosjeéh ma túi jumbipna caá. Obohjeéhtih, caandíh bóod yohcan nihna, chénat pah dahjīh iiguípna ma bejchah, búdí yeejép mata yap tagaá.* ⁹ Pánihat pah mūntih, míih quíibjīh ennit, yéej chājna, caan dáhdih ma wāat yohat pah, caán yéej chājatdih ma cádaahá. Caandíh cádahcan, iiguípna ma bejbipna caá. Caanná iigát ā dūbcan niít. Caan dáhdih ma yohochah nihna, caan dáhjeh āta búud tágaá. Biícjīh quíib wihcan yuhna, túttimah Diosjeéh ma túi jumbipna caá. Obohjeéhtih, míih quíib chénat pah dahjīh iiguípna ma bejchah, chah yeejép mata yap tagaá. Pánihna, yéej chājatdih cádahat caá náahap”, Jesús ā niijíp jī.*

*Búudní oveja naáwát
(Lc 15.3-7)*

* **18:8** Mt 5.30 * **18:9** Mt 5.29

10 “Nin wébít panihnidih ñi en iicá bojoó. Yeebdíh yoobópdih wã naóhna caá. Queét wébít dih ded pah í yapachah Diosdih naáwát túut niijná, queétdih en daonít ángelwã wã íip pebhna ípí bejna caá.* 11 Weém nihat cãacwã úud jeñé, nin baác dih moón yeejép chãjnit, iiguípna bejnit déedih táí ubudih wã jũúwúp jĩ. 12 Queét iiguípna bejnit, buudnít ovejawã panihnít í jamna caá. Pánihnít í jamuchah, nin wã naáwát dih ñi táí jenah joyoó: Cien ovejawãdih bíbohni bíic oveja ã buudúchah ennit, ¿ded pah tigaá ã chãjbi, yeéb ñi jenah joyóchah? Bitá noventa y nueve ovejawãdih í jeémát yílip jamupboó jwejnit, caán buudnídih bididih ã bejbipna caá. 13 Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Caán buudnídih ã bid juyúchah, ã jwejnit noventa y nuevedih ã weñat chah caán ã bid juníboodíh ã wëibipna caá. 14 Pánihat pah wã íip jeáboó jamni nin oboh jamni panihni buudnít í jumatdih ã náah yaccan caá”, Jesús ã niijíp jĩ.

Bitá Jesúhwã meemdíh í yéej chãjachah, ded pah chãjat

(Lc 17.3)

15 “Ded weemdíh jepahni meemdíh ã yéej chãjachah, míic ámohat túut niijná, bitá í joicápboó caandíh míic wéhenadih ma bejeé. Páant ma niijíchah joinít, ã jepahachah, ñi jwúub míic pej jambipna caá, páant muntih.* 16 Obohjeéhtih, meemdíh ã jepahcah bácah, Dios ã wútat pah, bitá chénewãdih ma numah bejeé, queét í joyóchah, caandíh míic wéheat túut niijná.* 17 Yeéb bíic

* 18:10 Ez 34.16; Lc 9.10 * 18:15 Lc 17.3 * 18:16 Dt 19.15

peihcannitdih ã jepahcah enna, wĩihwã nihat ñi míc wáacapna caandih ñi nũmah bejeé, ã yéej chãjatdih ma naáwáchah, queét nihat ĩ joyát pínah niijná. Pánihna, míc wáacnitdihbut ã jepahcah enna, Diosdih náahcan, ã yéejatdih cádahícat peéh, caandih ñi pej jum cádahaá.

18 “Yoobópdihi yeebdih wã naóhna caá. Ded ã yéej chãjatdih cádahcat jíib, ‘Meém yéejatdih yohcanni ma jumna caá’, yeéb wĩihwã ñi niijíchah, Diosbut caandih biíc yoobó ã niijbípna caá. Ded ‘Wã yéej chãjatdih jĩgahnit, wã cádahna caá’, niijnídih ‘Meém yéejatdih yohni ma jumna caá’, ñi niijíchah, Diosbut caandih biíc yoobó ã niijbípna caá.*

19-20 “Chénewã, biíc peihcannit wĩihwã ñi míc wáacachah, ñijeéh wã jumna caá. Pánihna, det chénewã Diosdih ñi wúbát pínahdih biíc yoobó ñi jenah joyóchah, wã íip jeáboó jumni ñi wúbát pah ã chãjbiipna caá”, Jesús jwiít dih ã niijíp jĩ.

21 Páant Jesús ã niijíchah joiníji Pedro ã pebh jwíbínit, nin pah caandih ã niijíp jĩ:

—¿Maá, wã dée dawá láa weemdih ã yéej chãjachah, débói láa tigaá caán ã yéej chãjatdih wã íij cádahbi? ¿Siete láa cádahat ã náah niít? ã niij wúbh joyóp jĩ.

22 —¡Ma joyoó! Biíh meemdih dawá láa ã yéej chãjachah yuhna, siete láajeh íij cádahat ã náahcan caá. Obohjeéhtih, páant ã yéej chãjachah yuhna, meémboó caandih ma jwúb náhnica bojoó, Pedrodih Jesús ã niij jepahap jĩ.*

* 18:18 Mt 16.19; Jn 20.23 * 18:22 Lc 17.3-4

Teo wāhni biñh ã jīb bũdđáátđih ã quíib bũdđcát naáwát

²³ “Bita ĩ yéej chājatđih quíib bũdđátđih jenah joinít, nin wā naáwátđih ñi túi jenah joyoó: Dios ã maáh jumat nin pah ã jumna caá. Biíc baácđih moón ĩ maáh ã pebh moón caandíh ĩ jīb bũdđánachah, ĩ jīb bũdđáátđih ã jīb chāj beedáát túttup be. ²⁴ ĩ jīb bũdđáátđih ã jenah enechah, biíc caandíh teo wāhniboó búdí yoobát ã jīb bũdđánap be. Búdí ã jīb bũdđáátđih jéihnit, caandíh ã pebh ã bid bojop be. ²⁵ Ā jéih jīb chājcah enna, ã maáhboó caandíh, yad, ã weh, nihat āih bií dée biícđih bitaboodíh ã jīb chājat túttup be, queét ĩ jībñh ã jīb bũdđáátđih ã jīb chājat tútt niijná. ²⁶ Páant ã jīb chājat túttuchah joinít, caán búdí jīb bũdđániboó ã maáh pebh bódicha caj yoh ñajnit, búdí ã úbúp be. ‘Maá, weemdíh jīgah ennit, ma pāi jwuhú. Meemdíh wā jīb bũdđáátđih wā jīb chāj beedábipna caá’, ã niijíp be. ²⁷ Páant ã niij úbúchah joinít, caandíh jīgah ennit, ‘Weemdíh ma jīb bũdđáát ã jumna naáh’, ã maáh caandíh ã niijíp be.

²⁸ “Páant ã niiját túttimah, búdí jīb bũdđánijiboó bac bejnit, biñh caán biícđih ĩ maáhdih teo wāhnidih ã jwāáap be. Pánih jwāáhñit, caánboodíh bainí ã jīb bũdđáátđih ĩjnit, āih but nahđih jōp teonit, ‘jWeemdíh ma jīb bũdđáátđih waícanjeh ma jīb chājaá!’ caandíh ã niijíp be. ²⁹ Páant ã niijíchah joinít, caán bainí jīb bũdđániboó ã pebh bódicha caj yoh ñajnit, caandíh búdí ã úbúp yah be. ‘Weemdíh jīgah ennit, bainí ma pāi jwuhú. Meemdíh wā jīb bũdđáátđih wā jīb chāj beedábipna caá’, ã niijíp yah

be. ³⁰ Obohjeéhtih, páant ã niúj wúbúchah yuhna, caandíh jǐgah encanjeh, caánboó ã jepahcap be. Pánih jepahcan, caán teo wǎhñidih nemat mǎúboó ã nemat túutap be. Æ jíib chǎj beedánachahna, caandíh ãta baca tagaá.

³¹ “Pánihna, búdí jíib bǔdániji bainí jíib bǔdánidih páant ã chǎjachah enna, íjnit, bita teo wǎhñitboó ĩ maáhdih naóh yacadih ĩ bejep be. ³² Páant ĩ naóh yacachah joinít, ĩ maáh ĩ naóh yacnidih bid bojnit, nin pah caandíh ã niúj jǎihñap be: ‘ĭMeém yeejép pohba caá! Meém weemdíh búdí ma wúbúchah, “Búdí ma jíib bǔdáátidih ã jǔmǔ naáh”, wǎ niijíp yuh be. ³³ Obohjeéhtih, meemdíh páant wǎ niijíchah yuhna, bac bejnit, meemdíh bainí jíib bǔdánidih meémboó mat jǐgah encap wut be. Ma jíib bǔdáátidih wǎ náhnicat pah mǎntih, caánboó meemdíh ã jíib bǔdáátidih ma náhnicah, ãta túi tagaá. ¿Dépanih tibeé caandíh jǐgah encanjeh, páant ma chǎj?’ ã maáh caandíh ã niijíp be. ³⁴ Páant niijnít, búdí íjnit, nemat mǎúboó caandíh ã nemat túutap be. Æ jíib chǎj beedánachahna, ãta baca tagaá.

³⁵ “Caan páh tigaá Dios yeebdíh ã chǎjbipna caá. Yeéb nihat ñi déewǎ yeebdíh yeejép ĩ chǎjatjidih ñi quíib bǔdcáh ennit, caánboó yeéb ñi yéej chǎjatjidihbut biíc yoobó ã quíib bǔdcán niít”, Jesús jwiítidih ã niijíp jǐ.

19

Ĭweha mána yaáhdih ĩ yohcat
(Mr 10.1-12; Lc 16.18)

¹ Páant niíj naóh péanit, caán Galilea baácboó jumniiji Judea baácna Jesús jwiít dih ã numah bejep jĩ. Pánih bejnit, caanná juibína, Jordán mujdih chúuh bejnit, conanaamánt jwĩ juibínap jĩ. ² Pánih caanná juibínit, jwĩ jib bejehah, dawá cãacwã jwiít dih ã péenap jĩ. Páant ã péenachah ennit, ãjeéh bejnit wunnitdih Jesús ã booanap jĩ.

³ Páant jwĩ bejehah, jwiít dih jwãáhnit, biquína fariseowã nin pah Jesús dih ã niíj úubh joyóp jĩ, ded pah ã jepahachah joinít, caandih naóh yacat túut niijná:

—¿Jwĩ weha mána yaáhdih jwĩ yohochah, áta túi taniít? ¿Dios ã wutatboó páant niít ã chãjat túutup, ma jenah joyóchah? ã niíj úubh joyóp jĩ.

⁴ —¿Moisés nin pah ã niíj daacátjidih ñi bohé jwuhcannit jĩ? ‘Dios biíhmah nin baác dih chãjni newé yaddihbut át chãjar wut jĩ’, át niíj daacáp tajĩ.* ⁵ Páant niíj daácnit, nin pahbut át jwúub niíj daacáp tajĩ: ‘Páant ã chãjachah, newé ã mánadih cádahnit, yadjĩh biíc dih ã jumnipna caá. Pánih jumna, queét chénewã jumna yuhna, biíc bácah panihnit caá ã jumup’, át niíj daacáp tajĩ.* ¿Páant ã niíj daacátjidih ñi bohé jwuhcannit jĩ? ⁶ Páant ã daacátji pah queét chénewã jumnitji biíc bácah pah ã jumna caá. Pánihna, ã téihya chéwechah, Diosjeh tigaá queét dih biíc dih ã jummat túutna caá. Páant biíc dih ã chãjachah, queétjeh ã míic cádahcat caá náahap, Jesús queét dih ã niíjip jĩ.

⁷ Páant ã niíjíchah joinít, queét fariseowã nin pah ã jwúub niíj úubh joyóp jĩ, páant mantih:

* **19:4** Gn 1.27; 5.2 * **19:5** Gn 2.24

—Meém páant ma niijíchah yuhna, Moisésjeh nin pah át niij daacáp tajī: ‘Majeéh bólidih yohíhna, “Meém ma túicat enna, meemdíh wā yohna caá”, niij daácnit, caántdih ñi wūhuú. Páant niij daác wūhñit, majeéh bólidih ma yohochah, ā táina caá’, Moisés át niij daacáp tajī.* ¿Páant ma niijíchah yuhna, Moisésboó dépanih tigaá páant át niij daácji? ĩ niijíp yuh jī.

8 —Ñi nhowā Diosdih ĩ yap yohochah enna, Moisés nin pah át niij daacáp tajī ‘Ī weha mánadih yohna, páant tií ĩ chāj dáhwa naáh’, át niij daacáp tajī. Páant ā niijíchah yuhna, biíhmah pohba páant át nihcap tajī. **9** Obohjeéhtih, weémboó yeebdíh nin pah wā naóhna caá: Ded ājeéh bólidih yohna, biíhjīh mi yeejép chājcah yuhna, biíh wilidih jwáub áa jumna, caántjīh yeejép chājna caá ā chājap. Pánihna, ā yohnihjidih áa jumñibut caántjīh yeejép ā chājna caá, Jesús queétdih ā niijíp jī.*

10 Páant ā niijíchah joinít, jwiít ā bohénit caandíh nin pah jwī niijíp jī:

—Páant newé yadjīh ĩ míic yohat ā túicah, áa wihcah áta túi tagaá, jwī niijíp jī.

11 —Yeéb ñi niiját pahjeh tigaá ā jumap. Dios biquína ā ñionitdihjeh ā áa jumát túutcan caá. **12** Biquína neoná yaáhdih náahcannit pínah ĩ cāac jumna caá. Bitadih ĩih quehli tíbnadih ĩ íib yohochah, yaáhdih náahcannit ĩ jumna caá. Bitaboó Diosdih teo wūhñit jumát túut niijná, yaáhdih ĩ bidcan caá. Pánihna, ded túi joiní jumna,

* **19:7** Dt 24.1-4; Mt 5.31 * **19:9** Mt 5.32; 1Co 7.10-11

Diosdih teo wāhat túut niijná, páant tigaá jummat náahap, Jesús jwiít dih ã niijíp jĩ.

*Jesús wébít dih ã wúbát
(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)*

¹³ Páant jwiít dih ã naáwát túttimah, Jesús queétdih ã teo jáha wúbát pínah niijná, cáacwā ĩ wehdih ã pebhna ĩ wub juyúp jĩ. Páant ĩ wub juyúchah ennit, jwiít ã bohénitboó queétdih jwĩ jípónih jũihñap jĩ.

¹⁴ Páant jwĩ jáihñachah joinít, Jesús jwiít dih nin pah ã niijíp jĩ:

—Wébít wā pebh ĩ jũúwá naáh. ‘Ñi bejca bojoó’, queétdih ñi niijcá bojoó. ‘Dios wā maáh caá’, niijnít, queét wébít caá túi jenah joinít ĩ jumap. Pánihna, Dios ã maáh jumapna waadníboó nit wébít ĩ jenah joyát pah jenah joinít ĩ jumna caá, ã niijíp jĩ.

¹⁵ Páant niijnít, queét wébít dih ã teo jáha wúbáp jĩ. Pánih wúbh péanit, jwiít dih ã jwúwub numah bejep jĩ.

*Dawá bií dée bíbohni Jesús dih ã wúbh joyát
(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)*

¹⁶ Páant jwiít dih ã numah bejchah, biíc newé Jesús pebh joinít, nin pah caandih ã niij wúbh joyóp jĩ:

—¿Bohéní, páantjeh Diosjeéh jumíhna, ded pah tigaá túnidih wā chãjbi? ã niijíp jĩ.

¹⁷ —¿Dépanih tigaá túi chãjat pínahdih weemdih ma wúbh joí? Diosjeh caá túini. Páantjeh Diosjeéh jumíhna, ã wutat pah ma chãjaá, caandih Jesús ã niij jepahap jĩ.

18 —¿Ded wʉtatdih niij tígaá ma chāj? ā niij jwúub úúbh joyóp jĩ.

—Cāacwādih ma mao yohca bojoó. Ma áa nihcannijĩh ma yéj chājca bojoó. Ma nʉumcá bojoó.*Ma yeeca bojoó. 19 Ma mánadih ma túi chājaá.*Meemjéh ma míc oyat pah bitadibʉt ma oyoó.*Nin wʉtatdih jepahat caá náahap, Jesús caandih ā niij jepahap jĩ.

20 —Caán wʉtatdih weém wāpĩ yap yohcan caá. ¿Diosjeéh túi jummat túut niijná, ded panihat tiguaá weemdih páantjeh ā jʉdh? Jesúsdi h ā jwúub niij úúbh joyóp jĩ.

21 —Meém yéjcat wihcanni jumíhna, nihat míh bií déedih jíib chāj wāhʉdih ma bejeé. Pánih jíib chājnit, nihat ma jíib teonidih moh yéjnitdih ma jwúub wāhʉá. Páant ma wāhʉchah, nin baácboó ma bíbohathi chah túini míh pínah Dios pebhboó ā jʉmbipna caá. Pánih queédih wāh péanit, wājeéh ma jūúwá, Jesús caandih ā niijíp yah jĩ.

22 Obohjeéhtih, páant ā niijíchah joinít, dawá bií déedih bíbohni jumna, áih bií déedih jíib chāj wāhíhcan, búdí ā jĩgahap jĩ. Pánih jĩgahnit, jepahcanjeh, ā jwúub bejep jĩ.

23 Páant ā bejehah ennit, Jesús jwiítidih nin pah ā niij naáwáp jĩ:

—Yoobópdi h yeebdih wā naóhna caá. Ded dawá bií déedih bíbohni Dios ā maáh jumʉpboó ā bejihichah yahna, caandih ā bʉona caá. 24 Camelloboó awí íitbitdih ā yabac bejihichah nihna, áta bʉo tagaá. Pánihat pah, dawá bií déedih

* 19:18 Ex 20.13-16; Dt 5.17-20

* 19:19 Ex 20.12; Dt 5.16

* 19:19 Lv 19.18

bíbohni Dios ã maáh jumapboó ã waádíhichah yuhna, búdí ã buona caá, ã niijíp jĩ.*

²⁵ Páant ã niijíchah, joi wúhi bejnit, nin pah Jesúsdih jwĩ niijíp jĩ:

—Páant ma niijíchah bácah, Dios ã jumapboó ded ã jéih waadcán niít, jwĩ niijíp jĩ.

²⁶ —Cãacwã ded pah ã jengah joyátjĩhjah ã túi chãjĩhna yuhna, Dios pebhboó ã jéih bejcan niít. Diosjeh caá iiguipna bejnit déedih ã túi ubup. Caanjéh tigaá nihatdih chãj beedáni. Dedé jéihcat pínah caandíh ã wihcan caá, jwiít dih ã niijíp jĩ.

²⁷ Páant ã niijíchah joinít, Pedroboó caandíh nin pah ã niijíp jĩ:

—Maá, weemdíh ma joi jwúhúú. Majeéh péeat túut niijná, jwiítboó nihatdih jwĩ cádahap jĩ. ¿Páant jwĩ chãjat jíib, dedédih tigaá jwiít dih ma wúhbi? ã niijíp jĩ.

²⁸ —Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Péeni yeó jáap túttimah, nihat jáap míic ã túut nuumbípna caá. Caán láa weém nihat cãacwã úud jeñé, jeáboó maáh wã jumbipna caá. Páant maáh wã jumuchah, yeéb wã bohénitboó judíowã doce poómpnadih wãjeéh watnit ñi jumbipna caá.*

²⁹ Ded weemdíh teo wúhat túut niijná, ãih muú, ã mána, ã déewã, ã weh, ãih wápchidih yuh buca ã cádahachah, Diosboó caandíh chah ã jwúub wúhbiipna caá. Pánih cádahnit, weemdíh teo wúhnitboó Diosjeéh páantjeh ã túi jumbipna caá. ³⁰ Obohjeéhtih, nin baácboó dawá maáta panihnitji Dios pebhboó oboh jumnit ã jumbipna caá. Nin baácboó dawá

* 19:24 Pr 11.28 * 19:28 Mt 25.31; Lc 22.30

oboh jumnitji jeáboó maáta ĩ jumbipna caá, Jesús
jwiít dih ã niijíp jĩ.*

20

Iguíhadih teonit naáwát

¹ “Dios ã maáh jumat nin pah ã jumna caá: Iguíha mínah cheibitjeh áih iguíhadih teo wáhnit pínahdih bididih ã bejep be. ² Pánih bejnit, jwááhna, queétdih nin pah ã niijíp be: ‘Wíih iguíhadih ñi teo wáhat jíib jwípĩ jíib chājat pah yeebdíh wā wáhbipna caá’, ã niijíp be. Páant ã niijíchah joinít, tewedih ĩ bejep be. ³ Las nueve dée, jíib chājat tólihna pebhboó ã bejep be. Pánih bejnit, bita caanjíh ñuhnitdih ã enep be. ⁴ Pánih ennit, queétdihbut nin pah ã niijíp be: ‘Yeebbát wíih iguíhaboó tewedih ñi bejeé. Teo cádahat horadiah ñi tewat jíib wā wáhbipna caá’, queétdih ã niijíp be. ⁵ Páant ã niijíchah joinít, queétdihbut tewedih ĩ bejep be. Yeó jáap tac yoób bejna, bita ñuhnitdih jwááhnit, bíic yoobó queétdihbut ã niijíp be. Las tres dée bita ñuhnitdih jwááhnit, bíic yoobó queétdihbut ã niijíp be. ⁶ Las cinco dée bita ñuhnitdih jwááhnit, nin pah queétdih ã niijíp be: ‘¿Dépanihna nihat yeó jáap teocan, ñuh tigaá ñi chāj?’ ã niijíp be. ⁷ ‘Jwiít dih tewat watni ã wihcan caá’, ĩ niijíp be. Páant ĩ niijíchah joinít, iguíha mínah queétdih nin pah ã niijíp be: ‘Wíih iguíhana bejnit, ñi teobi jwuhhá’, queétdih ã niijíp be.

⁸ “Cheyeh caán iguíha mínah caandíh teo wáhni maáhdih nin pah ã niijíp be: ‘Queét teonitdih

* **19:30** Mt 20.16; Lc 13.30

jũúwát túutnit, ì tewat jíib ma wũhuú. * Pée jwinít dih ì tewat jíib ma jwíih wũhuú. Páant queétdih ma wũhat túttimah, ì jãtìh jwinít dih ma wũhuú. Pánìh queétdih jíib chãj péa, bita ì jãtìh jwinít dih ma wũhuú. Queétdih wũh péa, bita ì jãtìh jwinít dihbut ma wũhuú. Queétdih wũh péa, waóh jwinít dih ma jíib wũhuú, ã niijíp be. Pánìhna, ã niiját pah queétdih ã jíib chãjap be. ⁹ Las cinco dée tewedih jwinít dih nihat yeó jáap ì tewat jíib pah bóo ã wũhup be. ¹⁰ Queét nihat teonit dih biíc yoobó ã wũhup be. Queét waóh tewedih jwinít boó ‘Jwiít dih chah ã jíib wũhbiipna caá’, ì niij jenah joyóp yah be. Obohjeéhtìh, queétdìhbut biíc yoobó ã wũhup be. ¹¹ Queétdih biíc yoobó míic ã jíib chãjachah enna, caandíh búdí íjnit, nin pah ì niij jũihñup be: ¹² ‘Jwiít boó nihat yeó jáap, tãbit ã chãhachah, búdí jwí tewechah, queét pée jwinít boó biíc hora-bitjeh ì tewechah yahna, jwiít nihat dih biíc yoobó ma jíib wũhat, ã túican caá’, caandíh ì niijíp be. ¹³ Páant ì niij jũihñuchah joinít, nin pah biíc ìjeéh jũmnidih ã niijíp be: ‘Meemdíh wã niijátji pah tigaá wã jíib chãjap. Ñi tewat jíib wũhñit, meemdíh wã yeecan caá. ¹⁴ Ma tewat jíib ubnit, ma bejeé. Weém wã náahat pahjeh queét bainí teonit dihbut meemdíh wã wũhat biíc yoobó wã jíib wũhup be. ¹⁵ Ded pah wíih dinerojìh chãjna, wíih pínahjeh caá. Weém queét moh yéejnit dih jìgah ennit, búdí wã jíib wũhuchah enna, ¿yeéboó íj níit, páant ñi niijíp?’ iguíha mínah queétdih ã niijíp be.

¹⁶ “Pánìhat pah tigaá det waóhñitji péenit ì jũmbipna caá. Péenitjiboó waóhñit ì jũmbipna caá”,

* **20:8** Lv 19.13; Dt 24.15

Jesús jwiít dih ã niijíp jĩ.*

*Jesús ã wɨnat pínahdih ã jwɨɨb naáwát
(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)*

¹⁷ Páant niij péanit, dawá cãacwã jwĩjeéh ĩ péenachah, Jerusalén tátchina bejni namádih jwĩ bejep jĩ. Pánih bejna, chibít yɨp jwiít dih namah waóh bejnit, jwiít dihjeh nin pah Jesús ã niij naáwáp jĩ:

¹⁸ —Jerusalén tátchina bejna caá jwĩ chãjap. Caanná jwĩ jɨbíát táttimah, weém nihat cãacwã ɨud jeñédih eníhcanniboó sacerdotewã ĩ maátadih, Moisés ã wɨtatjidih bohénitdihbat ã duó wáibipna caá. Páant ã duó wáyachah, weemdíh teonit, ĩ mawat túutbipna caá. ¹⁹ Pánih mawat túutnit, judíowã nihcannitdih ĩ jwɨɨb wãh yapabipna caá. Queétboó weemdíh deohnit, ĩ puñat táttimah, cruzboó ĩ péoh dodh mao yohbipna yuh caá. Obohjeéhtih, bíic peihcanni yeó jáap táttimah, wã íp weemdíh ã jwɨɨb boobipna caá, ã niijíp jĩ.

*Santiagowã ín Jesús dih mi ɨábát
(Mr 10.35-45)*

²⁰ Pánihat táttimah, Zebedeo ã weh ínboó mi weh bíicdih Jesús pebh jɨnít, caandíh ɨábát túut niijná, mi bódicha caj yoh ñajap jĩ. ²¹ Páant mi bódicha caj yoh ñajachah ennit, Jesús nin pah ã niij ɨábh joyóp jĩ:

—¿Ded pah wã chãjatdih tigaá ma náah? ã niijíp jĩ.

—Maáh waadná, nit chénat pah wã weh meém bíicdih ĩ wɨtat pínah niijná, bíic ma jéihyepmant bóo bɨwámant, bííhdih wáyámant bóo bɨwámant ma chɨdat túutú, mi niijíp jĩ.

* **20:16** Mt 19.30; Mr 10.31; Lc 13.30

22 —Ded pah ñi wábatdih ñi jéihcan caá. Ded wã maáh jumupboó jumíhni, weemdih yeejép ã yapat pínah, biíc yoobó caandíhbut ã yapachah yuhna, weemdih cádahcat caá náahap. Pánih cádahcan, wã maáh jumupboó wãjeéh ã wutbipna caá. ¿Yeebdíhbut páant yeejép ã yapachah yuhna, ñi cádahbican naniít? mi wehdih Jesús ã niijíp jĩ.

—Jwĩ cádahcan niít, ñi niij jepahap jĩ.

23 —Yoobópdih yeebdih wã naóhna caá. Yeejép wã yapat pah yeebbát biíc yoobó ñi yapbipna caá. Obohjeéhtih, wãjeéh wutnit pínahdih weémboó wã jéih ñíocan caá. Wã ípboó queédih átát ñíwip taga, Jesús queédih ã niijíp jĩ.

24 Páant ñi niij wábúchah joinít, jwiít diezboó queédih jwĩ íjip jĩ. 25 Páant jwĩ íjatdih ennit, Jesús jwiít nihatdih ã míic wáacat túutap jĩ. Páant jwĩ míic wáacachah, nin pah jwiítidih ã niij naáwáp jĩ:

—Judíowã nihcannit ñi maátaboó ñih cáacwādih tubit wutnit ñi jumadidih ñi táí jéihna caá.

26 Obohjeéhtih, queét wutnit ñi jumadidih pah yeéb ñi jumca bojóó. Yeébbó maáta jumíhna, bitadidih táí teo wáacnit ñi jumá.*

27 Waóhñit jumíhna, teo wāhñit pah jumadidih caá náahap.*

28 Weém nihat cáacwā úd jeñéboó cáacwā weemdih ñi teo wáacat pínah niijná, nin baácboó wã jūóhcap jĩ. Obohjeéhtih, cáacwādih teo wáacat túut niijná, queét iiguípna ñi bejat déedih wan wāhūdih wã jūáwáp be, Jesús ã niijíp jĩ.*

*Jesús chénewā jéih encannitdih ã booaat
(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)*

* 20:26 Lc 22.25-26 * 20:27 Mt 23.11; Mr 9.35; Lc 22.26

* 20:28 Lc 22.27; Jn 13.12-15

29 Jwiít Jerusalén tátchina bejna, Jericó tátchidih jwĩ chóop yap bejep jĩ. Páant jwĩ chóop yap bejechah, dawá cáacwābat jwiítidih ĩ péenap jĩ.

30 Jericó wáihyat júdu jēcdih bac bejnit, chénewā jéih encannit namá jwēejdih ĩ chúduchah, jwĩ enep jĩ. “Jesús, Nazaret tátchidih bóo caá ã yap bejep”, bita ĩ niijíchah joinít, nin pah ĩ niúj ñaac ejep jĩ:

—¡Maá, David jumma, Dios ã wahní jwiítidih ma jĩgah en teo wáacá! ĩ niijíp jĩ.

31 Páant ĩ niúj ñaacáchah joinít, cáacwāboó queétdih jũihnit,

—¡Páant bóojeh! Ñi ñaac cádahaá, ĩ niijíp yuh jĩ.

Obohjeéhtih, páant ĩ niúj jũihñachah yuhna, queétkboó joicánjeh, chah ĩ ñaacáp jĩ:

—¡Maá, David jumma, Dios ã wahní, jwiítidih ma jĩgah en teo wáacá! ĩ niijíp jĩ.

32 Páant ĩ niúj ñaacáchah joinít, Jesús chāo ñáh, ã pebhna júúwát túutnit, queétdih nin pah ã niijíp jĩ:

—¿Ded pah wā chājatdih tigaá ñi náah? ã niijíp jĩ.

33 —Maá, jéih enatdih caá jwĩ náahap, ĩ niijíp jĩ.

34 Páant ĩ niijíchah joinít, Jesús queétdih jĩgah ennit, ĩih quíbdih ã teo jãhanap jĩ. Páant ã teo jãhanachahjeh, ĩ yoób enep jĩ, buca. Pánih ennit, caandíh ĩ péenap jĩ.

21

Jesús wã Jerusalénna ĩ waadát

(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

1 Jerusalén tátchina tóah jumínit, Olivo wāt jumni pácahi jumni jeéboó jwĩ jumínap jĩ. Pánih jumíbí, páuh laab béjna, Betfagé wāt jumni tátchibitdih jwĩ tóah jumínap jĩ. Caanná jumínit, Jesús chénewã jwĩjeéh

jumnitdih caán títchina ã wahap jĩ. ² Pánih wahnit, nin pah queétdih ã niij wutup jĩ:

—Con títchina waadní, burroma mi wũáh biícdih ñi enbipna caá. Pánih en, queétdih watnit, weemdih ñi ub jũóh wũhú. ³ Páant ñi ub jũéwúchah ennit, cãacwã yeebdih ñi wũbh joyóchah, nin pah ñi niij jepahaá: ‘Jwĩ maáh queétdih ã náah jwũhup be. Péanit, queétdih ã jwũbabipna caá’, ñi niijí, Jesús ã niijíp jĩ.

⁴ Páant ã yapat pínahdih Dios naáwátdih naóh yapani Zacaríasji nin pah át niij daacáp tajĩ:

⁵ “Jerusalén títchidih moondih nin pah ma niij naáwá: ‘Dios weemdih nin pah ã niiját tũtup be: “Ñi eneé, ñi Maáh ñi pebhna ã jũóhna caá. Caán oboh jumni pah burro wũáhjih chúudni ã jũóhbipna caá”, Jerusalén títchidih moondih ma niijí’, weemdih ã niijíp be”, Zacarías át niij daacáp tajĩ. (*Zac 9.9*)

⁶ Jesús ã wahnitboó bejnit, ã niijátji pah ñt chãjap wut jĩ. ⁷ Burroma, mi wũáh biícdih ñi ub jayúchah, jwĩh jih bóo yéguehdih tóo dagnit, burromajih mi wũáhjihbut jwĩ cáagap jĩ. Páant jwĩ cáagat títtimah, Jesús caán burro wũáhjih ã pũh laáb chúudup jĩ. ⁸ Pánih chúudnit, Jerusalén títchina jwiítdih ã namah bejep jĩ. Páant ã bejchah ennit, dawá cãacwã ñih jih bóo yéguehdih tóo dagnit, Jesúsdi wẽina, namáboó ñi jwej waáwáp jĩ. Bitaboó ñi bóodniji táam núonadih ubnit, queétdih Jesúsdi wẽina, namáboó ñi jwej waáwáp jĩ. Páant ñi jwejni chóona, núonajih Jesús ã bejep jĩ. ⁹ Páant Jesús ã bejchah, ã waáwápmant moón, ã méimant péenitbut

caandih wēinit, biícdih nin pah ĩ niíj ñaacáp jĩ:

—¿David jaima, Dios ã wahni, jwiít dih ma túi ɯbɯá!
¿Meém jwĩ maáh pínahdih búdí jwĩ wēina caá! ĩ niíj
wēi ñaacáp jĩ. *

¹⁰ Pánih bejnit, Jerusalén tútchina jwĩ
waadáchah, caanjĩh jamnitboó en wúhi bejnit,
nin pah ĩ niíj míic ɯúbh joyóp jĩ:

—¿Nin déhe tigaá? ĩ niijíp jĩ.

¹¹ —Nin Jesús, Galilea baác, Nazaret tútchidih
bóo, Dios naáwát dih naóh yapani caá, bita queétdih
ĩ niíj jepahap jĩ.

Jesús Dioih mɯɯná ã waadát

(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.12-23)

¹² Jerusalén tútchina waadní, Dioih mɯɯ
jóocmant bóo jɯúhdih Jesús jwiít dih ã nɯmah waad
béjep jĩ. Pánih waad béjnit, caánboó jíib chājnitdih
ã ñɯɯn yóh bacanap jĩ. Dinerodih túat nɯɯmnít
ĩ cáagat naanádih ɯb yoh áacanit, jopwádih jíib
chājnitíh chúɯdat naanádihbɯt ã ɯb yoh áacanap jĩ.
¹³ Pánih ɯb yoh áacanit, Jesús nin pah queétdih ã
niíj jũihñɯp jĩ:

—Dios naáwát dih naóh yapani nin pah át niíj
daacáp tajĩ: ‘ “Wíih mɯú cáacwã weemdih ĩ ɯúbát
pínah mɯú caá”, Dios ã niijíp be’, ĩt niíj daacáp
tajĩ.* Obohjeéhtih, cáacwã Diosdih ɯúbúdíh ĩ
jɯyúchah yahna, yeébboó queétdih yeenit, nɯɯmná
caá ñi chājar. Pánih nɯɯmnít, Dioih mɯúdíh
yéjejanit, nɯɯmnít ĩ jumat pínah mɯú chājna caá
ñi chājar, ã niijíp jĩ.

* **21:9** Sal 118.25-26 * **21:13** Is 56.7b; Jer 7.11

14 Páant Dioíh m̄udíh Jesús ã jumat pónih, dawá jéih encannit, w̄uat nahjĩh bejnitbut ã pebhna ĩ juyáp jĩ. Páant ĩ juyáchah ennit, queétdih ã boonanap jĩ. 15 Obohjeéhtih, queétdih ã boanachah ennit, caanjĩh j̄mnit sacerdotewã ĩ maáta, Moisés ã wutatjidih bohénitbut Jesúsdi h b́dí ĩ íjip jĩ. Jwĩjeéh péenit wébítboó “;David j̄ima, Dios ã wahni, jwítdih táı ubni pínah, meemdíh b́dí jwĩ wěina caá!” ĩ níj ñaac cádahcah joiná, chah ĩ íjip jĩ. 16 Pánih íjnit, Jesúsdi h nin pah ĩ níj j̄ihñ̄ap jĩ:

—Meemdíh páant ĩ níj ñaacáchah, ¿ma joicán níit? Páant ĩ niijcá bojo naáh, Jesúsdi h ĩ niijp jĩ.

—Wã joiná caá. Obohjeéhtih, Davidji Dios naáwátdih naóh yapani nin pah ã níj daacátjidih ¿yeébbóo ñi bohécannit jĩ?

‘Wébít dih, bita ĩ túhñitdihbut meém ma wěi naáwát túttna caá’, Diosdi h wěinit, David át níj daacáp tajĩ, (Sal 8.2)

Jesús queétdih ã níj j̄ihñ̄ap jĩ.

17 Páant níj péanit, queétdih cádahnit, caán tútchimant Jesús jwítdih ã numah bac bejep jĩ. Pánih bac bejna, Betania tútchidih j̄ibínit, caan chéi caanjĩh jwĩ ãw̄ap jĩ.

Higuera nahdih Jesús ã w̄nat tútat

(Mr 11.12-14,20-26)

18 Cheibit bóo yeó jáapdi h, Betania tútchiboó ãonitji Jerusalén tútchina jw̄ub bejna, Jesúsboó át n̄ugúp w̄n̄ap tajĩ. 19 Pánih n̄ugúp w̄n̄na, namá jw̄ejdi h lajni higuera nahdih ennit, ãih quehedih jeémíhna, caan náh pebh enedih ã bejep ȳh jĩ. Obohjeéhtih, caan náhboó quehcan, túini wawájeh pohba ã j̄m̄ap jĩ. Páant ã quehcatdih enna,

—¡Ma jwúub quehcan niít! caan náhdih ã niijíp jĩ.
Páant ã niijíchahjeh, áih náona ã diib téhah bejep
jĩ.

20 Páant ã wunuchah ennit, jwiít ã bohénitboó jwĩ
en wúhi bejep jĩ.

—¿Dépanih tigaá waícanjeh ã wunah bej? Jesúsdi
jwĩ níj úbh joyóp jĩ.

21 —Yoobórdih yeebdíh wã naóhna caá. Dios ã
wēpatdih túi jenah joiná, nin nahdih wã chājat
pahjeh mantih yeebbát ñi jéih chājbiḡna caá. Páant
wã chājat chahbut ñi jéih chājbiḡna caá. Con jeedíh
'Conmant bejnit, búdí mḡjna ma buḡg báahá', ñi
niijíchah, ñi wḡtat pah ã yapbiḡna caá.* 22 Diosdih
túi jenah joinít, ded pah caandíh ñi úbát pah ã
chājbiḡna caá, Jesús jwiítidih ã níj jepahap jĩ.

Jesús ã wēpat

(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

23 Pánih bejna, Jerusalén tátchina juibí, Dioíh
mḡdíh waad béjnit, Jesús cāacwādiḡ ã jwúub
bohénap jĩ. Páant ã bohéat pónih, sacerdotewã ã
maáta, jwiít judiówã jwĩ maátabut ã pebh juinít, nin
pah caandíh ã níj úbh joyóp jĩ:

—¿Deíh wēpatjĩh tibeé jwín páant ma chāj? ¿Déhe
tibeé meemdíh páant ã wḡt? ã niijíp jĩ.

24 —Yeebdíh wã jwíih úbh joibíḡna caá.
Weemdíh ñi túi jepahachah, weembát yeebdíh
wã jepahbiḡna caá. 25 Juan Daabánidih ¿déhe tigaá
át wḡtji? ñi jenah joyóchah. ¿Dios át wḡtjican taniít?
¿Cāacwāboó niít caandíh ít daabáat tútjip? yeéb
ñi jenah joyóchah, Jesús queédih ã níj úbh joyóp
jĩ.

* 21:21 Mt 17.20; 1Co 13.2

Páant ã niíj wábh joyóchah joinít, queétjeh nin pah ít míc niijíp wut jĩ: “¿Ded pah tigaá jwĩ niíj jepahbi? ‘Dios caá Juandih át wutjip taga’, jwĩ niijíchah, ‘Páant ã jamuchah yuhna, ¿dépanih tijí caandíh ñi jepahcan?’ jwiít dih ã niíj jãihbipna caá. ²⁶ Obohjeéhtih, nitboó ‘Juan Dios naáwát dih naóh yapani yoobát ã jamap jĩ’, ã niíj jenah joiná caá. Páant ã niíj jenah joyóchah, ‘Cãacwãjeh caandíh ít daabáát tãutjip taga’, jwĩ niíj jepahachah, jwiít dih búdí ã iijbipna caá”, ít míc niijíp wut jĩ. ²⁷ Pánih míc wéhe péanit, nin pah Jesúsdih ã niíj jepahap jĩ:

—Jwiít jwĩ jéihcan caá, ã niijíp jĩ.

—Caán láa bácah weemdíh wutnidih weembát yeebdíh wã naóhcan niít, Jesús queétdih ã niijíp jĩ.

Biíc newé ã weh ded pah ã chãjat naáwát

²⁸ Páant niíj péanit, jwĩ maátadih Jesús nin pah ã jwáwb niíj naáwáp jĩ:

—Nin wã naáwát dih ¿ded pah ñi niíj jenah joí? Biíc newé chénewã ã weh ã jamap be. Pánihna, biíc yeó jáap ã ípboó weép jeñédih, ‘Wũuhá, buu wíh iguíhaboó tewedih ma bejeé’, ã niijíp be.

²⁹ ‘Wã bejcan caá’, ã niíj jepahap be. Páant niijná yuhna, jwáwb jenah joinít, tewedih ã bejep be.

³⁰ Túttimah, ã úuddihbat biíc yoobó ã niijíp be. ‘Wã bejmi caá’, ã niíj jepahap yah be. Obohjeéhtih, páant niijná yuhna, ã bejcap be. ³¹ ¿Ded tigaá ã ípdih ã táí jepah? Jesús queétdih ã niijíp jĩ.

—Weép jeñéboó ã táí jepahap be, queét ã niíj jepahap jĩ.

—Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Romano maátadih núo wábh wãhñit, deoh nah jamnit yaádh biíc dih yeéb jãtih Dios ã maáh jamatdih ã waadná

caá. ³² Juan Daabáni cãacwãdih bohénadiah juiiná, ded pah ñi túi chãjat pínahdih yeebdíh át naáwáp tajĩ. Páant ã naáwáchah yuhna, yeéboó caandíh ñit jepahcap tajĩ. Obohjeéhtih, queét náó wábh wãhñit, deoh nah jumñit yaádhbut ñt túi jepahap tajĩ. Páant ñ jepahachah enna yuhna, yeéboó túut nuúmíhcan, ñit jepahcap tajĩ, Jesús queétdih ã niijíp jĩ.*

*Jiwá iguíhadiah yeejép teo wãhñit naáwát
(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)*

³³ “Nin biíh wã naáwát pínahdih ñi túi joyoó. Biíc newé jiwá iguíhdih ã momop be. Pánih mom péa, wáihyat júdudih chãj péa, iguíhdih ñ búuh chuñat pínah muúdíhbut ã chãjap be. Pánih chãj péa, caán iguíhadiah ñ túi en dawát pínah niijná, jap bóo muúdíhbut ã chãjap be. Páant nihatdih chãj péa, bitadiah en dawát túutñit, biáboó jib jwuhadiah ã bejep be.* ³⁴ Túttimah, iguíh ei láa, áih iguíh jíibdih ñ wábat pínah niijná, iguíha mínah caandíh teo wãhñitdih áih iguíhana ã wah bo-jop yah be. ³⁵ Obohjeéhtih, caandíh teo wãhñit caanná ñ juibínachah, biíciah pái, biíhdih mao yoh, biíhdih jeejĩh ñ yoh mawap be. ³⁶ Pánihat túttimah, bita caandíh teo wãhñitdih áih iguíhaboó ã jwáub wahap be, páant muntih. Chah dawá ã wahachah yuhna, queét en daonít biíc yoobó muntih queétdihbut yeejép ñ chãjap be.

³⁷ “Túttimah, ‘Wã wáúhdih caá ñ jepahmi dée caá’, niijnít, caandíh ã wahap be. ³⁸ Páant ã wahachah yuhna, caandíh ennit, en daonítboó

* **21:32** Lc 3.12; 7.29-30 * **21:33** Is 5.1-2

nin pah ī míc niijíp be: ‘Iguíha mínah ã wunat túttimah, nin ã wũúhboó ã túut nũũmbípna caá. Pánihna, caandíh jwĩ mao yohochah, iguíha jwĩih ã jumbipna caá’, queétjeh ī míc niijíp be. ³⁹ Páant niij, ã wũúhdih teonit, iguíhamant ub bac bejnit, ī mao yohop be.

⁴⁰ “Páant ī chājat doonádih joinít, iguíha mínahboó ãih iguíhana jwũub jwinít, ¿queétdih ded pah tigaá ã chājbi?” Jesús queétdih ã niij uúbh joyóp jĩ.

⁴¹ Páant Jesús ã niijíchah joinít, queét caandíh nin pah ī niij jepahap jĩ:

—Queét yeejépwādih peéh chājna, ã mao yohat túutbipna caá. Túttimah, bitaboodíh ãih iguíhadih ã en dawát túutbipna caá, ãih iguíhdih caandíh ī tui dic wāhat pínah niijná, ī niijíp jĩ.

⁴² Páant ī niijíchah joinít, Jesús nin pah ã jwũub niijíp jĩ:

—Dios naáwátdih naóh yapani nin pah ã niij daacátjidih ¿yeebboó ñi bohécannit beé?

‘Mũú teonit túini jee dáhnadih ñíonit, ī náahcanni dahdih ī yohop yah be. Obohjeéhtih, queét ī yohni dahdihjeh tigaá Dios ã ñíwip. Caandíh ñíonit, ãih mũũ pánihnidih chājna, caán mũũdíh ã tui jenah enat túut niijná, choójboó caan dáhdih ã jwíih jwejep be. Caán jee pánihni Dios ã wahní pínah tigaá. Páant ã chājachah ennit, jwiitboó caandíh búdí jwĩ wẽina caá’, át niij daacáp tajĩ. *(Sal 118.22-23)*

⁴³ Páant ã niihat pah tigaá yeebdíh yoobópdih wã naóhna caá. Dios ãihwã pínah yeebdíh ã jwíih ñíonitji ñi jumachah yahna, weém Dios ã wahnidih ñi náahcah, bita weemdíh tui jepahnit pínahboodíh

ã ñóobipna caá, páantjeh ãjeéh ï jumat pínah ni-ijná. ⁴⁴ Pánihna, weemdíh jepahcannitboó caán jee dáhdih tóoc buugnít panihnit ï jumbipna caá. Weemdíh ï jepahcatji jíib caán jee dáh ã néehat pah, peéh chājna, iiguípna Dios queétdih ã wahbipna caá, Jesús ã niijíp jĩ.

⁴⁵ Páant ã niijíchah joinít, sacerdotewã ï maáta, fariseowābut “Jwiitdih niijná caá ã chājap”, ït niij jéihyep wut jĩ. ⁴⁶ Páant niij jéihnit, caandíh ded pah ï tawat pínahdih ït bidip wut yuh jĩ. Obo-hjeéhtih, cāacwã caandíh “Dios naáwátdih naóh yapani caá”, ï niij jenah joyóchah jéihnit, queétdih úmna, tewíhna yuhna, ït jéih teo jwuhcap wut jĩ.

22

*Téihya chéona ã numah jeémát pínah naáwát
(Lc 14.15-24)*

¹ Páant ã niiját táttimah, Jesús nin ã jenah joiní naáwátjĩh queétdih ã jwuhb niij naóh bohénap jĩ:

² “Dios ã maáh jumat nin pah caá ã jumap: Maáh wūh ã téihya chéwat túut chājachah, ã lip ã numah jeémát pínahdih ã chājap be. ³ Pánih ámoh péanit, ã numah jeémpnit pínahdih jūwát túutna, caandíh teo wāhndih ã wahap yuh be. Obohjeéhtih, caandíh ï jepahcap be. ⁴ Táttimah, bita caandíh teo wāhndihbut wahnit, ‘Á numah jeémát pínah momo jiwíwã, ã in débehanitdih mao pūbnít, nihatdih ámoh péa, yeebdíh ã jūwát túutap be’, wã bidnitdih ñi niij naáwá. ⁵ Páant ã wutachah joinít, ï bejep yuh be, páant muntih. Obohjeéhtih, páant ï niijíchah yuhna, queétdih ï joyáh bojop be. Joyáh bojnit, biíc áih wápchiboó bej,

biíh ã tewat maáboó ã bejep be. ⁶ Bitaboó queét ï naáwáchah joííhcan, yeejép pūinit, queétdih ï mao yohop be. ⁷ Páant ï chājat doonádih joinít, bádí íjnit, maáhboó áih soldadowādih ã wahap be, queétdih mao yoh beedánit, íih tátchidihbat ï cáwat pínah ni-ijná. ⁸ Pánihat túttimah, bita caandíh teo wāhnitdih nin pah ã niijíp be: ‘Wā wūúh ã téihya chéona numah jeémát pínahdih ámoh péanit, cāacwādih wā bidichah yuhna, queét yeejépwā ít jepahcap taga. ⁹ Pánihna, tútchi tac yoób jumni juúhna bejnit, det ñi jwāáhnitdih ñi numah jūúwú’, queétdih ã niijíp be. ¹⁰ Páant ã niijíchah joinít, bejna, biquína táí chājnitdih jwāáh, bita táí chājcanitdihbat jwāáhnit, nihatdih ï numah jwúub jūúwáp be. Pánihna, ï maáíh muná jwúub juibínit, ã numah jeémát tólihdih ï yáwap yuh be.

¹¹ “Obohjeéhtih, maáhboó queét jūinítidih enedih jūiná, téihya chéwechah enna ï dawát chóodih bíic newé ã dawacáh, ã enep be. ¹² Pánih ennit, ‘¿Íin wūúá, dépanih tibeé wā dawát túutni yégueh dawacán yuhna, ma waád jūóh?’ caandíh ã niijíp be. Páant ã niijíchah joinít, caánboó ã jéih jepahcap be. ¹³ Páant ã jepahcah enna, maáh caandíh teo wāhnitdih nin pah ã niijíp be: ‘Chéonit, caandíh ñi ub bac bejeé. Pánih ub bac bejnit, weemdíh ã jepahcat jīb, dawúnarboó ñi yohoó, wā pebh ã jumcat pínah niijná. Caánboó jumnit, tubit jīgahna, íih maonádih néeh chāác jūinít ï jumbipna caá’, caandíh teo wāhnitdih ã niijíp be.*

¹⁴ “Buu wā naáwát pah, dawá cāacwā wíih túini doonádih joiná yuhna, dawacánnitjeh ï jepahna caá”,

* **22:13** Mt 8.12; 25.30; Lc 13.28

Jesús ã niijíp jĩ.

*Romano maáta ã úúbat túutni dinero júdu
(Mr 12.13-17; Lc 20.20-26)*

¹⁵ Páant ã niijíchah joinít, íjna, Dioíh mummánt bac bejnit, fariseowã nin pah ít míc niij úúbh joyóp wut jĩ: “¿Ded pah tigaá caandíh jwĩ niij úúbh joibí, mácah ã jepahachah, caandíh naóh yacat túut niijná?” ít míc niijíp wut jĩ. ¹⁶ Páant niijnít, biquína íjeéh jumnit, Herodes ã jaimenádi h maáh waadáíh nitdihbut Jesús pebhna ít wahap tajĩ, Jesúsdi h ã úúbh joyát pínah niijná. Páant ã wahnit-boó waád junít, nin pah Jesúsdi h ã niijíp jĩ:

—Bohéni, yeecanni jumna, Dios ded pah jwiít di h ã chájat túutat di h yoobóp di h ma bohéat di h jwĩ jéihna caá. Ded pah cáacwã ã niijíchah, maáta ã jumuchah yuhna, úumcanjeh yoobóp di h mapĩ naóhna caá. ¹⁷ Páant yoobóp di h naóhni jumna, ded pah ma jenah joyát di h jwiít di h ma naáwá. ¿Roma baác di h moón ã maáh César ã úúbat túutni náodi h caandíh jwĩ wuhuchah, ã tái níit? ã niij úúbh joyóp yuh jĩ.

¹⁸ Páant ã niij úúbh joyóchah, ã yeeat di h jéihnit, nin pah queétdi h ã niij úúbh joí jwúubanap jĩ:

—Yeéb yeenit, ¿dépani h tigaá weemdí h mácah ñi jepahat túut? ¹⁹ Césardi h ñi wúhat pínah júdu di h weemdí h ñi júutá, ã niijíp jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, biíc júdu di h caandí h ã júutap jĩ.

²⁰ —¿Caán júdu di h deí h móot, deí h wut tigaá ã jum? queétdi h ã niij úúbh joyóp jĩ.

²¹ —Césari h móot, áih wutbut ã jumna caá, ã niij jepahap jĩ.

—Caán láa bácah caán júdu Césarih pínah caá. Pánihna, áih pínah ã jumuchah, caandih wúhat caá náahap. Obohjeéhtih, Dioíh pínah mácah ã jumuchah, Diosboodih ñi wáhuá, queétdih ã niijíp jĩ.

²² Páant ã niij jepahachah, ã joí wáhi bejep jĩ. Pánih joí wáhi bejnit, ã bac bejep jĩ.

Căacwă ĩ jwúub boo pud jăúwát
(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)

²³ Páant queét ĩ bac bejat túttimah, biqúina saduceowă jwuh, Jesúsdiĥ úbh joyát túut niijná, caán munná muntih ĩ waád juyúp jĩ. Queét saduceowă “Căacwă wunna, ĩ jwúub boo pud jăóhcan niit”, niijnít ĩ jumup jĩ.* ²⁴ Pánih jenah joinít, nin pah Jesúsdiĥ ĩ niijíp jĩ:

—Bohéni, nin pah Moisés át niij bohénap tajĩ: ‘Weép jeñé weh wihcanjeh ã wunuchah, ã údboó weép jeñé áajidih jwúub áa jummat caá náahap. Pánihna, ã údboó áa wih jwuhcanni jumna, éemp wunnihdiĥ ã bíboho naáh, ã úd jeñé báadhda weh pah ĩ weh jummat pínah niijná’, jwiítđih Moisés át niijíp tajĩ.* ²⁵ Biíc weh sietewă ĩ jumup be. Weép jeñéboó áa jum, weh wihcanjeh ã wunup be. Pánihna, ã údboó weép jeñé áajidih ã jwúub áa jumup yuh be. Páant áa jummat túttimah, weép jeñé pahjeh muntih, weh wihcanjeh caanbát ã wunup be. ²⁶ Páant mícjeh queét niĥat ĩ buúd beedép be. ²⁷ Páant mi weha mána ĩ wun beedát túttimah, ĩ áajibut mi wunup be. ²⁸ Pánihna, queét niĥat ĩ áa jumnihji, niĥat căacwă ĩ jwúub boo pud

* 22:23 Hch 23.8 * 22:24 Dt 25.5

jüúwúchah, ¿ded áa tigaá mi yoób jumbi? Jesús dih ï níj úúbh joyóp jĩ.

²⁹ Páant ï níjíchah joinít, Jesús queétdih nin pah ã níj jepahap jĩ:

—¡Dios naáwátdih jéihcan, ã wēpatdihbut jéihcan, yeéboó yoobópdi hjenah joicánnit caá! ³⁰ Wunnitji ï jwúub boo pud jüúwát túttimah, jeáboó jumna, ángelwā pah áa wihcannit ï jumbipna caá. ³¹ Obohjeéhtih, wunnitji ï boo pud jüúwát pínahdih yeéb ñi jéihyatdih náah yacna, nin pah wā naóhna caá. ¿Moisésdih Dios nin pah ã níjátjidih ñi encannit jĩ? ³² ‘Weém Abraham, Isaac, Jacob ï Maáh caá’, át níj naáwáp wut jĩ. Queét ï wunat túttimah yuhna, ‘Í Maáh caá’, Dios át níjíp wut jĩ. ‘Í Maáh caá’, ã níjátjidih joinít, báadhnit ï jummatdih jwĩ jéihna caá. Dios báadhnitdihjeh maáh ã jumna caá. Pánihna, ‘Wunnitji ï jwúub boo pud jüóhcan níit’, níj jengah joiná, yoobópdi hñi jengah joicán caá, Jesús ã níjíp jĩ.*

³³ Páant ã níjíchah joinít, ni hat cáacwā ã bohéatdih ï joí wáhi bejep jĩ.

Chah jengah joyát wutat

(Mr 12.28-34)

³⁴ Páant Jesús saduceowādh ã túi jepahachah joinít, fariseowāboó ï míic wéhenap jĩ. ³⁵ Pánih míic wéhe péanit, bíic íjeéh jumni, Moisés ã wutatjidih túi jéihniboó caandíh nin pah ã níj úúbh joyóp yah jĩ:

³⁶ —¿Bohéní, Dios jwiítdih ã wutat deddih tigaá chah jengah joyát náah? ã níjíp jĩ.

* 22:32 Ex 3.6

37 —Nin wutat caá chah ã jumap. ‘Diosdih chah jenah joí, túi jepahnit, wēinit, caandih búdí ñi oyoó’, Moisés át niij daacáp tajī.* 38 Caán wutatji caá jwíih jumni. 39 Caán wutat pahjeh muntih, nin biíh wutatbut biíc yoobó ã jumna caá: ‘Meemjéh ma míic oyat pah muntih, bitadihbut búdí ma oyoó’, át niij daacáp tajī.* 40 Pánihna, Diosdih oinit, bitadihbut oinit, Dios ã náahat pah ñi chāj bipna caá. Pánih chājnit, nihat Moisés ã wutatjidih, Dios naáwátdih naóh yapanit ī niijátjidihbut ñi túi jepah-bipna caá, Jesús queétdih ã niijíp jī.*

¿Ded juma tigaá Cristo?

(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)

41 Páant niij péanit, Jesús jwuh caanjíh jumnit fariseowátdih nin pah ã niij uúbh joyóp jī:

42 —¿Dios ã wahni Cristodih ded pah tigaá ñi jenah joí? ¿Ded juma tigaá? queétdih ã niijíp jī.

—David juma caá, ī niij jepahap jī.

43 —Páant ã jumuchah yuhna, ¿Dépanih tigaá Túini Espiritu nin pah caandih ã naáwát túutuchah, Davidjiboó caandih ‘Maá’, át niijíp?

44 ‘Wā Maáhdih Dios nin pah ã niijíp be: “Wā jéihyepmant bóo bawámant ma chúudú. Pánih chúudnit, nihatdih ma wutuchah, meemdih en jéihnitdih wā yap yohat túutbipna caá”, ã niijíp be’, Davidji át niij daacáp tajī. (Sal 110.1)

45 Páant niij daácnit, Davidji Cristodih ‘Maá’, át niijíp wut jī. Páant ã niijíchah yuhna, ¿dépanih tigaá

* 22:37 Dt 6.5 * 22:39 Lv 19.18 * 22:40 Lc 10.25-28

Cristo David jaima át jumji? Jesús queétdih ã niij
 ʉ́bh joyóp jĩ.

⁴⁶ Páant ã niij naáwáchah joinít, nihat ĩ jwáub
 ʉ́bh joíhna yuhna, ĩ ʉ́bh joí cádahap jĩ.

23

*Fariseowã, Moisés ã wʉ́tatjidih bohénitbʉ́t ĩ
 táicat*

(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)

¹ Páant niij péanit, caanjĩh jumnitdih, jwiít ã
 bohénitdihbʉ́t Jesús nin pah ã niij naáwáp jĩ:

² “**Moisés ã wʉ́tatjidih bohénit, fariseowábʉ́t caán
 ã wʉ́tatdih chah túi jéihnit jumna, yeebdíh ĩ wʉ́tna
 caá.**

³ Páant yeebdíh ĩ wʉ́tachah, ĩ niiját pahjeh
 chājat caá náahap. Obohjeéhtih, páant ĩ niij bohéna
 yuhna, ĩpĩ chājcan caá. Páant ĩ túi chājcatdih yeéboó
 ñi en yacca bojoó. ⁴ Queét yeebdíh búdí wái náah
 jumnidih chājat tútna, bainíbitjeh ñi yapachah
 ennit, yeebdíh jĩgah encanjeh, ĩpĩ peéh chājna caá.

⁵ Ded pah chājna, cāacwã ĩ wēi enat pínahdihjeh
 ĩpĩ bidna caá. Dios naáwátidih ĩ daácni núonabit
 áih ũtna yacnit, ĩih móot chah, ĩih maj nahboobét
 búdí bʉ́wá jumni tōpjĩh ĩpĩ nah chéona caá. ʉ́bhna
 dʉ́wát chóona ã yapat waanadidh maátni ĩpĩ chājat
 tútna caá, queétdih ennit, ‘Diosdih túi jepahnit
 caá’, niijnít, cāacwã ĩ túi wēi enat pínah niijná.*

⁶ Nʉ́mah jeémépboó bejnit, waáwápna chúudnit, ĩpĩ
 wēina caá. Jwĩ míic wáacat mʉ́boó bejnit, cāacwã
 ĩ túi enepboó ĩpĩ chúudna caá. ⁷ Tútchi tacboó
 bíí déedih jíib chājat jʉ́hna ĩ bejchah, cāacwã

* 23:5 Nm 15.38; Dt 6.8; Mt 6.1

queédih wēinit, m̄j teonit, ‘Ma jāóh, Bohéní’, ĩ niíj w̄búchah joinít, ĩp̄i wēina caá.

8 “Obohjeéhtih, ‘Bohéní’, yeébbóó c̄aacwādh ĩ niiját túutca bojoó. Weemjéh caá yeebdíh bohéni. Yeéb nihat biíc yoobó jumna, ‘Bohéní’, c̄aacwādh ĩ niiját túutachah, ā túican caá. 9 Pánihat pah, c̄aacwā míicjeh ‘Túini Paá’, ĩ niijíchah, ā túican caá. Dios, jeáboó jumnijeh, ĩ ĩp̄ túini yoobát ā jumna caá. 10 Pánihat pah m̄ntih, yeéb míicjeh ‘Maá’, ĩ niijcá bojoó. Weém, Dios ā wahní Cristojeh, ĩ maáh wā jumna caá. Pánihna, c̄aacwā míicjeh páant ĩ niijíchah, ā túican caá. 11 Ded maáh jumíhna, yeebdíh teo w̄hni ā jum̄ naáh.* 12 Caanjéh míic maáh waadánidih Dios oboh jumni ā ch̄j̄bipna caá. Obohjeéhtih, teo w̄hni panihnihoodíh Dios maáh ā waadábipna caá”, Jesús ā niijíp̄ j̄i.*

13 Páant niíj péanit, nin pah fariseowā, Moisés ā w̄tatjidih bohénitdihbut Jesús ā niíj jāihñ̄p̄ j̄i:

“ĭYeéb Moisés ā w̄tatjidih bohénit, yeéb fariseowābut búdí yeejép̄ ĩi yapbipna caá! Túi bohénit pah jumna yuhna, t̄bit yee naóhnit caá ĩi jum̄p̄. Dios ā w̄tatdih ĩi yee bohénachah joinít, Dios ā maáh jum̄p̄boó c̄aacwā ĩ j̄éh waadcán caá. Pánih bohénit, yeebjéhbut waadcán, queét ĩ waádíhichah yuhna, ĩip̄i jāhna caá.

14 “ĭYeéb Moisés ā w̄tatjidih bohénit, yeéb fariseowābut búdí yeejép̄ ĩi yapbipna caá! Túi bohénit pah jumna yuhna, t̄bit yee naóhnit caá ĩi jum̄p̄. Diosdih túi maatápdih w̄b̄hna yuhna, éemp w̄annitíh m̄unádih ĩip̄i dúuc wáina caá. Pánih

* **23:11** Mt 20.26-27; Mr 9.35; 10.43-44; Lc 22.26
29.23; Lc 14.11; 18.14

* **23:12** Pr

yeenit ñi jummat jíib búdí peéh chājat yeebdíh ã jum̄bipna caá.

15 “¡Yeéb Moisés ã wut̄atjidih bohénit, yeéb farise-owāb̄ut búdí yeejér ñi yap̄bipna caá! Túi bohénit pah jum̄na yuhna, t̄ubit yee naóh̄nit caá ñi jum̄p̄. Ȳuúp̄ jib bejnit, dawá c̄aacwādh̄ ñip̄i bohéna caá, ñi jenah joyát pahjeh ĩ túut̄ n̄um̄át p̄inah niijná. Páant̄ ĩ túut̄ n̄um̄úchah, yeejér ñi chājat chah queétdih ñi chājat túut̄na caá.

16 “¡Yeéb bohénit, bitadh̄ waóh̄na, jéih encannit panih̄nit ñi jum̄na caá! Yeena, nin pah ñi niúj̄ bohéna yuh caá: ‘ “Dioíh̄ m̄úú túini ã jum̄at pah, wā niiját biíc yoobó wā chājbipna caá”, ñi niijíchah yuhna, dedé p̄inah nihcan caá. Obohjeéhtih, “Dioíh̄ m̄úúdh̄ jum̄ni oroboó túini ã jum̄at pah, wā niiját biíc yoobó wā chājbipna caá”, ñi niijíchah, ñi niiját̄ji pahjeh chājat caá náahap’, ñip̄i niúj̄ bohéna yuh caá.

17 ¡Yeéb jenah joicánnit, jéih encannit panih̄nit ñi jum̄na caá! ¿Ded tigaá chah ã jum̄? ¿Dioíh̄ m̄úú chah niít? ¿Caán̄ m̄úú diítboó jum̄ni oroboó niít chah ã jum̄p̄? Caán̄ m̄úú diítboó oro jum̄na, Dioíh̄ caá ã jum̄p̄. Obohjeéhtih, biíh̄ pebhboó jum̄na, Dioíh̄ āta nihcan taga. Pánih̄na, oro chah Dioíh̄ m̄úú ã jum̄na caá. 18 Yeéb nin pahb̄ut̄ ñip̄i niúj̄ bohéna yuh caá: ‘ “Dioíh̄ m̄úúboó jum̄ni n̄ñ̄p̄dh̄ mao cáo wāhat naá túini ã jum̄at pah, wā niiját biíc yoobó wā chājbipna caá”, ñi niijíchah yuhna, dedé p̄inah nihcan caá. Obohjeéhtih, “Ĭ mao cáo wāh̄niboó túini ã jum̄at pah, wā niiját biíc yoobó wā chājbipna caá”, ñi niijíchah, ñi niiját̄ji pah chājat caá náahap’, ñip̄i niúj̄ bohéna yuh caá. 19 ¡Yeéb jéih encannit panih̄nit ñi jum̄na caá! ¿Ded tigaá chah ã jum̄?

¿Diosdih cáo wāhni niít chah ã jum? ¿Caán ñi cáagat naá niít chah ã jum? Caán naajih ñi cáagna, Diosdih ñi wūhuchah, ãih pínah caá. Biáboó ñi cáagachah nihna, Diosdih ñi wāhni āta nihcan tagaá. Pánihna, caán ñi cáagat naá caá chah ã jumap. ²⁰ Páant ã jumuchah, ‘Jwī cáagat naá túini ã jumat pah, wā niijátji biíc yoobó wā chājbipna caá’, niijnít, caán naá caanjih ñi cáagnibat ã túyatdih ñi jenah joiná caá. ²¹ Pánihat pah, Dioih muú ã túyatdih jenah joiná, ãih muú diítboó jumni ã túyatdihbat ñi jenah joiná caá. ²² ‘Jeá túini ã jumat pah, wā niijátji biíc yoobó wā chājbipna caá’, niijnít, Dios maáh jumna ã chūdatdihbat jenah joinít, Dios, caanjih chūadni ã túyatdihbat ñi jenah joiná caá.*

²³ “¡Yeéb Moisés ã wūtatjidih bohénit, yeéb fariseowābat búdí yeejép ñi yapbipna caá! Túi bohénit pah jumna yuhna, tubit yee naóhnit caá ñi jumap. Dios ã wūtatdih jepahna, ded chénat pah téihya chej jumni náonadih bíbohna, biíc núodih Diosdih ñipí wūhna yuh caá.* Obohjeéhtih, pánih wāhna yuhna, biih ã wūtatna chah jenah joyát pínah ã jumuchah yuhna, caandih ñipí joyáh bojna caá. Cāacwādhíh túi chājatboodih ñi jenah joicán caá. Queédih ñipí jīgah en teo wáaccan caá. Ded pah bitadih ñi niijátji pah ñipí chājcan caá. Pánihna, Dios ã wūtat pah, chej jumni náonadih caandih wāhna, ã túina caá. Obohjeéhtih, biih ã wūtatdihbat jepahat caá náahap. ²⁴ ¡Yeéb bitadih waóhna, jéih encannit panihnit ñi jumna caá! Ñi wūtatdih, oboh jumni ã jumuchah yuhna, ñipí jepahna yuh caá. Obohjeéhtih, Dios yoobópdih ã

* **23:22** Is 66.1; Mt 5.34

* **23:23** Lv 27.30

watbootdih ñipĩ jepahcan caá.

25 “¡Yeéb Moisés ã watatjidih bohénit, yeéb fariseowābut búdí yeejép ñi yapbipna caá! Túi bohénit pah jumna yuhna, tubit yee naóhnit caá ñi jumap. Ñíih pamapnadih, ñíih babhbat dahnadihbat jimantjeh ñipĩ chocna caá, ã túi jigohat pínah niijná. Páant ñi chocochah yuhna, diitboó búdí queí ã jumna caá. Caan pámap jiiimantjeh ñi chocat pah, yeebút biíc yoobó ñi jumna caá. Túi jigohna yuhna, ñi jenah joyát yeejép ã jumna caá. Ñi weñat pínahdihjeh chājnit, tubit en ñinahnitbut ñi jumna caá. 26 ¡Yeéb fariseowā jéih encannit panihnit ñi jumna caá! Pánih jumna, ñi jenah joyátdih táut nuumnit, táiniboodih ñi chājaá. Pánih chājna, yoobópdiht táinit ñi jumbipna caá.

27 “¡Yeéb Moisés ã watatjidih bohénit, yeéb fariseowābut búdí yeejép ñi yapbipna caá! Túi bohénit pah jumna yuhna, tubit yee naóhnit caá ñi jumap. Cāac yohopdih bóo muu dáhnabit túi baabní chítahjĩ ĩ ñáini panihnit ñi jumna caá. Cāacwā caán yohopdih ĩ enechah, túi jigohni ã jumna caá. Páant jiiimant túini ã jigohochah yuhna, ĩ yohni bácahji ã moopátdih queét ĩ jéih encan caá.*

28 Páant ã nihat pahjeh mun tigaá yeebdih cāacwā ĩ enechah, táinit pah ñipĩ jigohna yuh caá. Obohjeéhtih, ñi jenah joyátboó búdí yeeat jum yapna, yeejép ã jumachah, moópni dée pah caá ñi jumap.

29 “¡Yeéb Moisés ã watatjidih bohénit, yeéb fariseowābut búdí yeejép ñi yapbipna caá! Túi bohénit pah jumna yuhna, tubit yee naóhnit caá ñi jumap.

* 23:27 Hch 23.3

Tubit yeenit jumna, Dios naáwátdih naóh yapanitji, táí chājnitiidihbut ñi oyatdih júutat túut niijná, queétdih ī yohopjidih ámohnit, táini ñipī chājna yuh caá. ³⁰ Pánih chājnit, nin pah ñipī niijná caá: ‘Jon jātih jwī nuowā ī chājatji pah jwiitboó jwīta chājcan tagaá. Dios naáwátdih naóh yapanitdih wēinit, queétdih jwīta mao yohcan tagaá’, ñipī niijná yuh caá. ³¹ Obohjeéhtih, Dios naáwátdih naóh yapanitdih mao yohnit ī jaimená jumna, biíc yoobó tigaá ñi chājap. ³² Pánihnit ī jaimená jumna, ñi nuowā ī yéej chājatji pahjeh mantih ñi chāj péanaá.

³³ “¡Yeéb maiwā pah yeejépwā ñi jumna caá! Pánihna, ñi yéej chājatdih ñi túut nuumcátji jíib, Dios yeebdih peéh chājna, iiguipna ā wahachah, ñi jéih jweicán niit.* ³⁴ Páant niijná, nin pah nij naóhna caá wā chājap: Dios naáwátdih naóh yapanitdih, bita āih táini doonádih táí jéihnitdih, bita ā naáwátdih bohénit pínahdihbut yeebdih wā wahbipna caá. Páant wā wahachah yuhna, yeébboó biquínadih cruzboó péoh dodhnit ñi mao yohbipna caá. Bitadih ñi míc wáac juyúpboó pūinit, tútchimant bacanit, queétdih mawat túut niijná, ñi ñuún péebipna caá. ³⁵ Pánih chājna, jon jātih jumnit táí chājnitiidih ī mawatji jíib yeébbodihbut Dios ā peéh chājbipna caá. Pánihna, táí chājni Abeljidih Caín ā mawatji jíib púúúú Zacaríasjidih ñi nuowā ī mawatji jíib tigaá yeébbodih Dios ā peéh chājbipna caá. Caán Zacarías Berequíasi wūúh át jumup tajī. Dioíh muú jūúhboó jumni nuñúpdih mao cáo wūhat naa pébh ā jumuchah yuhna, caandih ít mawap

* **23:33** Mt 3.7; 12.34; Lc 3.7

tajj. * 36 Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Queét nihatdih ï mawatji jíb b̄uu láa moondíhbat Dios ã peéh chājbiṗna caá”, Jesús ã niijíp jĩ.

*Jerusalén tátchidih moondíh Jesús búdí ã oyat
(Lc 13.34-35)*

³⁷ Páant niij péanit, caanjĩh jumnitdih nin pah ã jwúb niij naáwáp jĩ:

“¡Yeéb Jerusalén tátchidih moondíh búdí wã jĩgahna caá! Dios naáwát dih naóh yapanitdih maonit, ñi pebhna bita ã wah bojnitdíhbat jeejĩh yohnit, yeéb ñiṗĩ maona caá. Ñi nuowābut biíc yoobó ït chājap wət jĩ. Pánihnit ñi jumachah yuhna, yeebdíh búdí wã oina caá. Pánih oinit, mājbaima mi wehdih mi páamat pah, wã pebh yeebdíh wã jumt túttna yuh caá. Obohjeéhtih, yeébboó weemdíh ñi náahcan caá.* ³⁸ Páant ñi náahcat peéh, b̄uu ñiĩh tátchidih Dios ã wap cádahbiṗna caá. ³⁹ Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Ninboó weemdíh ñi jwúb encan niit. Túttimah bóo láa nin baácna wã jwúb dei jūwáchahjeh, weemdíh ñi jwúb enbiṗna caá. Pánih ennit, ‘¡Dios ã wahni, meemdíh búdí jwĩ wēina caá!’ ñi niijbiṗna caá”, Jesús queétdih ã niijíp jĩ.*

24

*Dioĩh m̄uudíh bita ï yohat pínah
(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)*

¹ Páant niij péanit, Dioĩh m̄umánt Jesús jwiitdih ã numah bac bejep jĩ. Pánih bac bejnit, Dioĩh m̄uudíh wēi enna, ã táu jĩgohatdih Jesús dih jwĩ naáwáp yuh jĩ.

* 23:35 Gn 4.8; 2Cr 24.20-21 * 23:37 1R 19.10; Jer 2.30 * 23:39 Sal 118.26

² Obohjeéhtih, páant jwĩ naáwáchah joinít, nin pah jwiít dih ã niijíp jĩ:

—Caandíh ennit, ñi túi jenah joyoó. Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Yeebdíh eníhcannitboó nin ñi en wēinidih ĩ boto mao jéena beedábipna caá. Biíc jee dáh biíh dahjih lajni ã wihcan niít, ã niijíp jĩ.

*Péeni yeó jáap jãtíh ded pah ã yapat pínah
(Mr 13.3-23; Lc 17.22-24; 21.7-24)*

³ Páant niij míc wéhe bejna, Olivo jeená bejni namáboó bejna jwĩ chãjap jĩ. Pánih bejna, caán jeená púuh laáb jwibínit, Jesús ã chúudup jĩ. Páant ã chúuduchah ennit, jwiítboó ã pebh jwibínit, nin pah caandíh jwĩ niij wábh joyóp jĩ:

—Maá, jwiít dih ma naáwá. ¿Débólíh tigaá ma niiját pah ã yapbi? ¿Meém ma jwúub dei júúwát pínah jãtíh, péeni yeó jáap jãtíhbut ded pah ã jwíh yapachah tigaá jwĩ enbi? jwĩ niijíp jĩ.

⁴ —Yeéb ñi túi chãja chaáh. Bitá ĩ yeeatdih ñi joicá bojoó. ⁵ ‘Weém Cristo caá’, niij yeenit, dawá ĩ júóhbipna caá. Páant ĩ niij yeenachah joinít, Diosdih cádahna, páant niijnítboodíh dawá ĩ péebipna caá. ⁶ Pebhbit jamnit ĩ míc mawat, yúúp jamnit ĩ míc mawat doonádihbut ñi joibípna caá. Pánih joiná yuhna, caandíh búdí ñi wum jenah joicá bojoó. Páant ã yapbipna caá. Obohjeéhtih, páant ã yapachah yuhna, péeni yeó jáap pínah páantjeh ã jwdh jwuhbipna caá. ⁷ Caán láa biíc baác dih moón biíh baácna bejnit, ĩ míc maobipna caá. Nihat baácboó búdí míc mawat ã jumbípna caá. Dawá pebhboó nungúp láa, baác méméatbut ã jumbípna caá. ⁸ Obohjeéhtih, páant ã yapachah yuhna, चाह yeejép yapat pínah ã jwdh jwuhbipna caá.

9 “Túttimah, bita yeebdíh teonit, maátadih ì wǎhbiḡna caá, yeejép ì chǎjat pínah, ì mao yohat pínahbat niijná. Wíihwǎ ñi jumat jíib, nihat baácdih moón yeebdíh ì eníhbican nacaá.* 10 Caán láa, wíihwǎ jumna yǎhna, dawá weemdíh ì cádahbiḡna caá. Pánih cádahnit, bita wíihwǎdih eníhcan, maátadih ì naóh yacbiḡna caá, queétdih ì peéh chǎjat pínah niijná. 11 ‘Weém Dios naáwátdih naóh yapani wǎ jumna caá’, níj yeenit dawá ì jumbiḡna caá. Ded pah ì yee naáwáchah joinít, dawá queétdih ì jepahbiḡna caá. 12 Caán láa cǎacwǎ chah yeejép ì chǎjbiḡna caá. Pánih yeejép chǎjnit, dawá bitadih ì oi cádahbiḡna caá. 13 Obohjeéhtih, páant yeejép yapna yǎhna, ded weemdíh cádahcanniboó wǎjeéh páantjeh jeáboó ã jumbiḡna caá.* 14 Pánihna, Dios ã maáh jumat doonádih nihat baácdih moondíh naáwát caá náahap. Páant naáwát túttimah, péeni yeó jáap ã jǎohbiḡna caá.

15 “Bita ì pǎpnidih Diosdih weñat mǎú díitboó jwejnit, cǎacwǎ caánboodíh weñaat túutna, caán mǎú ã túyatdih ì yéejanachah, ñi enbiḡna caá. Dios naáwátdih naóh yapani Danielji páant ã yapat pínahdih át daacáp tají. Caán ã daacátjidih ennit, ñi táí beh joyoó.* 16 Caanjíh yeejép ì pǎpni ã jumǎchah ennit, Judea baácbóo jumnit jeéboó ì jweí pǎh laab béje naáh. 17 Caán láa cǎacwǎ tǎbit yeejép ì yapachah, waícanjeh ì jweí ñáo pǎh laab béje naáh. Ded mǎú chahmant bóo coahboó jumni dei bejna, áih bíí déedih ǎbǎdih waadcánjeh, yoobópdih ã jweí béje naáh. 18 Wǎpchiboó jumni áih yéguehnadih

* 24:9 Mt 10.22 * 24:13 Mt 10.22 * 24:15 Dn 9.27; 11.31; 12.11

ubudih ã jwúb bejca bojo naáh.* 19 Caán láa wudu jumnit, weh túhnitbut ã jweyéchah, queét yaáhdih chah ã buobipna caá. 20 Nin pah Diosdih ñi niíj úúbú: ‘Mah noój láa, jwí chooát yeó jáapdihtut páant yeejép ã yapca bojo naáh, caán láa jwí jweyát pínah niijná’, ñi niijí. 21 Caán yeó jáapnadih cãacwã tubit yeejép ã yapbipna caá. Nin baácdih Dios ã chãjat túttimah, cãacwã yeejép yapna yuhna, péeni yeó jáapnadih chah yeejép pohba ã yapbipna caá.* Páant yeejép yapat túttimah, biíc yoobó ã jwúb yeejép yapcan niit. 22 Pánihna, tubit yeejép yapat pínah daocánni yeó jáapna Dios ã chãjbipna caá, ã ñíonitboó ã jéih buujáát pínah niijná. Páant ã chãjcah nihna, ded áta buujácan tagaá.

23 “Caán láa det yeebdíh ‘Ñi eneeé. Ninjìh caá Cristo ã jumup’, ã niijíchah, bitabut ‘Conjìh caá Cristo ã jumup’, ã niijíchah, ñi joyáh bojoó. 24 Caán láa dawá yeenit ã jumbipna caá. ‘Weém Cristo caá’, niíj yeenit, ‘Weém Dios naáwátidih naóh yapani caá’, niíj yeenitbut ã jumbipna caá. Queét úum náah jumnidih ã chãj júutbipna caá, cãacwã ã en wáhi bejat pínah niijná. Páant ã chãjatdih ennit, Dios ã ñíonitboó ã yeeatdih joiná, Diosdih cádahnit, queétdihjeh ã péeat pínahdih ã náahbipna caá. 25 Páant ã yapat pínah jãtih, yeebdíh wáát naóhna caá, caandíh ñi túi jéihyat pínah niijná. Páant wã naáwátjidih náhninit, yeebdíh yeenitdih ñi joicá bojoó. 26 Pánihna, caán láa ‘Múú wihcapboó Cristo tigaá ã jumup’, det yeebdíh ã niijíchah yuhna, caanná enedih ñi bejca bojoó. ‘Caán múú díitna jumni tólihboó ã jwei ñúhna caá’, ã niijíchah

* 24:18 Lc 17:31 * 24:21 Dn 12:1; Ap 7:14

yuhna, ñi joyáh bojoó. ²⁷ Yeó aáb jũúwápmant ã buug yácapna wedóát ã yeh iigát ã jígohochah, nihat cãacwã í jéih enat pah, weém, nihat cãacwã úud jeñé, wã jwúub dei jũúwáchah, nihat í enbipna caá.* ²⁸ Jóopwã wanni bácahjidih ã jumatdih jéihnit, caanjĩh ípĩ wáac jainá caá. Pánihat pah wĩihwã wã jwúub dei jũúwáchah ennit, wã pebh í wáac juibípna caá”, Jesús jwiít dih ã niijíp jĩ.*

Nihat cãacwã úud jeñé ã jwúub dei jũúwát

(Mr 13.24-37; Lc 17.26-30,34-36; 21.25-33)

²⁹ “Caán láa cãacwã yeejép í yapat túttimah, yeó, widhbat ã túi yeh iigcán niít. Páant ã túut numúchah, jeá ã méménachah, cúiwã í yúug jéen bejbipna caá.* ³⁰ Páant ã yapachah, weém nihat cãacwã úud jeñé, mah tólihjih wã dei jũóhbirna caá. Búdí wēpatjĩh, túi yeh iigni wã jwúub dei jũúwáchah, nihat baácdih moón weemdih í enbipna caá. Pánih ennit, búdí úumna, í juibípna caá.* ³¹ Páant wã dei jũúwát pónih, póojat nah búdí ã yáanachah, wĩih ángelwádih nihat baácbóó wã wahbirna caá, wã ñíonitdih í ub wáacat pínah niijná.

³² “Higuera nah ded pah ã jumatdih ñi túi náhninaá. Caan náh jáap wawá ã jumachah ennit, jópchi ã tóah jũúwát dih ñi jéihna caá. ³³ Páant ã jumat pah, nihat wã niijátji biíc yoobó ã yapachah enna, wã jwúub dei jũúwát pínah bahni ã judhdad dih ñi jéihbirna caá. ³⁴ Yoobópdih yeebdih wã naóhna caá. Nihat wã niijátji pah ã yapat pínah játi,

* **24:27** Lc 17.23-24 * **24:28** Lc 17.37 * **24:29** Is 13.10; 34.4; Ez 32.7; Jl 2.10,31; 3.15; Ap 6.12-13 * **24:30** Dn 7.13; Ap 1.7

caán láa moón ì bũdcán niít. ³⁵ Nin baác, jeábut ã bũdúchah yũhna, wã naáwátboó ã bũdcán niít. Nihat wã niijátji pahjeh wã péabipna caá.

³⁶ “Obohjeéhtih, wã jwúb dei jũóhni pínah yeó jáap, horadihbut nihat ì jéihcan caá. Cãacwã, ángelwã, weem yũh bũca nihat jwĩ jéihcan caá. Wã ìp Diosjeh caá caandíh ã jéihyep.

³⁷ “Noé jum láa cãacwã ded pah ì jumatji pahjeh man tigaá wã jwúb dei jũwúchah, biíc yoobó ì jumbipna caá.* ³⁸ Pobyit ã jũwát pínah jãtih cãacwã jeemp babhnit, téihya chéonit, ì wehdih téihya chéwat tútna ìt chãjap wat jĩ. Noéboó jááj chóna ã waadáchah, ìpĩ jumat pah, páantjeh ìt jumap wat jĩ. ³⁹ Pánih jumna, pobyit ã jũwúchah, queét nihat ì wun beedáát pínahdih ìt jéihcap wat jĩ. Pánihat pah biíc yoobó mantih wã jwúb dei jũwúchah, cãacwã ì jumbipna caá.* ⁴⁰ Pánih jumnit, chéne neoná ìih wápchi pínahdih ì tewat pónih, weemdíh jepahnidih ángelwã ì ub bejechah, biíhboó ã chãobípna caá. ⁴¹ Chénewã yaádh biíc dih ì tewe chah, weemdíh jepahnidih ì ub bejechah, weemdíh jepahcannihboó mi chãobípna caá.

⁴² “Páant ã yapat pínahdih jenah joinít, weém ñi Maáh wã jwúb dei jũóhni yeó jáap pínahdih jéihcan, yeó jáap jumat pah túi pãinit ñi jumú. ⁴³ Nin wã naáwát dih ñi túi jenah joyoó: Nuumní dedé hora ã waadát pínahdih jéihna, múú mínahboó áta túi en dao tágaá, ã jéih waadcát pínah niijná. ⁴⁴ Pánihat pah weém, nihat cãacwã úud jeñé, ñi jéihcat láa wã jwúb dei jũwúchah, yeebbát biíc yoobó túi pãinit

* **24:37** Gn 6.5-8 * **24:39** Gn 7.6-24

jumat caá náahap”, Jesús jwiít dih ã niijíp jĩ.*

Túi teo wũhni, túi teo wũhcanni naáwát
(Lc 12.41-48)

⁴⁵ “Biíc teo wũhni túi jenah joiní, ã maáhdih túi jepahni ã jumup be. Páant ã jumuchah ennit, ã maáh ã bejat pínah jãtih, nihat bita caandih teo wũhni ã maáh pínah caandih ã waadánap be, queét ã jeémát pínahdih yoobópdi ã wũhat pínah niijná. Pánih maáh waadá péanit, biih baácboó ã bej jwuhup be. ⁴⁶ Pánih bejniji ãih munná ã jwuhub juyúchah, caandih teo wũhni ã wutajti pah ã chãjachah ennit, caandih búdí ã wëibipna caá. ⁴⁷ Yoobópdi yeebdih wã naóhna caá. Caandih wëinit, nihat ã bíbohatdih en daoní maáh ã waadábipna caá. ⁴⁸ Obohjeéhtih, biih caandih teo wũhni táicanni jumna, nin pah ãta niij jenah joi tágaá: ‘Wã maáh maatápdih jigohcan, buutéh ã jwuhub jũóhcan níit’, niij jenah joinít, ⁴⁹ bita teo wũhniitdih pãinit, babh máihnit biíc di ãta jeémp babh máih tagaá. ⁵⁰ Pánihna, caán ã náhnicanni yeó jáap, ã pãicanni horadih ã maáhboó ã jwuhub juibipna caá. ⁵¹ Pánih junít, caandih ã jepahcatji peéh, tubit ã pũibipna caá. Pánih pũi péanit, túi chãjnit pah jigohnit biíc di, iiguipna ã wahbipna caá. Caánboó jumna, tubit jĩgahnit, maonádih ã míic néeh chãác juibipna caá”, Jesús jwiít dih ã niijíp jĩ.

25

Chénat pah téihya japata yaádh naáwát

¹ “Péeni yeó jáapdi Dios ã maáh jumat nin pah ã jumipna caá: Chénat pah téihya japata yaádh biíc

* **24:44** Lc 12.39-40

chei ñih jiiát páhanadih ùbnit, téihya chéoni pínahdih enat túut niijná, ã jũóhni pínah horadih jéihcanjeh, caandíh páñadih ñ bac bejep be. * ² Biícjĩh bóo téihya jenah joicánnit yaádh ñ jumup be. Bitá biícjĩh bóo téihya túi jenah joinít yaádh ñ jumup be. ³ Pánihna, jenah joicánnit yaádh ñih jiiát páhanadihjeh pohba ñ ùbup yuh be. Obohjeéhtih, caán jiiát páhana ã yí beedát pínahdih jenah joicánjeh, ñ jwúub puhwat pínahboodíh ñ ùb bejcap be. ⁴ Bitá túi jenah joinít yaádhboó ñih jiiát páhana ã yí beedéchah, ñ jwúub puhwat pínah yíidihbut ñ ùbup be. ⁵ Téihya chéoni pínah ã jígochah enna, quíib chei ã jũúwúchah, queét nihat ñ ùwah bejep be. ⁶ Túttimah, chei tac yoób téihya chéoni pínah ã jũúwúchah, ãjeéh jũóhnit ñ wēi ejat ã yáanap be: ‘ñi joyoó, téihya chéoni pínah ã jũóhna caá! ñcaandíh wēi jwááádih ñi jũúwú!’ ñ niúj wēi ejep be. ⁷ Páant ñ niúj wēi ejechah joiná, túi jenah joinít yaádh ñih jiiát páhanadih ñ jwúub yí puhwup be, ã túi iigát pínah niijná. ⁸ Obohjeéhtih, jenah joicánnit yaádhboó túi jenah joinít dih nin pah ñ niúj ùbúp yuh be: ‘Jwĩih jiiát páhana ðubna caá ã chājar. Pánihna, ñíih yíidih jwiít dihbut ñi wũhú’, ñ niijíp yuh be. ⁹ ‘Jwĩih yí nihatdih ã jwibícan niít. Yí bíbohnitdih yeebjéh jíib chājadih ñi bejeé’, túi jenah joinít queétdih ñ niúj jepahap be. ¹⁰ Páant ñ niijíchah joinít, yí jíib chājadih ñ bejep be. Páant ñ bejat pónih, téihya chéoni pínahboó ã juyúp be. Páant ã juyúchah ennit, ñih jiiát páhanadih jiinít, túi jenah joinít yaádh caandíh jwááádih ñ bejep be. Caandíh jwáááhnit, ã téihya chéona numah jeémátdih jeémát túut niijná, ãjeéh ñ waad béjep be. Nihat ñ waad

* 25:1 Lc 12.35

beedéchah ennit, teo wāhñitboó jēcdih ĩ nemep be. ¹¹ Páant ĩ nemat túttimah, jenah joicánnit yaádhboó jwúub joinít, ‘¡Maá, jwiít dihbut ma wāt jūúwú!’ ĩ niij ejep yah be. ¹² Obohjeéhtih, ‘Yeebdíh wā jéihcan caá’, téihya chéoni queét yaáhdih ã niij jepahap be.*

¹³ “Yeebbút queét túi jenah joinít yaádh panihñit ñi jumúú. Wā jwúub dei jūóhni yeó jáapdih, caán horadihbut jéihcan, ĩh jiiát páhanadih túi ámohñit, yíidihbut túi bíbohñit, ĩ páñat pah, yeebbút túi jenah joinít, táinijeh chāñnit, weemdíh ñi páñaá”, Jesús jwiít dih ã niijíp jĩ.

Dinero júduna naáwát
(Lc 19.11-27)

¹⁴ “Dios ã maáh jumat nin pahbut ã jumbipna caá: Biíc newé biáboó jibidih ã bejat pínah jātih, caandíh teo wāhñitdih ã bid wáacap be. Páant ĩ wáac juyúchah, dinero júdunadih queétdih ã wūhup be, ĩ jíib tewat pínah niijná. ¹⁵ Pánih wūhna, biíc dih biícjĩh bóo téihya júdu ã wūhup be. Biíhdih chéne júdu ã wūhup be. Biíhboodíh biíc júdujeh ã wūhup be. Pánih wūhna, chah jéihñidih chah ã wūhup be. Pánih queétdih wūh péanit, biíh baácboó jibidih ã bejep be. ¹⁶ Páant ã bejat túttimah, biícjĩh bóo téihya júdu bíbohni jíib chājadih ã bejep be. Pánih jíib chājna, biíh biícjĩh bóo téihya júdu ã jwúub jíib tewep be. ¹⁷ Chéne júdu bíbohñit jíib chāñnit, biíh chéne júdu ã jwúub jíib tewep be. ¹⁸ Obohjeéhtih, biíc júdu ã wūhñiboó caán júdu dih páantjeh ã baad jwéjep be.

* 25:12 Lc 13.25

19 “Í maáh bejniji maatápdih jígohcan, biíh yeó jáap ãih munná ã jwúub juyáp be. Pánih jwúub jwinít, ded pah í jíib tewatjidih queétdih ã wábh joyóp be. 20 Páant ã wábh joyóchah joinít, biícjĩh bóo téihya júdu ã wáhniji ã jíib tewatjidih ub wáhnit, nin pah ã maáhdih ã niijíp be: ‘Maá, ma eneeé. Weemdíh biícjĩh bóo téihya júdu ma wáhnijĩh jíib chájnit, biíh biícjĩh bóo téihya júdu wá jwúub jíib tewep be’, ã niijíp be. 21 ‘Ma túi teona beé. Wá náahat pah mat chájap taga. Páant bainí meemdíh wá wáhachah yahna, mat túi jíib tewep taga. Páant ma túi tewat jíib, dawá wíih bií déedih en daoní maáh pínah wá waadábipna caá, wájeéh ma túi weñat pínah niijná’, ã maáh caandíh ã niijíp be. 22 Pánihat túttimah, chéne júdu ã wáhnijiboó ã maáhdih nin pah ã niijíp be: ‘Maá, ma eneeé. Weemdíh chéne júdu ma wáhnijĩh jíib teonit, biíh chéne júdu wá jwúub jíib tewep be’, ã maáhdih ã niijíp be. 23 ‘Ma túi teona beé. Wá náahat pah mat chájap taga. Páant bainí meemdíh wá wáhachah yahna, mat túi jíib tewep taga. Páant ma túi tewat jíib, meemdíh dawá wíih bií déedih en daoní maáh pínah wá waadábipna caá, wájeéh ma túi weñat pínah niijná’, ã maáh caandíhbut ã niijíp be.

24 Pánihat túttimah, biíc júdu ã wáhnijiboó ã maáhdih nin pah ã niijíp be: ‘Maá, meém úum náah jumni ma jumatdih wá jéihna caá. Meemjéh teocan, bitadih watnitjeh, í tewat jíib mapí bíbohna caá. 25 Páant ma jumatdih jéihnit, meemdíh úumna, ma wáhni júduh páantjeh wá baad jwéjep be. Dáa, nin míih pínahdih ma bíbohoó’, ã maáhdih ã niijíp yah be. 26 ‘Meém yeejép tewíhcanni ma

ɟumna caá. Weemjéh teocan, bitadih wɟtɟnitjeh ĩ tewat ɟíib wã bíbohatdih ɟma jéihnit beé? ²⁷ Pánih jéihna, cãacwã ĩih núo ámohopboó ma jwejechah, áta túi tagaá. Páant ma jwejechah, chah ã ɟíib aab béjechah, chah wãta bíboh tagaá', ã maáh caandíh ã niijíp be. ²⁸ Páant caandíh ɟáih péanit, bitadih nin pah ã niijíp be: 'Caán ã bíbohni ɟúɟúdih dúuc wáinit, chénat pah téihya ɟúɟú bíbohnihoodíh ñi wũhũ. ²⁹ Ded ã bíbohɟíih ã túi chãjachah ennit, caandíh chah ĩ wũhũchah, chah búdí bíbohni ã ɟumbipna caá. Obohjeéhtih, ded bainí bíbohni "Weém wã bíbohcan caá", niijníhoodíh ã bíbohatdih ĩ dúuc wáibipna caá.* ³⁰ Pánih dúuc wái péanit, caán yabh teonidih ɟb bac bejnit, ɟupúnapboó ñi yohoó. Caanna ɟumnit, ĩih maonádih ĩ míc néeh chãác ɟáibípna caá', ĩ maáh ã niijíp be", Jesús ɟwiítidih ã niijíp ɟĩ.*

Peéh chãjaj pínah

³¹ "Weém nihat cãacwã úud jeñé, túi yeh iigátjĩh nihat ángelwã bíicdiwã wã ɟwũub dei ɟũóhbipna caá. Pánih ɟũóhni, maáh waadná, túi yeh iiguípboó chũudnit, wã wɟtbipna caá.* ³² Páant wã chũudũchah, ángelwã nihat cãacwãdiwã wã pebhna ĩ ɟb ɟũóhbipna caá, ded pah ĩ chãjajti ɟíib wã naáwát pínah niijná. Páant ĩ ɟb ɟuyúchah ennit, chéne poómp queétdih wã ñíobipna caá. Ovejawãdih en daoní áih ovejawã cabrawã bíicdiwã ĩ ɟmũchah ennit, queétdih ã ñíwat pahjeh weembút cãacwãdiwã wã ñíobipna caá. ³³ Pánih ñíona, ovejawã panihnit táinitdih wã jéihyepmant bóo bɟwámant wã ñúhat

* **25:29** Mt 13.12; Mr 4.25; Lc 8.18

* **25:30** Mt 8.12; 22.13; Lc

13.28 * **25:31** Mt 16.27; 19.28

túutbipna caá. Cabrawā panihnit yéejnitdih wā wáyámant bóo buwámant wā ñuhat túutbipna caá. ³⁴ Pánih ñío péanit, weém nihat cāacwā ī maáh wā jéihyepmant bóo buwámant ñuhnitdih nin pah wā niij naóhbipna caá: ‘Yeéb wā íp ā wēi ennit ñi jūúwá. Nin baácdih ā chāj láa ājeéh wutnit ñi jummat pínahdih jenah joinít, buu láa yeebdíh maáta ā waadána caá. ³⁵ Weém wā nuugúp wunuchah, yeéboó weemdíh jeémát ñi wūhup jī. Weemdíh ā taka jootóchah, babhbat ñi wūhup jī. Ñi pebh wā jib bejehchah, weemdíh jéihcan yuhna, ñi táí wēi jwāáap jī. ³⁶ Yégueh wihcanni wā jumuchah enna, weemdíh ñi yégueh yacap jī. Tubúp chūúhni wā jumuchah enna, weemdíh ñi en dawáp jī. Nemat muúboó wā jumuchah, weemdíh enedih ñi juyáp jī’, táinitdih wā niijbípna caá.* ³⁷ Páant wā niij naáwáchah joinít, queét weemdíh nin pah ī niij uúbh joibípna caá: ‘¿Maá, débólih tijí meém ma nuugúp wunuchah, jeémát jwī wūh? ¿Débólih tijí meemdíh ā taka jootóchah, babhbat jwī wūh? ³⁸ ¿Débólih tijí meemdíh beh encan yuhna, jwī táí wēi jwāáh? ¿Débólih tijí yégueh ma wihchah enna, jwī yégueh yac? ³⁹ ¿Débólih tijí ma tubúp chūúúchah, meemdíh enedih jwī juibí?’ weemdíh ī niij uúbh joibípna caá. ⁴⁰ Páant ī niij uúbh joyóchah joinít, weém queétdih nin pah wā niij jepahbipna caá: ‘Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Nin wíih cāacwājeéh jumni, oboh jumni ā jumuchah yuhna, caandíh yeéb pánih chājna, weemdíh tijí páant ñi chājap’, queétdih wā niijbípna caá.*

⁴¹ “Páant táinitdih niij péanit, wā wáyámant bóo

* 25:36 He 13.3 * 25:40 Ez 18.7

buwámant ñuhnitboodíh nin pah wã niijbípna caá: ‘Dios ã peéh chãjnit pínah caá yeéb ñi jumur. Wã pebh chãocánjeh, iiguípna ñi bejeé. Nemépwã ï maáh biíc dih caán iiguípboó ï jummat pínahdih Dios ã chãjap jĩ. Pánihna, caandíh jepahnitbat ãjeéh ï bejbipna caá. Caánboó jumni iigát ã noón dabcan niit. ⁴² Weém wã nuugúp wunuchah, yeébboó jeémát ñi wũhcap jĩ. Weemdíh ã taca jootóchah, babhbat ñi wũhcap jĩ. ⁴³ Weemdíh jéihcannit, wēi jwãáhcan, páantjeh ñi enah bojop jĩ. Yégueh moh yéejni wã jumuchah enna yahna, weemdíh ñi yégueh yaccap jĩ. Wã tubúp chũúúchah, nemat muúboó wã jumuchah, weemdíh ñi en daocáp jĩ’, yeejépwãdih wã niijbípna caá. ⁴⁴ Páant wã niijíchah joinít, queét weemdíh nin pah ï niij úúbh joibípna caá: ‘Maá, ma nuugúp wunuchah, meemdíh ã taca jootóchah, jwĩ jéihcanni ma jumuchah, yégueh ma moh yéejchah, ma tubúp chũúúchah, nemat muúboó ma jumuchah, ¿débólih tijĩ jwiítboó meemdíh jwĩ teo wáaccan?’ weemdíh ï niij úúbh joibípna caá. ⁴⁵ Páant ï niij úúbh joyóchah joinít, nin pah queédih wã niij jepahbipna caá: ‘Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. Nin wĩih cáacwãjeéh jumni, oboh jumnidih yeéb ñi teo wáaccan, weemdíh tijĩ páant ñi teo wáaccap jĩ’, queét yeejépwãdih wã niijbípna caá.* ⁴⁶ Queédih Dios ã peéh chãjachah, iiguípboó páantjeh ï jumbipna caá. Queét táinitboó wã íp biíc dih ã pehbboó páantjeh ï jumbipna caá”, Jesús jwiít dih ã niijíp jĩ.*

26

* 25:45 1Co 8.12 * 25:46 Dn 12.2

*Jwiít judíowã jwĩ maáta Jesúsdiŋ ĩ mawíhat
(Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)*

¹ Páant niíj péanit, nin pah Jesús jwiítđih ã jwáub niíj naáwáp jĩ:

² —Oveja wãúhdih jwĩ jeémát yeó jáap, Pascua ĩ niijní, chéne yeó jáap ã juđhdadđih ñi jéihna caá. Caán yeó jáapđih weemđih eníhcannitboó teonit, weém nihat cáacwã úud jeñédih bitadih ĩ wãhbiŋna caá, weemđih cruzboó péoh dodhñit ĩ mao yohat pínah niijná, ã niijíp jĩ.*

³ Túttimah, sacerdotewã ĩ chah maáh, Caifás wát jumni pebhna bita jwĩ maáta biícđih ĩt míc wáacap wát jĩ. ⁴ Pánih míc wáacnit, ded pah Jesúsdiŋ teonit, ĩ mawat tútat pínahđih nin pah ĩt niíj míc wéhenap wát jĩ:

⁵ —Pascua yeó jáapnadih, dawá cáacwã ĩ jumachah, Jesúsdiŋ jwĩ tewat tútuchah, nihat tubit ĩta íj tagaá. Pánih íjñit, jwiítđih ĩta míc mao tagaá. Pánihna, ĩ encah, jwĩ tewat tútáp, ĩt míc niijíp wát jĩ.

*Yad wili miŋ chej jumniŋh Jesúsdiŋ mi puhwat
(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)*

⁶ Queét Jerusalén tútchiboó ĩ míc wéheat pónih, jwiít Betania tútchiboó jumna, bácah moópñiji Simónih munná jeémpna jwĩ chãjap jĩ. ⁷ Páant jwĩ jeéméchah, biíc yad wili túi chej jumni búdí jíb jumni yí quiítđih mi ub waád juyáp jĩ. Caán quiít alabastro ĩ niijní jeejĩh ĩ chãjni quiít ã jumap jĩ. Pánihna, Jesús pebh jainít, caán yíjĩh áih wao dáhdih mi puhwáp jĩ.* ⁸ Páant mi puhwachah ennit,

* 26:2 Ex 12.1-27; Dt 16.1-8 * 26:7 Lc 7.37-38

jwiít ã bohénitboó jwĩ íijip jĩ. Pánih íijnit, nin pah jwiítjeh jwĩ míic niijíp jĩ:

—¿Dépanih tigaá nint chej jamni yíi bádí jíib jamnidih páant mi p̄oh peét? ⁹ Caandíh jíib chāj wāhñit, mi jíib teonidih moh yéejnitdih mi wāhuchah, chah āta t̄ai taga, jwĩ niijíp jĩ.

¹⁰ Páant jwĩ míic niijíchah joinít, Jesús jwiítidih nin pah ã níj naáwáp jĩ:

—¿Dépanih tigaá caántdih páant ñi níj jūih? Weemdíh caántboó mi t̄ai chājna caá. ¹¹ Moh yéejnit ñijeéh páantjeh ĩ jumbipna caá. Débólih teo wáaquihna, queétdih ñi jéih teo wáacipna caá. Obohjeéhtih, weémboó ñijeéh nin baácboó bahnibit wā jam jwuhbipna caá.* ¹² Pánihna, wunniíh bácahjidih jwĩp̄i p̄hwat pah, weemdíh chej jamni yíijih p̄ohna, wā wunuchah weemdíh ĩ yohat pínahdih mi ámohna caá. ¹³ Yoobópdih yeebdíh wā naóhna caá. Nihat baácboó wíh t̄ini doonádih naóhna, nint buu weemdíh mi chājatjidihbut ĩ naóhbipna caá. Páant ĩ naáwáchah joinít, caántdih dawá ĩ náhnibipna caá, Jesús ã niijíp jĩ.

*Judas Jesúsdih ã d̄uo wáyat pínahdih ã naáwát
(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)*

¹⁴ Páant ã niijíchah joinít, jwíjeéh jamni, Judas Iscariote, sacerdotewā ĩ maáta pebhna bejnit, nin pah āt niijíp wut jĩ:

¹⁵ —Jesús pebhna yeebdíh wā d̄uo wáyat pínah jíib ¿débóo ñi wāhbi? āt niijíp wut jĩ.

—Páant jwiítidih ma d̄uo wáyachah, treinta platajĩh ĩ chājñiji júdnadih jwĩ wāhbipna caá, wēinit, ĩt niijíp wut jĩ.*

* 26:11 Dt 15.11 * 26:15 Zac 11.12

Páant niijnít, Judasdiŋ ït jíb chãjap wut jĩ. ¹⁶ Páant ï jíb wũhniidiŋ ʌbniŋ, Judasboó débóliŋ queétdiŋ ã dʉó wáyat pínahdiŋ ãt jenah joyóp tajĩ.

Jesús ã bohénit biícdiŋ ã pée jeémát

(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

¹⁷ Paacánni pandiŋ jwĩ jeémát yeó jáapna jwíih waadni yeó jáapdiŋ jwiít Jesúsdih nin pah jwĩ niij ʌbŋh joyóp jĩ:

—¿Ded mʉúboó tígaá Pascua jeémát diŋ jwiít diŋ ma nʉmah jeémpbi? ¿Dedboó tígaá jeémát jwĩ chãjbi? jwĩ niijíp jĩ.

¹⁸ —**Jerusalén tãtchina ñi bejeé. Caanná jʉibínit, biíc newé diŋ jwãáhnit, caandíh nin pah ñi niijí: ‘Wã wʉnat pínah bahniŋeh ã jʉdhna caá. Pániŋna, míih mʉúboó Pascua jeémát diŋ wã bohénit diŋ wã nʉmah jeémpbiŋna caá’, Bohéni ã niijná be’, caandíh ñi niijí,** Jesús jwiít diŋ ã niij jepahap jĩ.

¹⁹ Páant ã niijíchah joinít, biqúina jwĩjeéh jʉmniŋ ï bejerp jĩ. Caanná jʉibínit, ï jwãáhni newé ã waóh bejni mʉuná waadniŋ, jwiít diŋ Jesús ã nʉmah jeémát pínahdiŋ ït chãjap tajĩ.

²⁰ Túttimah, tʉo ñáh jʉáwúchah, Jesús jwiít diŋ caán mʉuná nʉmah waadniŋ, Pascua jeémát diŋ biíc diŋ jwĩ jeéméŋp jĩ. ²¹ Páant jwĩ jeémát pónih, Jesús jwiít diŋ nin pah ã niijíp jĩ:

—**Yoobóŋ diŋ yeebdíh wã naóhna caá. Weemdíh eníhcannit diŋ dʉó wáini pínah ñi cãtíh ã jʉmna caá, ã niijíp jĩ.**

²² Páant ã niijíchah joinít, búdí jenah joiná, jwiít niŋat biqúinaŋeh caandíh nin pah jwĩ niij ʌbŋh joyóp jĩ:

—¿Weém nihcan niít? jwĩ niijíp jĩ.

²³ —Pandih weém biícđih neéh jeémpni weemđih eníhcannitđih đúó wáini pínah ã jumna caá.*

²⁴ Páant yeejép wã yapat pínahđih jon jãtđih Dios naáwátđih naóh yapani át daacáp tajĩ. Pánihna, weém nihat cãacwã úud jeñé caán ã daacátđi pahjeh yeejép wã yapbipna caá. ¡Obohjeéhtđih, weemđih eníhcannitđih đúó wáiniđi yeejép pohba ã yapbipna caá! Caán ã cãac jumcah, chah ãta túi tagaá, jwiítđih ã niijíp jĩ.

²⁵ Páant ã niijíchah joinít, Judas, caandíh eníhcannitđih đúó wáini pínah, Jesúsđih nin pah ã niijíp jĩ:

—¿Maá, weém nihcan niít? ã niijíp jĩ.

—Ma niiját pah meemjéh tığaá, Jesús caandíh ã niijepahap jĩ.

²⁶ Páant ã niiját túttimah, Jesús pandih Ɂbnit, “Túina caá, Paá”, niij, caandíh dajnit, jwiítđih ã wãhɁp jĩ.

—Nin pan wĩh bácah panihni caá. Caandíh ñi jeémé, ã niijíp jĩ.

²⁷ Páant niij péanit, jiwá iguĩh mac jumni pamapđih Ɂbnit, “Túina caá, Paá”, niijnít, caandíhbut jwiítđih ã wãhɁp jĩ.

—Yeéb nihat nindih ñi babhbaá. ²⁸ Nin wĩh meép panihni caá. Wĩh meépđih ã yéejat jíib buúdaátđih jíib chãjna, dawá cãacwãđih wã wan wãhɁpna caá, Dios biícđih ã túi jummat pínah niijná.*

²⁹ Yeebđih yoobópđih wã naóhna caá. Nin baácboó jum jwũhna, jiwá iguĩh macđih wã jwũɁb babhcan niít. Túttimah, wã íp biícđih maáh jumnajeh,

* **26:23** Sal 41.9 * **26:28** Ex 24.8; Jer 31.31-34; Zac 9.11

yeebdíh wã jwáub numah wēi babhbiḡna caá,
jwiítḡdih ã niijíp jĩ.

*Pedro ã yeeat pínahdih Jesús ã naáwát
(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)*

³⁰ Páant ã niiját túttimah, jeémp péanit, Dios-
dih jwĩ wēi eo péanachah, Jesús jwiítḡdih Jerusalén
tútchimant ã numah bac bejep jĩ. Pánih bac be-
jnit, Olivo jeéboó bejni namádih ã numah bejep jĩ.

³¹ Pánih bejna, nin pah jwiítḡdih ã niij naáwáp jĩ:

—Buu cheijeh yeéb nihat úumna, weemdíh ñi
cádahbiḡna caá. Jon jãtíh Dios naáwátḡdih naóh
yapani nin pah át niij daacáp tajĩ: ‘“Ovejawádih
en daonídih wã mawachah, nihat ovejawã ã jweí
peét bejbiḡna caá”, Dios ã niijná caá’, naóh yapani
át niij daacáp tajĩ.* Pánihna, weemdíh ñi cádahat
pínahdih wã jéihna caá. ³² Obohjeéhtih, weemdíh
ĩ mao yohochah yahna, Dios weemdíh ã jwáub
booaat túttimah, Galilea baácna yeebdíh wã waóh
bej páibiḡna caá, ã niijíp jĩ.*

³³—Queét nihat ã cádahachah yahna, weémboó wã
cádahcan niít, Pedro ã niijíp yah jĩ.

³⁴—Yoobópdih meemdíh wã naóhna caá. Buu
cheijeh mujbai ã ewat pínah jãtíh biíc peihcanni
láa ‘jCaandíh wã jéihcan caá!’ ma niij yeebiḡna caá,
Jesús caandíh ã niijíp jĩ.

³⁵—Majeéh weemdíhbut ã mawachah nihna,
weémboó ma niiját pah wã niijcán niít, Pedro chah
ã jwáub niijíp jĩ.

Jwiít nihatbut biíc yoobó jwĩ niijíp yah jĩ.

* 26:31 Zac 13.7 * 26:32 Mt 28.16

*Getsemaní pácahi jumapboó Jesús ã úbát
(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46)*

³⁶ Olivo jeená páuh laab béjnit, Getsemaníĩ niijní pácahi jumapna jwĩ jubínap jĩ.

—Conboó Diosdih úbúdh wã bej jwuhuchah, ninjĩh ñi chúud páñaá, Jesús jwiúdh ã niijíp jĩ

³⁷ Páant niij péanit, Pedroh, Zebedeo ã weh chénat pahdihbut yúpbít ã numah bejep jĩ. Pánih bejnit, ded pah ã yapat pínahdih búdí jenah joinít, át jĩgah jwíhip wat jĩ.

³⁸ —Tubít jĩgahnit, wanni pah caá wã jumap. Pánihna, yeebát ñocanjeh, ninjĩh ñi úbh páñaá, queétdih át niijíp wat jĩ.

³⁹ Páant niij péanit, chibít yúpbít bej, baácboó páah yoh ñajnit, “Paá, ma náahna, weemdih ma wunat tútca bojoó. Obohjeéhtih, weém wã wuníhcah yuhna, meémboó páant ma náah yacachah, wã wun wáhbipna caá”, Jesús Diosdih át niijíp wat jĩ.

⁴⁰ Páant niij úbh péanit, Jesús queét biíc peihcannit ã bohénit ĩ páñapboó át jwúub juyúp wat jĩ. Páant ã jwúub júí enechah, ñona ĩt chājap wat jĩ.

—¿Pedro, biíc horabit ñocanjeh, ma noón pãicannit beé? ⁴¹ Túi jáanit, Diosdih yeebdih úbát caá náahap, yéj chājat jenah joyátdih ñi yap yohat tút niijná. Túi chājĩhna yuhna, jáacan, úbhcan, páant ñi jéih bujácán níit, Jesús queétdih át niijíp wat jĩ.

⁴² Páant niij péanit, jwúub úbúdh bejnit, nin pah át niijíp wat jĩ: “Paá, cáacwádh wã wun wáhat pínahdih ma náah yacachah, wã yeejép yapíhcah

yuhna, ma náahat pah weemdíh ã yapa naáh”, Diosdih át niijíp wut jĩ.

⁴³ Pánih uúbh péanit, biíc peihcannit páinit pebhoo ã jwúub juyúchah, jwúub ñona ít chãjap wut jĩ. Tubit quíib chei jamuchah, ít jwúub ñwah bejep wut jĩ. ⁴⁴ Páant ï ñwuchah ennit, jwúub uúbúdih át bejep wut jĩ. Pánih bejnit, biíc yoobó át uúbup wut jĩ. ⁴⁵ Pánih uúbh péanit, ã bohénit pebhna jwúub jwinít, nin pah át niijíp wut jĩ:

—¿Yeéb páantjeh ñonit, choó niít ñi chãjap? Páant bóojeh tigaá. Butéh yeejépwã weemdíh tewedih jwiná caá ï chãjap. ⁴⁶ Ñi jáa bojoó. Chóbe, jwĩ chéenwã ï páñapboó jwĩ bejjih. Weemdíh eníhcannitdih duó wáini ã jwiná caá, queétdih Jesús át niijíp wut jĩ.

*Jesúsdih eníhcannit caandíh ï tewat
(Mr 14.43-50; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)*

⁴⁷ Páant ã niijíchahjeh, ã bohéniji Judas ã juyúp jĩ. Judasjeeh dawá cáacwãbut ï juyúp jĩ. Íibat naaná, máa quiítnadihbut ï bíbohó jĩ. Sacerdotewã ï maáta, bita jwĩ maátabut queétdih ít wahap tajĩ, Jesúsdih teonit, ï pebhna ï ub bejat pínah niijná. ⁴⁸ Jesús pebhna ï jãwát pínah jãtih, Judasboó queétdih nin pah átát niij jéihya naáwáp wut jĩ: “Púo tíbdih nomnit, wã uúbhndih ñi teweép”, át niijíp wut jĩ. ⁴⁹ Pánihna, jwĩ pebhna jwinít, Judasboó Jesús pebh ã juyúp jĩ.

—¿Ma jam, Bohení? niij uúbhnit, Jesúsíh púo tíbdih ã nomop jĩ.

⁵⁰ Páant ã niij uúbúchah enna, Jesús caandíh nin pah ã niijíp jĩ:

—Wã chéen, ma jengah joyátji pah ma chãjaá, ã niijíp jĩ.

Páant Judas ã ùbúchah ennit, Jesúsdiw tewedih jũóhñit caandíh ï tewep jĩ. ⁵¹ Páant ï tewechah ennit, biíc jwĩjeéh jumñiboó íbat naadíh jwãat wái ùbñit, sacerdotewã ï maáhdih teo wũhniíh moli chóodih ã dúuc bóod yohop jĩ. ⁵² Páant ã dúuc bóod yohochah ennit, Jesús caandíh nin pah ã niijíp jĩ:

—Míih íbat naadíh ma jwúub jwejeé. Nihat íbat naajĩh míic maonitboó íbat naajĩh ï wunbipna caá. ⁵³ ¿Nindih ñi jéihcan niít? Wã íp ã teo wáacatdih wã ùbúchah, cien mil ángelwãdih áta wah taga, weemdíh ï ùb bejat pínah niijná. ⁵⁴ Obohjeéhtih, páant ã chãjachah, ã naáwãdih naóh yapanit ï niij daacátji pah áta yapcan tagaá. Pánihna, wã íp weemdíh ã náah yacat pah, jon jãtíh ï niij daacátji pahjeh tigaá weemdíh yapat náahap, Jesús ã niijíp jĩ.

⁵⁵ Páant niij péanit, caandíh tewedih junítboodíh nin pah ã niijíp jĩ:

—¿Nuumnídih tewat pah íbat naaná, máa quiítnadihbat ùbñit, weemdíh tewedih ñi jũóhñit beé? Yeó jáap jummat pah Dioíh muúboó ñijeéh wã jumuchah yuhna, weemdíh ñi teocap be.* ⁵⁶ Obohjeéhtih, Dios naáwãdih naóh yapanit ï daacátji pah buu weemdíh yapat ã náahna caá, ã niijíp jĩ.

Páant ã yapachah enna, jwiít nihat ã bohénit jwĩ jweí peét bejep jĩ.

* 26:55 Lc 19.47; 21.37

*Judíowã ã maáta Jesúsdiñ ã ñábh joyát
(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55,63-71; Jn 18.12-14,19-24)*

⁵⁷Jesúsdiñ teonitboó sacerdotewã ã maáh Caifáih munná ãt ñb waad béjep wut jã. Jesúsdiñ naóh yacat túut niijná, áih munnáboó jumni míic wáacat tólihboó sacerdotewã ã maáh, caandíh ñamp jumnit maáta, Moisés ã wutajidiñ bohénit, bita jwã maátabut ãt míic wáac jubínap wut jã. ⁵⁸Obohjeéhtih, Pedroboó Jesúsdiñ yáupjeh áat en péenap wut jã. Páñihna, sacerdotewã ã maáih munná wáihyat júduboojéh áat waád jubínap wut jã. Páñih waád jubínit, ded pah Jesúsdiñ ã chãjachah, jéihyat túut niijná, Pedro tññ cúut jwéejdiñ, munnádiñ wapnit bíicdiñ, áat méé chunnáap wut jã.

⁵⁹Sacerdotewã ã maáta, niñat bita maáta bíicdiñ Jesúsdiñ mao yohat túut niijná, yee naóh yacnit pínahdiñ ãt bidip wut jã. ⁶⁰Obohjeéhtih, dawá yee naóhñit ã jumuchah yahna, chénewã bíic yoobó niijnádiñ ãt bid jubícáp wut jã. ⁶¹Maatápdiñ ã bidat túttimah, chénewã waád jubínit, nin pah ãt niij yee naóh yacap wut yah jã:

—Caán nin pah ã niijíchah, jwã joyóp be: ‘Dioíh munnádiñ wã yoh beedábipna caá. Páñih yohñit, bíic peihcanni yeó jáap túttimah jáap munná wã chãj péabipna caá, páant muntih’, ã niijíp be, ãt niijíp wut yah jã.*

⁶²Páant ã niijíchah joinít, sacerdotewã ã maáh ñah ñahñit, Jesúsdiñ nin pah áat niij ñábh joyóp wut jã:

—¿Dépanih tigaá queétdiñ ma jepahcan? ¿Dedé tibeé ma yéej chãj, meemdíh páant ã niij naóh yacachah? áat niijíp wut jã.

* 26:61 Jn 2.19

⁶³ Páant ã niijíchah joiná yahna, Jesús ãt jepahcap wut jĩ. Páant ã jepahcah enna, sacerdotewã ã maáh nin pah caandíh ãt niij wábh joyóp wut jĩ:

—Meemdíh wã wutna caá. Dios ã enechah, yoobópdih jwiít dih ma naáwá. ¿Meém Dios wááh, ã wahni Cristo niit ma jamap? ãt niijíp wut jĩ.

⁶⁴ —**Páant ma niiját yoobópdih tigaá. Yeéb nihat-dih nin pah wã naónna caá: Weém nihat cáacwã úd jeñé Chah Wēpni ã jéihyepmant bóo buwámant chúndnit, wã wutachah, mah tólihjih wã jwáub dei jáuwáchahbut, ñi enbipna caá, Jesús queétdih ãt niijíp wut jĩ.***

⁶⁵ Páant ã niijíchah joinít, sacerdotewã ã maáh búdí ãt íjip wut jĩ. Á íjat júutna, áih jih bóo yégueh chóodih ãt yeo wáyap wut jĩ. Pánih yeo wáina, ájeéh jamnitdih nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—Nin newé ‘Weém Dios wááh caá’, ã niij yeenachah, yeéb nihat ñi joiná beé. Pánihna, bita ã naáwát dih jwĩ náahcan caá. ⁶⁶ ¿Yeéboó ded pah tigaá ñi niij jenah joí? queétdih ãt niijíp wut jĩ.

—Caandíh peéh mao yohat caá náahap, ít niij jepahap wut jĩ.*

⁶⁷ Páant niijnít, Jesúsíh móotdih coí jáhanit, téihyajíh ít póocop wut jĩ. Bitabut téihyajíh áih móotdih ít mawap wut jĩ.* ⁶⁸ Pánih maonit, nin pah caandíh ít niij deoh naáwáp wut jĩ:

—Dios ã wahni Cristo jamna, ma naáwá ¿déhe tibeé meemdíh mao? ít niijíp wut jĩ.

Pedro ã yeeat

(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18,25-27)

* ^{26:64} Dn 7.13 * ^{26:66} Lv 24.16 * ^{26:67} Is 50.6

69 Páant ĩ chãjat pónih, wáihyat júdu diítna Pedro ã mée chúduchah, teo wũhniĥ ã pebh jũibínit, nin pah mit niij úbh joyórp wut jĩ:

—¿Meembút Jesús Galilea baácdih bóojeéh péeni nihcan niít? mit niijíp wut jĩ.

70 —Ãjeéh péeni nihcan caá. ¿Ded pah niij tígaá ma chãj? Pedro caántdih át niij yee jepahap wut jĩ.

71 Páant niijnítjeh, tuu cúut jwěejmant bejnit, jěcna át jwei bėj ñũhup wut jĩ. Páant caánboó ã jwei ñũhuchah, biíh wili jwah caandíh mit enep wut jĩ. Pánih ennit, caanjĩh jumnitdih nin pah mit niijíp wut jĩ:

—Nin Jesús Nazaret tútchidih bóojeéh jumni caá, mit niijíp wut jĩ.

72 —Dios ã enechah, yoobópdih wã naóhna caá. ¡Ma niijní newédih wã jéihcan caá! Pedro át niijíp wut yah jĩ.

73 Páant ã niiját túttimah, caanjĩh ñũhnitboó Pedro pebh bejnit,

—Yoobópdih meém ĩjeéh péeni mun tigaá. Míih wéheat Galilea baácdih moón ĩ wéheat pah caá ã jumup. Nihat caandíh pej jum bejnit Galilea baácdih moón ĩ jumuchah, meembút ĩjeéh jumni mun tigaá, ĩt niijíp wut jĩ.

74 —Weém yeeni nihcan caá. Yoobópdih yeebdíh wã naóhna caá. ¡Ñi niijnídih weém wã jéihcan caá! Páant yoobópdih wã naóhcah, ¡Dios weemdíh ã peéh chãja naáh! át niijíp wut yah jĩ.

Páant ã niijíchahjeh, mujbai át ewep wut jĩ.
75 Páant ã ewechah joinít, **“Mujbai ã ewat pínah jãtih, biíc peihcanni láa ‘Caandíh wã jéihcan caá’,**

ma niijbípna caá”, Jesús ã niijátjidih át náhninap wʉt jĩ. Pánih náhnina, bac bejnit, búdí át jũñúp wʉt jĩ.

27

Maáh Pilato pebhna Jesúsdiħ ĩ ʉb bejat

(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

¹ Túttimah, baáb jéenechah, sacerdotewã ĩ maáta, jwiít judíowã jwĩ maáta biícđih míic wáacnit, Jesúsdiħ ĩ mawat tútat pínahđih ĩt míic wéhenap wʉt jĩ. ² Pánih míic wéhe péanit, Jesúsdiħ chéonit, Maáh Pilato pebhna ĩt wahap wʉt jĩ. Pilato Romano maáta ĩ maáh waadáni jumna, jwĩħ baácdih moondíħ wʉtni ã jumʉp jĩ.

Judas Iscariote ã wʉnat

³ Judas, Jesúsdiħ eníhcannitđih duó wáinijiboó, caandíħ ĩ mao yohat pínahđih jéihnit, búdí át jĩgahap wʉt jĩ. Pánih jĩgahnit, ĩ jíib wũhniĵi treinta júđnadiħ sacerdotewã ĩ maáta, jwĩ maátadiħbʉt át jwũbaíhip wʉt yʉħ jĩ. ⁴ Pánih jwũbaíhnit, nin pah queéđđih át niijíp wʉt yʉħ jĩ:

—Weém wã táı chãjcap be. Yeebđíħ wã duó wáiniboó yoobópđih yéej chãjcani át jumʉp taga, át niijíp wʉt jĩ.

—Meemjéh tigaá páant mat náahap taga. Pánihna, jwĩħ pínah nihcan, míih pínahjeh caá, ĩt niij jepahap wʉt jĩ.

⁵ Páant ĩ niijíchah joinít, Judasboó ĩ wũhni júđnadiħ Dioíħ muúboó át yoh waadá bojop wʉt jĩ. Pánih yoh waadá péanit, biáboó bejnit, át míic jōp wái wʉnʉp wʉt jĩ.

⁶ Páant ã yoh waadá bojniĵi júđnadiħ ʉbnit, nin pah sacerdotewã ĩ maáta ĩt míic niijíp wʉt jĩ:

—Nin júduna, cáacdiḥ mawat náahna, jwī jíib wáḥni beé. Páant ā jumuchah, Dioih muúboó jwī jéih jwejcan caá, ít niijíp wut jī.

⁷ Páant niij míic wéhe péa, bac bejnit, wáam dah chājniih bainí baácdih ít jíib chājap wut jī, biámant moón caán tátchina jib jinít ī wunuchah, ī yohat pínah niijná. ⁸ Páant ī chājachah, caán baácdih “Meép jumni baác”, jwiít jwīpī niijná caá.* ⁹ Páant ā yapat pínahdih Dios naáwát dih naóh yapanit Jeremíaswā nin pah ít niij daacáp tajī: “Judíowā ī maáta caandíh ī mawat pínah jíib treinta platajīh ī chājnjiji júdunajeh ā jumap jī. ¹⁰ Pánihna, caán jíibjīh wáam dah chājniih baácdih Dios weemdíh ā wutat pah ít jíib chājap tajī”, ít niij daacáp tajī.*

*Maáh Pilato Jesúsdiḥ ā úbh joyát
(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.22-28)*

¹¹ Páant ā chājat pónih, sacerdotewā Jesúsdiḥ ī ub juibínachah ennit, Maáh Pilato caandíh nin pah át niij úbh joyóp wut jī:

—¿Meém yoobóp diḥ judíowā ī maáh niít? át niijíp wut jī.

—**Ma niiját pah tigaá**, Jesús át niij jepahap wut jī.

¹² Oboheéhtih, sacerdotewā ī maáta, jwī maáta biícdih caandíh ī jwúub naóh yacachah joiná yuhna, Jesús queétdih át jepahcap wut jī. ¹³ Páant ā jepahcah enna, Pilatoboó Jesúsdiḥ nin pah át niijíp wut jī:

—Páant meemdíh ī niij naóh yacachah, joiná yuhna, ¿queétdih ma jéih jepahcan niít? át niijíp wut jī. ¹⁴ Páant ā niijíchah joiná yuhna, dedé ī naóh

* **27:8** Hch 1.18-19 * **27:10** Zac 11.12-13

yacatdih Jesús át jepahcap wut jĩ. Páant ã jepahcah ennit, Maáh Pilato búdí át joí wáhi bejep wut jĩ.

Jesúsdiħ ĩ mao yohat tútat

(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)

¹⁵ Pascua jummat pah Maáh Pilato biíc cãac nemat muúboó jumni, cãacwã ĩ bacaat tútnidih ãpĩ bacanap wut jĩ. ¹⁶ Caán láa búdí yéej chãjni, chah wut yáani, Barrabás wut jumni, nemat muúboó át jumap wut jĩ. ¹⁷ Pánihna, dawá cãacwã ã pebhna ĩ juibínachah enna, Pilato queétdih nin pah át niúj úbh joyóp wut jĩ:

—¿Deddih tigaá yeebdih wã baca wũh bií? ¿Barrabásdih ñi náah niít? ¿Jesús, Dios ã wahni Cristo ĩ niijnidih niít ñi náahap? át niijíp wut jĩ. ¹⁸ Dawá cãacwã Jesúsdiħ ĩ weñechah, sacerdotewã ĩ maátaboó caandih tabit íjna, caandih ĩt mawat tútup wut jĩ. Pánihatdih jéihnit, Pilato cãacwãdih páant át úbh joyóp wut jĩ.

¹⁹ Pilato peéh chãjat pínahdih naóhni chúdatdih ã chúdat pónih, ãjeéh bóli papélah núojih caandih nin pah mit niúj daác wahap wut yuh jĩ: “Buu chei oo júmna, caandih búdí úm náah jumnidih wã oo júmap be. Caánboó yéej chãjcani caá. Pánihna, ma mawat tútca bojóó”, mit niijíp wut jĩ.

²⁰ Cãacwã Jesúsdiħ ĩ náahachah yuhna, sacerdotewã ĩ maáta Barrabásdih bacaat tútnit, Jesúsboodih ã mao yohat tútat pínah niijná, queétdih ĩt jac wutup wut jĩ. ²¹ Túttimah, cãacwãdih Pilato nin pah át jwúb niúj úbh joyóp wut jĩ:

—¿Deddih tigaá wã bacaat pínahdih ñi náah? át niijíp wut jĩ.

—¡Barrabásdih ma bacaat túutú! cáacwã ít niij jepahap wut jĩ.

²² —¿Páant ñi niijíchah, Jesús Dios ã wahni Cristo ñi niijnídih ded pah tigaá wã chãjbi? át niijíp wut jĩ.

—¡Caandíh cruzboó péoh dodhnit, ma mao yohat túutú! nihat ít niij jepahap wut jĩ.

²³ —¿Dépanihna? ¿Dedé tibeé ã yéejatji? át niijíp wut jĩ.

—¡Caandíh cruzboó péoh dodhnit, ma mao yohat túutú! chah ít niij ñaacáp wut jĩ.

²⁴ Páant ñi niij ñaacáchah joinít, queédih jéih yap yohcan, chah ñi ijatdihbut enna, mah pamapdih ubnit, nihat ñi enechah, át téih chocop wut jĩ. Pánih téih chocnajah, queédih nin pah Pilato át niijíp wut jĩ:

—Nin newédih yeebjéh tigaá ñi mawat túutup. Páant ñi wutat jíb yeebdíhjih peéh chãjat ã jumna naáh. Weémboodíh peéh chãjat ã wihcan niit, cáacwãdih át niijíp wut jĩ.*

²⁵ —¡Caandíh mawat jíb jwiít dih, jwĩ jwimenádihbut caán peéh chãjat ã jumna naáh! nihat cáacwã ít niijíp wut jĩ.

²⁶ Páant ñi niiját túttimah, ñi wutat pah Barrabásdih át bacaat túutup wut jĩ. Obohjeéhtih, Jesúsboodíh ãih soldadowãdih át ub bejat túutup wut jĩ, caandíh pūinit, cruzboó péoh dodhnit, ñi mao yohat pínah niijná.

Soldadowã Jesúsdih yeejép ñi deoh naáwát

²⁷ Pánih ub bejnit, Pilatoíh mūú díitna Jesúsdih ít ub waad béjep wut jĩ. Pánih ub waad béjnit, caanjíh wapnit soldadowã Jesús pebh ít ñuh pūnda bojop

* 27:24 Dt 21.6-9

wut jĩ. ²⁸ Pániĥ ñuhna, Jesúih yégueh jih bóo chóodih tóo ðugnit, maáh ã ðuwát pah jíghoni ðuuni chóodih caandíĥ ĩt yacap wut jĩ. ²⁹ Maáh ã ðuwát júðu pah chājnit, óot pihdih péeb wao péanit, Jesúih wao dáhdih ĩt yacap wut jĩ. Maáh ã wēpat pah ã júutat pínah máa doóbhdih áih jéihyepmant bóo téihyajĩĥ ĩt tewat túutur wut jĩ. Pániĥ chāj péanit, maáhdih ĩpĩ chājat pah ã pebh ĩt bóodicha caj yoh ñajap wut jĩ. Pániĥ bóodicha caj yoh ñajnit, nin pah caandíĥ ĩt niúj dehwep wut jĩ:

—¡Ma táı jumúú, judíowã ĩ maáh! ĩt niijíp wut jĩ.

³⁰ Páant niúj deoh, caandíĥ coı jāhana, ã bíbohni máa doóbhdih jwúub ubnit, caán doóbhjĩĥ áih wao dáhdih dawá láa ĩt puñur wut jĩ. ³¹ Pániĥ deoh naóh péa, ĩ yacniĥi yéguehdih tóo ðugnit, áih yéguehdihjeh ĩt jwúub yacap wut jĩ, páant mantih. Pániĥ yac péa, cruzboó péoh dodhnit, mao yohat túut niijná, caandíĥ ĩt ub bac bejep wut jĩ.

*Jesúsdih cruzboó péoh dodhnit, ĩ mawat
(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)*

³² ĩ mao yohat pínah jeéboó ub bejna, Simón, Cirene baácđih bóodih ĩt jwãááp wut jĩ. Pániĥ jwãáhnit, caandíĥ Jesúih cruzđih ĩt bewat túutur wut jĩ.

³³ Pániĥ bejnit, Gólgota wut jumurpna ĩt juibínap wut jĩ. “Gólgota”, niijná, “Wao iidíp jeé”, niijná ĩt chāĥap wut jĩ. ³⁴ Pániĥ caanna juibínit, biĥniĥĩĥ widnit, ĩ ub bejni jiwá iguíĥ macđih Jesúsdih ĩt tóihyop wut yah jĩ. Obohjeéhtih, bainı déeb joinitjeh, át babhcáp wut jĩ.

³⁵ Caandíĥ cruzboó ĩt péoh dodhdop wut jĩ. Pániĥ péoh dodh péanit, áih yégueh chóojidih “¿Deih tigaá

ã jumbi?” míc niijnít, tíhwat júdnabitjĩh ãt yoh tíhwip wut jĩ.* ³⁶ Pánih chãj péanit, pãí chũdnit, caandíh ãt wapap wut jĩ, bita caandíh ãt ub bejcat pínah niijná. ³⁷ “JESÚS JUDÍOWÃ Ì MAÁH CAÁ”, bita ã níj daácni naadíh Jesús wao cháh cruzdih soldad-owã ãt nah péoh búhdhup wut jĩ.

³⁸ Chénewã nũmnítidibut mao yohat túut niijná, biíh cruznadih Jesús pebh ãt péoh dodhdop wut jĩ. Biíc dih ã jéihyepmant bóo búwámant, biíhdih ã wáyámant bóo búwámant péoh dodhnit, queét tac yoób Jesús dih ãt péoh dodhdop wut jĩ. ³⁹⁻⁴⁰ Cruz pebh en yap bejnit, Jesús dih nin pah yeejép ãt níj deoh naáwáp wut jĩ:

—jEneéh buca! ¿Dioíh mũudíh yohnit, biíc peih-canni yeó jáap túttimah, meém caán mũudíh jwúub chãjni pínah níit? Pánihni jumna, Dios wũúh yoobát jumna, wancat túut niijná, caán ã péoh dodhdop-mant meemjéh ma dei jũúwá, ãt niijíp wut jĩ.*

⁴¹ Sacerdotewã ã maáta, Moisés ã wutajidih bohénit, jwĩ maátabut biíc yoobó ãt deoh naáwáp wut jĩ.

⁴² —Bitadih túi teo wáacni jumna yuhna, caanjéh ã jéih míc teo wáaccan caá. ‘Judíowã ã maáh caá’, niijná, caán mícjeh ã dei jũúwúchah enna, caandíh jwĩ jepahbipna caá. ⁴³ ‘Weém Dios wũúh caá. Caandíh wã túi jenah joiná caá’, ã niiját jíb, Dios caandíh oina, ã túi ubu naáh, ãt niijíp wut jĩ.*

⁴⁴ ãjeéh ãt péoh dodhnit nũmnítibut biíc yoobó caandíh ãt deoh naáwáp wut jĩ.

* **27:35** Sal 22.18 * **27:39-40** Sal 22.7; 109.25; Mt 26.61; Jn 2.19

* **27:43** Sal 22.8

*Jesús ã wunat**(Mr 15.33-41; Lc 8.2-3; 23.44-49; Jn 19.28-30)*

⁴⁵ Jesús cruzboó ï péoh dodhni ã ñuhuchah, yeó jáap tac yoób ã dupúáh bejep jĩ. Nihat baác dupúniji, biíc peihcanni horas túttimah, ã jwúub baáb jwúub bejep jĩ, páant mantih. ⁴⁶ Páant ã jwúub baabát pínah játihbit, Jesús nin pah át wêp niúj ñaacáp wut jĩ: “**Elí, Elí, ¿lemá sabactani?**” niijná, “¿Wĩh Dios, wĩh Dios, dépanih tigaá weemdih ma éemp bej?” Jesús át niúj ñaacáp wut jĩ.*

⁴⁷ Páant ã niijíchah joinít, biquína caanjĩh ñuhnit nin pah ït míic niijíp wut jĩ:

—Dios naáwát dih naóh yapani Elíasjidih bidna caá ã chãjap, ït niijíp wut jĩ.

⁴⁸ Biíc ïjeéh jumni ñáo ñah bejnit, páab chuí déedih ubnit, bijni jiwá iguáh macdih báah, máa doóbh yapatdih chéó búudh, júut ñahanit, Jesús dih át wái nomat túutur wut yuh jĩ.* ⁴⁹ Obohjeéhtih, wái nomat túutnidih bita nin pah ït niijíp wut jĩ:

—¡Á jumá naáh! Elíasji nindih teo wáacadih ã jũúwúchah, jwĩ en jwuh jĩh, ït niijíp wut jĩ.

⁵⁰ Páant ï niiját túttimah, tabit ñaacnit, Jesús át wunah bejep wut jĩ. ⁵¹ Páant ã wunuchahjeh, Dioih múú diítboó ï jáh yaíhni búdí wáupni chóo yeo dei bejna, chéne chóo pah át chãwáp wut jĩ. Pánihat pónih, baác búdí méména, jee dáhna át pah bejep wut jĩ.* ⁵² Pánihichah, cãacwáih bácahjidih ï yohopji jeéboó ã búuh bejchah, Dios dih jepahnitji jwúub boo pud jãóhnit, dawá ït bacap wut jĩ. ⁵³ Pánihna, Jesús ã boo pud jũúwát túttimah, Jerusalén tútchina

* **27:46** Sal 22.1 * **27:48** Sal 69.21 * **27:51** Ex 26.31-32; 2Cr 3.14

ĩ jwáub waad béjehah, dawá queétdih ãt enep wut jĩ.

⁵⁴ Páant baác méméatdih nihat biíh ã yapachah enna, Jesúsdih wapnit soldadowã ĩ maáh, ãjeéh jamnitbut búdí úmmit, nin pah ĩt míc niijíp wut jĩ:

—¡Yoobópdih nin Dios wááh tigaá ãt jamup! ĩt niijíp wut jĩ.

⁵⁵ Chibít yúpbít dawá yaádhbut ĩt en ñahup wut jĩ. Queét yaádh jwiít biícđih Galileamant jũóhñit, Jesúsdih teo wáacnitji ĩt jamup wut jĩ. ⁵⁶ ĩjeéh jamnit, Mágdala tátchidih bóli María, biíh wili Maríabut mit jamup wut jĩ. Caánt José, ã úud Santiago ĩ ín mit jamup wut jĩ. Biíh wili Zebedeo ã weh ín mit jamup wut jĩ. Queét biíc peihcannit yaádh ĩt jamup wut jĩ.*

Jesúh báhahjidih ã yohat

(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁵⁷ Jesús ã wunat túttimah, caan chéyeh tōo ñáh jũúwát pínah jãtíh, José, Arimatea tátchidih bóo, Jesúsdih jepahni, ãih báhahjidih ub deyanit, yohat túut niijná, cruzboó ãt jwibínap wut jĩ. ⁵⁸ Caanjíh jamniji Pilatodih wúbúđih ãt bejep wut jĩ. Páant ã wúbúchah joinít, Jesúh báhahjidih Pilato ãih soldadowãđih caandíh ãt wúhat túutup wut jĩ. ⁵⁹ Páant ã jepahachah joinít, José cruz jamupna jwáub jwibínit, Jesúh báhahjidih ub deya, lino wut jamni quei wíhcanni yégueh chóojíh ãt pinip wut jĩ. ⁶⁰ José ã wunachah, caandíh ĩ yohat pínah jeé ítdih ãtát baadát túutup wut jĩ. Caán ítdihjeh Jesúh báhahjidih ãt yohop wut jĩ. Páant ã yohat túttimah, caandíh nemat túut niijná, caán ítdih waadápboó búdí jeé júđđđđđđ tōo pútú bejnit, caán ítdih ãt nemep wut jĩ.

* 27:56 Lc 8.2-3

Pánih nem péanit, áih munná át jwúub bejep wut jĩ.
 61 Páant ã chãjachah, Mágdala tútchidih bóli María,
 biíh Mariábut caandíh ã yohatji jeé íit pebh ít en
 chúudup wut jĩ.

Jesúh bácahjidih ã yohniji íitdih soldadowã ã wapat

62 Æ wunniji yeó jáap, chooát yeó jáap pínah jwĩpĩ
 ámohni yeó jáap ã jumup jĩ. Túttimah bóo yeó
 jáapdih sacerdotewã ã maáta, fariseowãbut Maáh
 Pilato pebhna bejnit, nin pah ít niúj úúbup wut jĩ:

63 —Maá, caán yeeniboó jwĩjeéh jum jwuhna,
 ‘Wunna, biíc peihcanni yeó jáap túttimah wã
 jwúub boo pud jũóhbirna caá’, ã niijátjidih jwĩ
 náhnina caá.* 64 Pánihna, caandíh ã yohopji jeé íitdih
 biíc peihcanni yeó jáapna ã nematdih míih soldad-
 owãdih ma túi wapat túutú, ã bohénit áih bácahjidih
 ã numcát pínah niijná. Pánih numnít, cáacwãdih
 ã boo pud júúwãdih ítã naóh tagaá. Pánih naóhna,
 Jesús ã jwíih yeeatji chah ã pée yee naáwát áta jum
 tagaá, Pilatodih ít niijíp wut jĩ.

65 Páant ã niijíchah joinít, Pilato nin pah át niúj
 jepahap wut jĩ:

—Biquína soldadowãdih numah bejnit, yeebjéh
 ñi jéihyat pah caán íitdih nemnit, queédih ñi túi
 wapat túutú, Pilato át niijíp wut jĩ. 66 Páant ã ni-
 ijíchah joinít, soldadowãdih numah bej, caán íitdih
 José ã nemniji jeé júudih buujcán nah chéonit,
 soldadowãdih ít wapat túutup wut jĩ. Pánih chãj
 péanit, queét maáta ít jwúub bejep wut jĩ.

* 27:63 Mt 16.21; 17.23; 20.19; Mr 8.31; 9.31; 10.33-34; Lc 9.22;
 18.31-33

28

*Jesús ã boo pud jũúwát
(Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)*

¹ Jwiít judíowā jwī chooát yeó jáap túttimah bóo yeó jáap ã baáb jéenechah, Mágdala tútchidih bóli María, biíh wili Maríabut Jesúh báhahdih José ã yohopji jeé ítboó enedih ít bejep wut jĩ. ² Páant caanná ĩ juibínachah, Dioíh ángel jeámant ã dei jũúwúchah, baác búdí át méménap wut jĩ. Pánih dei jũóhnit, José ã nemnji jeé júdudih pátú dodhnit, caanjĩh át chúudap wut jĩ. ³ Caán ángel wedóát pah jígozni ã jumuchah, áih yéguehbat tái yeh iigni át jumap wut jĩ. ⁴ Pánihna, caandíh enna, caán jeé ítdih wapnit soldadowā búdí úumna, méménit, wannit pah ít buug ñájap wut jĩ. ⁵ Caanjĩh chúudni ángel queét yaáhdhah nin pah át niijíp wut jĩ:

—¡Ñi úumca bojoó! Cruzboó ĩ péoh dodh mao yohniji Jesúsdiñ ñi bidatdiñ wā jéihna caá. ⁶ Obohjeéhtih, ninjĩh ã wihcan caá. ã niijátji pah jáantjeh ã boo pud jũúwúp be. ã lajapjiboó ñi en jũúwú. ⁷ Caandíh en péanit, waícanjeh ã bohénitjidih nin pah ñi niij naóhbi jwuhúú: ‘Jesús át boo pud jũúwúp tabeé. Galilea baácna yeebdíh waóh bej pãina caá ã chãjap. Caanná bejnit, caandíh ñi enbipna caá’, queétdih ñi niijí. Páant beé yeebdíh niij naáwádih wā jũúwúp be, ángel queét yaáhdhah át niijíp wut jĩ.

⁸ Páant ã niijíchah joinít, queét yaádh yohopji jeé ítmant ít ñáo jwúub bejep wut jĩ. Pánih ñáo jwúub bejnit, úumna yuhna, búdí wēinit, ã bohénitjidih naáwádih ít bejep wut jĩ. ⁹ Páant ĩ bejchah, Jesús jwuh queét yaáhdhah át jígohop wut jĩ.

—¿Ñi jũóhca beé? ãt niijíp wut jĩ.

Páant ã niijíchah joinít, ãih jítcha pebh páah yoh ñajnit, ãih wúudih pin teonit, caandíh ít weñep wut jĩ. ¹⁰ Páant ã chãjachah enna, queét yaáhdih nin pah ãt niijíp wut jĩ:

—Ñi úumca bojoó. Wã úudwã panihnitdih nin pah ñi niij naóhbi jwuhúú: ‘Waícanjeh nin tútchimant bacnit, Galilea baácna ñi bejeé. Caánboó Jesúsdiñ ñi jwãáhbipna caá’, queétdih ñi niijí, Jesús ãt niijíp wut jĩ.

Wapnit soldadowã ded pah ã yapatjidih ã naáwát

¹¹ Queét yaádh tútchina ã jwúub bejat pónih, biquína caán íitdih wapnit soldadowãboó sacerdotewã ã maáta pebhna ít bejep wut jĩ. ã pebhna juibínit, ded pah ã yapatjidih queétdih ít naáwáp wut jĩ. ¹² Páant ã naáwáchah joinít, caán ã yapatjidih míic wéheat túut niijná, jwĩ déewã maátadihbut ít míic wáacat túutap wut jĩ. Pánih míic wéhe péanit, queét soldadowãdih búdí ít jíib chãjap wut jĩ, ded pah ã yapatjidih yoobópdih ã naóhcat pínah niijná. ¹³ Pánih jíib chãjnit, nin pah queétdih ít niij wutap wut jĩ:

—Bitadiñ nin pah ñi niijí: ‘Chei jwĩ úwat pónih, ã bohénitjiboó jũóhniñ, ãih bácahjidiñ ít nuumáp tabe’, ñi niijí. ¹⁴ Páant ã yapatji doonádiñ Maáh Pilato ã joyóchah, jwiítboó caandíh jwĩ ámoh naóhbipna caá, yeebdíh ã peéh chãjcat pínah niijná, soldadowãdih ít niijíp wut jĩ.

¹⁵ Páant ã niijíchah joinít, ã jíib chãjatdih ubnit, ã niijátji pah soldadowã ít naóh peetép wut jĩ. Páant ã niij naáwáchah joinítji, buu láabut páantjeh niñat jwĩ déewã ã yee naáwátjidih ãpĩ jenah joiná yuh caá.

Jesús ã bohénitjidih ã péé wutát
(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

¹⁶ Queét yaádh tútchina jwabínit, Jesús ã niiját tútatji pah jwiít ã bohénitjidih í naóh yapanap jĩ. Páant í naóh yapanachah joinít, jwiít once ã bohénitji Galilea baácna bejnit, Jesús jwiít dih ã bejat túttniji jeená jwĩ jwabínap jĩ.* ¹⁷ Pánih caanná jwabínit, Jesús dih ennit, Dios wááh ã jumát dih jéihna, caandíh jwĩ weñep jĩ. Obohjeéhtih, biquína jwĩjeéh jumnit “¿Yoobóp dih Jesús jeh níit?” ít níj jengah joi jwáhup tajĩ. ¹⁸ Jwĩ pebh jwinít, Jesús nin pah jwiít dih ã niijíp jĩ:

—Nihat wēpat dih wã íp weemdíh ã wáhup be. Páant ã wēpat wáhni jumna, nihat jeáboó jumnit, nihat nin baácboó jumnit dih but wutni wã jumna caá. ¹⁹ Pánih wēpni jumna, nin pah yeebdíh wã naóhna caá: Wíih túini doonádih nihat baác dih moondíh ñi túi naáwá, jepahnit, weemdíh í túi péeat pínah niijná. Páant í jepahachah ennit, wã íp ã wēpatjĩh, wã wēpatjĩh, Túini Espíritu ã wēpatjĩh but queéd dih ñi daabánaá.* ²⁰ Páant ñi daabánit dih ñi túi bohénaá, yeebdíh nihat wã wutátjidih queébut í jepahat pínah niijná. Páant ñi chājachah, yeó jáap jumát pah páúú péeni yeó jáapna páantjeh ñijeéh wã jumbipna caá. Páant wã naáwát dih ñi túi náhninaá, Jesús jwiít dih ã niijíp jĩ.

Páant bóojeh tigaá weém Mateo wã daacát.

* **28:16** Mt 26.32; Mr 14.28 * **28:19** Hch 1.8

Dios ã jáap naáwát tólih New Testament in Cacua

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cacua

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cacua

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
34c9543b-57a6-5290-ab7b-4fa15529a7e2